

1901y_Az_Q2017_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1901y İnstitusal iqtisadiyyat

1 Kontraktların natamamlığı səbəblərinə nə aid deyil:

- yoxlanmağı mümkün olmayan müəyyən fəaliyyət və ya informasiya
- kontrakt tərəflərinin iqtisadi səmərəliliyi
- kontraktın dilinin qeyri – dəqiqliyi və mürəkkəbliyi
- hesablaşmalar və danışıqların həyata keçirilməsi xərcləri
- insanın bəzi vəziyyətləri qabaqcadan görməyinin məhdudluğu

2 Mülkiyyət hüquqlarının strukturu və onların təmin olunması mexanizmləri mövqeyindən kontraktlar nəyi əks etdirir:

- işgüzar praktika ənənələri və adətləri
- stimül və antistimulların strukturu
- münasibətlərin yarandığı səbəbə görə obyektin spesifikliyi
- tərəflərin qeyri - bərabər vəziyyəti
- kontrakt tərəflərinin transformasiya xərclərinin strukturu

3 Kontraktlar nəzəriyyəsinə formal və qeyri- formal qaydaların mövcud olmasını nə doğurur:

- kontrakt üzrə danışıqların xarakteri
- kontraktların tamlığı problemi
- kontrakt tərəflərinin qeyri- bərabər vəziyyəti
- kontrakt formalarının çoxnövçülüyü
- kontraktların predmetinin spesifikliyi

4 İnstitusal iqtisadi nəzəriyyədə klassik anlamda kontrakt nəyi təmsil edir:

- iki və ya daha çox şəxsin mülki hüquqlarının və vəzifələrinin təyin edilməsi , dəyişdirilməsi və ya ixtisar olunması barədə razılaşması
- müqavilədən irəli qələn mülki hüquqi münasibət və yazılı formada bağlanmış müqavilənin məzmununun əks olunduğu sənəd
- tərəflər arasında müəyyən müddətə bağlanan və onların hüquqları, vəzifələri və məsuliyyəti təyin edən sənəd, yazılı müqavilə
- iki tərəfin (çox tərəflərin) müəyyən qarşılıqlı öhdəliklərə razılaşdığı iki tərəfli(çox tərəfli) qanuni transaksiya onların tərəfindən icraya məruz qalan fəaliyyətlərin və onların yerinə yetirilməsinə görə məsuliyyətin müəyyənləşdirildiyi iki və bir neçə şəxs arasında məcburi razılaşma

5 Hüquqi mənada kontrakt nəyi ifadə edir:

- tərəflərin onların münasibətlərinə, yaxud da bu münasibətlərin planlaşdırılmasına dair razılaşmaları
- tərəflər arasında müəyyən müddətə bağlanan və onların hüquqları vəzifələri və məsuliyyətini təyin edən sənəd, yazılı müqavilə
- oliqopolist firmalar arasında təsir sferalarının bölüşdürülməsi və satış bazarlarının ayrılması haqqında qeyri-formal müqavilə
- elə bir ikitərəfli (və ya coxtərəfli) qanuni transaksiyadır ki, bunda iki tərəf (və ya çox tərəf) müəyyən qarşılıqlı öhdəliklərə razılaşmışlar
- müəyyən vaxt müddəti ərzində qarşılıqlı dəst maliyyə transaksiyalarının həyata keçirilməsi barəsində yazılı müqavilə

6 İnstitusal iqtisadiyyatda hansı fəaliyyət kontraktlar vasitəsilə həyata keçirilir:

- müxtəlif maliyyə sövdələşmələri
- nemət üzərində mülkiyyətin verilməsi
- mülkiyyətçi əmlakının vakalətli idarə edilməsi
- informasiya –konsaltinq xidmətlərinin göstərilməsinə görə mükafatlandırma
- işçilərin mizd tutulması /azad edilməsi

7 Öz maraqlarına yönümlənməyin zəif formasını göstərin

- oppotunizm
- tabeçilik
- informasiyanı təhrif etmək
- rəqibini çaşdırma
- dələduzluq

8 Neoinstitusional iqtisadiyyatda opportunizm anlayışı altında aşağıdakı davranış tipini başa düşmək qəbul olunmuşdur

- öz xüsusi maraqlarına rəqibini inandırmaq yolu ilə çatmaq
- öz xüsusi maraqlarına yalançılıq yolu ilə , aldatma , oğurluq , dələduzluq , informasiyanı təhrif etmə, həqiqəti gizlətmə , rəqibini dolaşılığa salmaq hesabına çatmaq
- öz xüsusi maraqlarına özünə qəbul etdiyi öhdəlikləri yerinə yetirməkdən imtina etmək yolu ilə çatmaq
- öz xüsusi maraqlarına zəruri qərarlar lobbişədmə yolu ilə çatmaq
- öz xüsusi maraqlarına öz nöqtəyi- nəzərində qalmaqla çatmaq

9 Öz xüsusi mənafeyinə yönümlənmə aşağıdakı formada reallaşdırıla bilər

- inandırmaq
- tabeçilik
- inadlılıq
- lobbişədmə
- sobataj

10 O.Ulyamsona görə səmərəliliyin neçə əsas forması mövcuddur

- 5.0
- 3.0
- 2.0
- 1.0
- 4.0

11 İqtisadi nəzəriyyədə səmərəli davranışın hansı iki əsas modeli istifadə olunur.

- iqtisadi fərdiyyətçilik və məhdud səmərəlilik
- elə belə səmərəlilik və özünün xüsusi mənafeyinə yönümlənmiş səmərəlilik
- lider arxasınca getmək və işdən boyun qaçırmaq
- üzvi səmərəlilik və məhdud səmərəlilik
- iqtisadi səmərəlilik və məhdud səmərəlilik

12 Hansı alim ilk dəfə olaraq institutların meydana gəlməsi səbəbi kimi bərabərsizlik anlayışını elmi dövriyyəyə daxil etmişdir

- Uilyam Meklinq
- Edna Ulman -Marqalit
- Loran Teveno
- Karl Brunner
- Siqvort- Lindenberq

13 Edna Ulman –Marqalit institutların meydana çıxmasına qətib çıxaran sadalanan situasiyalarından birini ayırmışdır:

- resurs təminatlılığı
- bərabərsizlik
- bərabər imkanlar
- qeyri – formal kontraktasiya
- resursdan asılılıq

14 İnstitutların yaradılmasının əsas məqsədi nədir

maraqlar və ixtisaslaşma üzrə qrupların yaradılması

öz mənafeylərini lobbiləşdirmək

- qaydanın qorunub saxlanması və mübadilənin qeyri- müəyyənliyinin ixtisar edilməsi nadir resursları inhisarcasına əldə etmək istehsalın miqyaslarını artırmaq

15 Duqlas Nortun institut anlayışına təklif etdiyi klassik tərif aşağıdakı kimi ifadə olunur.

müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu

- qaydalar, onların yerinə yetirilməsini təmin edən mexanizmlər , insanlar arasında təkrar olunan qarşılıqlı təsirləri strukturlaşdırın davranış normaları fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər Hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

16 İnstituta klassik tərifini kim vermişdir

Ronald Kouz

- Duqlas Nort
Harold Demsets
Armen Alçian
Herbert Saymon

17 Uesli Mitçel institut anlayışını belə başa düşmüşdür

müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu.

- hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər hal-hazırda qəbul edilmiş ictimai həyat sistemi fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

18 Con Kommons institut dedikdə nəyi başa düşmüşdür.

müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu

- fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyəti hal- hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

19 Torsteyn Veblen görə, institut anlayışlarından biri belədir

müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu

- hal- hazırda qəbul edilmiş ictimai həyat sistemi fərdi fəaliyyətin nəzarət edilməsi, azad olunması və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər hüquq və vəzifələrə , hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemi

20 Con Roulz institut dedikdə nəyi başa düşmüşdür.

müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu.

- hüquq və vəzifələrə hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistemin fərdi fəaliyyətin nəzarət olunması, azad edilməsi və genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət hökmran və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər

hal-hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi

21 Müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu instisional iqtisadiyyatın hansı kateqoriyalarını əks etdirir.

- formal qaydalar
- institut
- qeyri –formal qaydalar
- kontrakt
- mülkiyyət hüquqları

22 İnstitut adi altında ümumi halda nəyin başa düşülməsi qəbul olunmuşdur.

- hüquq və vəzifələrə, hakimiyyət və toxunulmazlığa uyğun olaraq vəzifə və mövqeyi müəyyən edən qaydaların ümumi sistem
- müəyyən tələbatın ödənilməsi üçün nəzərdə tutulmuş rol və statusların məcmusu
- fərdi fəaliyyətin nəzarəti azad olunması genişləndirilməsi üzrə kollektiv fəaliyyət
- hökmrən və yüksək dərəcədə standartlaşdırılmış ictimai vərdişlər
- hal –hazırda qəbul olunmuş ictimai həyat sistemi

23 Sazişlər iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi nümayəndələri tərəfindən bazar iqtisadiyyatı necə baxılır.

- instisional dəyişikliklər prizması vasitəsilə
- cəmiyyətin yarım sistemi kimi
- tarazlı sistem kimi
- qeyri –tarazlı sistem kimi
- öz-özünə tənzimlənən sistem kimi

24 Fransada neoinstitusionalizmdə hansı cərəyan əmələ gəlmişdir.

- ransaksiya xərcləri
- sazişlər iqtisadiyyatı
- mülkiyyət hüquqları nəzəriyyəsi
- ictimai seçim
- iqtisadi təşkilatlar nəzəriyyəsi

25 Hansı ölkədə neoinstitusional sazişlər iqtisadiyyatı cərəyanlardan biri kimi meydana çıxdı

- ABŞ
- Fransa
- Böyük Britaniya
- Avstriya
- Almaniya

26 Neoinstitusionalizmdə sazişlər iqtisadiyyatı cərəyanlarla biri kimi hansı illərin hüdudunda meydana çıxmışdır.

- 1990-2000- ci illər
- 1980-1990- ci illər
- 1960-1970-ci illər
- 1950-1960-cı illər
- 1970-1980- ci illər

27 Hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biri Loran Tevenodur.

- iqtisadi təşkilatlar
- sazişlər iqtisadiyyatı
- mülkiyyət hüquqları
- ictimai seçim

transaksiya xərcləri

28 Sazişlər iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakı iqtisadçıları hesab etmək qəbul olunmuşdur.

- Riçard Nelson
- Loran Tevenoe
- Herbert Saymon
- Harold Demsets
- Ceyms Byukenen

29 Köhnəliklərin sabitliyi səbəbləri nədən ibarətdir:

- firmanın struktur ierarxiyasında
- onların əvəz edilməsi üçün böyük məsrəflər tələb olunur
- qanunvericilik baryerlərində
- opportunist davranış nəticəsində
- qəbul edilmiş qərarların mexanizmlərində

30 Davranışın sabit stereotipləri nəyi əks etdirir?

- formal qaydalar
- köhnəliklər
- adətlər
- qeyri-formal qaydalar
- ənənələr

31 Mühafizəkarlıqlar (köhnəliklər) bunu bildirir:

- formalar, qaydalar
- davranışın sabit stereotipləri
- daxili və xarici kontraktlar sistemi
- transaksiya xərclərinin müəyyən tipi
- firmanın nizamnaməsi, onun təlimatları və müddəaları

32 "İnstitutların konqruentliliyi" prinsipi nəyi bildirir?

- formal və qeyri-formal institutların bir-birini tamamlaması prinsipi
- formal və qeyri-formal qaydaların o cümlədən həm də onların da dəyişikliklərinə daxil olan uyğunluq prinsipi
- formal və qeyri-formal institutların tabeçiliyi prinsipi
- formal və qeyri-formal institutların qarşılıqlı təsir prinsipi
- formal və qeyri-formal institutların bir-birini əvəz etməsi prinsipi

33 Qeyri-formal qaydalar ifadə edir:

- təsərrüfat fəaliyyətinin müxtəlif sferalarını tənzimləyən lokal təlimatlar, qaydalar, normalar və standartlar
- adətlər, ənənələr
- AR-nin məcəllələri
- AR-nin qanunları
- dövlətin qanunaltı normativ aktları

34 Formal qaydalar ifadə edir:

- insanın adamların müəyyən sosial qrupa məxsusluğunu əks etdirən kütləvi mədəniyyət qaydaları
- dövlətin konkret qanunları və normativ aktları
- dini-etik normalar
- adətlər, ənənələr
- vərdişlər, qərarlaşmış davranış stereotipləri

35 İnstitusional mühüt və ya sözün dar mənasında institutlar nəyi ifadə edir.

- Bazis iqtisadi qanunları
- insanlar arasında siyasi, sosial və hüquqi qarşılıqlı təsir çərçivələrinin yaradan “oyun qaydaları” məcmusu, yaxud qaydalar, normalar və sanksiyalar
- iqtisadi subyektlər arasında üfiqi təsərrüfat əlaqələri
- iqtisadi subyektlər arasında şaquli təsərrüfat əlaqələri
- ayrı-ayrı fərdlər arasında transaksiya xərclərinin azadılmasına yönəldilmiş müqavilələr

36 Ayrı-ayrı fərdlər arasındakı transaksiya xərclərini azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr nəyi ifadə edir?

- formal qaydalar
- institusional sazişlər
- qeyri-formal qaydalar
- xarici effektlər
- mülkiyyət hüquqları

37 Mülkiyyət hüquqları cəmiyyət nöqtəyi-nəzərindən belə çıxış edir:

- Q.Qossenin birinci və ikinci qanunları;
- ayrı-ayrı agentlər arasındakı münasibətləri nizamlayan oyun qaydaları;
- dövlətin iqtisadi siyasətinin əsas istiqamətləri və prioritetləri;
- bu və ya digər resurs üzrə qərarların qəbul edilməsi səlahiyyətlərinin dəsti;
- ümumi nadirlik qanunu;

38 Nemətlərin mövcud olması ilə əlaqədar meydana çıxan və onların istifadəsinə daxil olan insanlar arasındakı sanksiyalaşdırılmış davranış münasibətləri institusional iqtisadiyyatın hansı kateqoriyasını əks etdirir:

- formal qaydalar;
- mülkiyyət hüquqları;
- kontrakt münasibətləri;
- xarici effektlər;
- transaksiya xərcləri;

39 Neoinstitusionalistlər tərəfindən mülkiyyət hüquqları aşağıdakı kimi başa düşülür:

- Mayorat prinsipi üzrə ötürülən təyin olunmuş miras-varislik hüquqları
- insanlar arasında nemətlərin mövcudluğu ilə əlaqədar və onların istifadəsilə daxil olaraq meydana çıxan sanksiyalaşdırılmış davranış münasibətləri
- mütəşəkkil cinayətkar qrupların təyin etdiyi normalar və qaydaları
- müəyyən sosial mühitdə (ailə, partiya, əmək kollektivi) qəbul olunmuş davranış münasibətlərinin qeyri-formal normaları
- bütün təsərrüfatçılıq subyektlərinin iqtisadi azadlıq və bərabər imkanları prinsipləri

40 Neoinstitusionalizm nöqtəyi-nəzərindən iqtisadi agentlərin davranışına aşağıdakı cəhətlər xasdır:

- məsrəflərin minimumlaşdırılması prinsipi;
- məhdud səmərəlilik və opportunizm;
- tam səmərəliliyə cəhd;
- mütləq səmərəlilik;
- faydalılığın maksimumlaşdırılması prinsipi;

41 Təkamül neoinstitusionalizm nəzəriyyəsinin əsas müddəalarına aşağıdakı bəndlərdən biri aid deyil:

- firmanın təsərrüfat inkişafında mühafizəkarlıq anlayışı
- məhz müəyyən tip firma üçün səciyyəvi olan kontrakt normaları
- tarixi vaxtın rolunun nəzərə alınması
- iqtisadi dəyişikliklərin tədqiqini xüsusi vurğulamaq
- bioloji analogiyaların aparılması

42 Riçard Nelson hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- iqtisadi təşkilatlar
- təkamül neoinstitusionalizmi
- mülkiyyət hüquqları
- içtimai seçim
- transaksiya xərcləri

43 Təkamül neoinstitusionalizm nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakı iqtisadçıları hesab etmək qəbul olunmuşdur:

- Riçard Pozner
- Riçard Nelson
- Herbert Saymon
- Harold Demsets
- Ceyms Byukenen

44 İqtisadiyyat tarixinə yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsi nümayəndələri hansı mövqelərdən baxırdılar.

- qeyri-formal qaydalarda təsbit olunmuş adət və ənənələr
- institusional dəyişikliklər
- milli-etnik xüsusiyyətlər
- ümumi tarixi proses
- iqtisadi inkişaf templəri

45 Robert Foqel hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- iqtisadi təşkilatlar
- yeni iqtisadi tarix
- mülkiyyət hüquqları
- içtimai seçim
- transaksiya xərcləri

46 Yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələri kimi aşağıdakıları hesab etmək qəbul olunmuşdur:

- Riçard Pozner
- Robert Foqel
- Herbert Saymon
- Harold Demsets
- Ceyms Byukenen

47 Amerika institusionalistləri qəbul edirlər.

- iqtisadiyyatın inkişafında dövlətin təcrid edilməsini
- iqtisadiyyata dövlətin müdaxilə edilməsinin zəruriliyi
- iqtisadi inkişafın əsas istiqamətlərinin müəyyən edilməsində inhisarların üstünlüyünü
- iqtisadi proseslərin idarə edilməsində dövlətin həlledici rolunu
- iqtisadi tərəqqidə maliyyə kapitalının başlıca rolunu

48 T.Bebenin, C. Kommonsun, U.Mitçellin əsərlərində aşağıdakı ümumi cəhətləri göstərmək olar.

- «ali təbəqənin» tənqidi
- iqtisadi tsiklin öyrənilməsi
- adətlərə əsaslanan, davranış modeli
- tranmaksion xərclərin təhlil edilməsi
- dövlətin iqtisadi fəaliyyətinin araşdırılması

49 Müasir «köhnə» və «yeni» institualizmin əsas fərqləri.

bütün cavablar düzdür

cəmiyyətə vahid tam halında baxılması

institurların həlledici rolu və onların cəmiyyətin inkişafına təsiri

- iqtisadi təhlildə «transaksiyon xərclər» kateqoriyasını «institut» kateqoriyası ilə bərabər istifadə etməsi
amerika instutualizslərinəşərlərində formalaşan əsas müddalar

50 «Köhnə» instutualizmin əsas kateqoriyasına aiddir.

dövlət

- institutlar
son hədd faydalığı
transaksiyon xərclər
istehsal amilləri

51 İnstutualizmin banisi ənənəvi olaraq hesab edilir.

U.Mitçell

- T.Beblen
D.Nort
R.Kouz
O.Ulyamson

52 İnstutusalizmin marksizmdən fərqi nədədir?

əmək dəyər nəzəriyyəsini qəbul etməmək;

- sadalananların hamısında.
xalis kapitalizmin deyil, qarışıq iqtisadiyyatın öyrənilməsi;
cəmiyyətin inkişafı təkamül yolu ilə gedir;
kommunizm modelinə tənqidi yanaşma;

53 İnstutusalizim və marksizmin oxşar əlamətlərinə nə aiddir?

sadalananların heç biri aid deyil.

- sadalananların hamısı aiddir;
insan, cəmiyyət onu necə edirsə, elədir;
cəmiyyətin sosial-iqtisadi quruluşu tarixi səciyyə daşıyır;
cəmiyyətin sosial-iqtisadi quruluşu cəmiyyətdə nemətlərin müəyyən istehsal, bölgü, mübadilə və istehlakı formaları ilə bağlıdır;

54 İnstutusalizmdəki institut anlayışı marksizmdəki hansı anlayışa yaxındır?

ictimai-iqtisadi formasiya.

- istehsal münasibətləri;
əmək dəyəri;
məhsuldar qüvvələr;
izafi dəyər;

55 F.Mirovski modelinin əsas ideyası nədən ibarətdir?

xarici effektlərin dövlət tərəfindən tənzimləməsinin zəruriliyində.

- bundadır ki, insan və təbiət inkişaf prosesində bir-birinə təsir edirlər;
cəmiyyətin həyatında institutların xüsusi rolunda;
praqmatik yanaşmanın üstünlüyündə;
mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının zəruriliyində;

56 Sosial-iqtisadi inkişaf prosesini tədqiq etmək üçün «DMD burulğan» modelini kim təklif etmişdir?

Ceyms;

- F.Mirovski.

K.Eyres;
C.Xocston;
Ç.Pirs;

57 İnstitusionalizm fəlsəfənin hansı istiqamətinə daha yaxındır?

- materializm.
- praqmatizm;
utopizm;
dialektika;
Empirizm;

58 Praqmatizm fəlsəfəsinin əsas müddəalarını birinci kim vermişdir?

- F.Mirovski;
- K.Eyres;
- C.Xecston;
- U.Mitçell.
- Ç.Pirs;

59 Hansı elmi istiqamət insanın davranışını həm istehsalda, həm də istehlakda fasiləsiz proses kimi nəzərdən keçirir?

- sadalanan istiqamətlərin hamısı.
- ənənəvi institusionalizm;
marksizm;
neoinstitusionalizm;
neoklassik;

60 İnsanın məhdud resurslar şəraitində seçim anında davranışını öyrənən elmi istiqamət necə adlanır?

- sadalanan istiqamətlərin heç biri.
- neoinstitusionalizm;
marksizm;
ənənəvi institusionalizm;
sadalanan istiqamətlərin hamısı;

61 İnstitusionalistlər nəyi «resursların resursu» adlandırırlar?

- əməyi;
- texnologiyanı.
torpağı;
enerji daşıyıcılarını;
pulu;

62 İnstitusionalizmdə iqtisadiyyatda nəyin xüsusi rolunun öyrənilməsinə xüsusi diqqət yetirilir?

- maliyyənin.
- texnologiyaların;
kapitalın;
əməyin;
təbii resursların;

63 Fərdin arzu və istəklərinin fərdin mövcud olduğu iqtisadi sistemin mədəni və sosial xüsusiyyətlərinin əksi olduğunu bildirən fikir hansı elmi istiqamət üçün səciyyəvidir?

- sadalananların heç biri üçün.
- ənənəvi institusionalizm;
yeni institusional iqtisadiyyat;

neoinstitusionalizm;
keynsçilik;

64 Neoinstitusionalizmdən fərqli olaraq ənənəvi institusionalizm:

ənənəvi institusionalizm və neoinstitusionalizm heç nə ilə fərqlənmirlər.

- iqtisadiyyatı daha geniş və realistik nəzərdən keçirir;
iqtisadi münaqişələri nəzərdən keçirir;
«institut anlayışından istifadə etmir;»
fərdlərin fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasına yönümlənib;

65 Neoinstitusionalizm hansı elmə daha yaxındır?

heç birinə.

- hüquqşünaslıq;
fəlsəfə;
klassik iqtisadi nəzəriyyə;
tarix;

66 «Neoinstitusionalizm» terminini ilk dəfə kim işlətmişdir?

U.Mitçell;

- A.Qraçi.
K.Eyres;
C.Xocson;
C.Dyui;

67 Qeyri-institusional istiqamətli iqtisadi ədəbiyyatda özünə yer almış «yalançı alternativlər» nə aid deyil?

sadalananların hamısı aiddir.

- institutların formal və qeyri-formala bölünməsi;
idrak metodları kimi induksiya və deduksiyanın qarşı-qarşıya qoyulması;
iqtisad elminin pozitiv və normativə bölünməsi;
iqtisadiyyatda statika və dinamikanın qarşı-qarşıya qoyulması;

68 Kim institusionalizmi XXİ əsrin iqtisad elmi adlandırmışdır?

U.Mitçell.

- C.Xodjson;
C.Dyui;
F.Mirovski;
T.Veblen;

69 İqtisad elminin «budət» adlanan istiqamətlərini nə birləşdirir?

bu istiqamətləri heç nə birləşdirmir.

- onların neoklassik istiqamətə qarşdurması;
elmi-texniki tərəqqinin öyrənilməsi;
tarixi yanaşma;
onların hamısı marksizmdən törəmədir;

70 Praqmatizm fəlsəfəsinin özəl əlamətlərinə nə aid deyil?

sadalananların hamısı aiddir.

- inqilabi ideyaların təbliği;
Hegl dialektikasının sonrakı inkişafı;
insan fəaliyyətinin bütün şüur formalarının əsası kimi dərk;
Dekart fəlsəfəsinin inkarı;

71 İnstitusionalizmin yaranmasının ilkin şərti nə olmuşdur?

- XX əsrdəki sürətli texniki və iqtisadi tərəqqi.
birinci dünya müharibəsi;
XX əsrdə sosialist təsərrüfat sisteminin meydana gəlməsi;
iqtisadi böhran və 1929-1932-ci illərin depressiyası;
ikinci dünya müharibəsi;

72 Nə ictimai və iqtisadi elmlərdə yeni nəzəriyyələrin yaranması üçün mühüm şərt deyil?

- sadalananların heç biri aid deyil.
- sadalananların hamısı aiddir;
mövcud nəzəri konsepsiyalar;
yaranmış ictimai-iqtisadi vəziyyət;
yeni nəzəriyyənin əvvəlki nəzəriyyələrə və ictimai-iqtisadi vəziyyətə münasibəti;

73 «İqtisadi nəzəriyyənin rekonstruksiyası» ideyası nə vaxt yaranmışdır?

- XXI əsrdə.
- XX əsrin 70-80-ci illərində;
XX əsrin 50-60-cı illərində;
XX əsrin 30-cu illərində;
XX əsrin əvvəllərində;

74 İqtisadiyyatın institusional inkişafının əsasında hər şeydən öncə texnoloji dəyişikliklərin durması ideyası hansı müəlliflərə məxsusdur?

- Marks, Keyns;
Frimen, Dosi;
Mitçell, Qelbreyt;
Kommons, Veblen;
Nort, Alle;

75 İnstitusionalizmin sırf Amerika elmi istiqaməti olması fikrini hansı alim təkzib etmişdir?

- C.Qobson.
- K.Eyres;
K.Marks;
A.Marşall;
T.Veblen;

76 Hansı elmi istiqamət «büdət» adlananlara aid deyil?

- təkamül nəzəriyyəsi.
- neoklassik
marksizm;
institusionalizm;
postkeynsçilik;

77 «Köhnə» institusionalizm və neoinstitusionalizm arasında ümumi olanı göstərin.

- doğru cavab yoxdur
- adətlər əsasında fərdlərin davranışının təhlili, cəmiyyətdə baş verən hadisə və proseslərin tədqiqində «institut» kateqoriyasının istifadəsi
ictimai proseslərin iqtisadi nəticələrə təsiri
sosial agentlər baxımından iqtisadiyyatın öyrənilməsi
cəmiyyətdə davranış modellərinin təhlili və onların sistem əsasında formalaşması

78 Neoinstitusionalizmin (yeni institusionalizmin) tərifini göstərən cavab.

düzgün cavab yoxdur

- institutların rolunun və onların rasional prinsipləri və individualizm (fərdiyyəçilik) metodologiyası əsasında təsərrüfata təsirinin iqtisadi təhlili
sosial agentlərin stereotipləri baxımından iqtisadi davranışların öyrənilməsi
sərvət haqqında elmin, ictimai təsərrüfatın təşkilinin səmərəli formasının axtarışı haqqında
nemətlərin istehsalı, bölgüsü, mübadiləsi və istehlak prosesində siniflər arasında obyektiv iqtisadi münasibətlər sistemi haqqında

79 İnstitusionalizm əsaslanır.

bütün cavablar doğrudur

- cəmiyyətin insanların, idarəetmə institutlarının və hüquqların öyrənilməsi
fəaliyyətlər baxımından hər hansı sosial hadisələrin öyrənilməsi
iqtisadi cəmiyyətlər arasında asılılıqların yaranması baxımından iqtisadi hadisələrin öyrənilməsi
iqtisadi davranışın ən yaxşı vasitəsi kimi ehtiyatlılığın öyrənilməsi

80 Metodoloji fərdiyyəçilik (individualizm).

konstitusiyaya qaydalarının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar gözlənilən mübadilələr

- təhlil olunan hər bir şey fərdin təsiri ilə baş verir, fikrinə əsaslanan, əməl
pozulduğuna görə cəzalandırılan davranış modeli
bir qrup adamın müstəsna hüququ olan mülkiyyət rejimi
məlumatların işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğu

81 İnstitusional iqtisadiyyat öyrənir.

dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsi problemlərini

- oyun qaydalarının səmərəli həllin tapılmasına təsirini
dövlətin iqtisadi siyasətinin makroiqtisadi səviyyədə həyata keçirilməsi istiqamətləri və mexanizmini
məhdud iqtisadi ehtiyatlarla məqsədlərin uyğunluğu baxımından insanların davranışını
makroiqtisadiyyatda məhdud ehtiyatlar şəraitində səmərəliliyin yüksəldilməsi

82 İnstitusional iqtisadiyyatın öyrənilmə predmeti nədir.

makroiqtisadi tarazlığın təmin olunması problemi, iqtisadiyyatda kəskin tsikli tərəddüdlərin qarşısını alan, işsizliyin ləğv edilməsi və stabilləşmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi

- mikro və makrosəviyyədə iqtisadi siyasətin formalaşması və qərarların qəbul edilməsi sahəsində forma və qeyri-formal institutların rolu
dövlətin iqtisadi siyasətinin makrosəviyyədə mexanizmləri və reallaşması istiqamətləri
resursların məhdudluğu şəraitində mikrosəviyyədə səmərəliliyin artırılması problemi
iqtisadi inkişafın dayanıqlılığının təmin edilməsi problemi, təsərrüfat subyektlərinin rentabelli inkişafına nail olunması

83 C. Qelbreytin «Yeni institusional cəmiyyət» kitabı hansı ildə çap edilib?

1951.0

- 1967.0
- 1927.0
- 1899.0
- 1934.0

84 Kim ilk dəfə «texnostruktur» anlayışını istifadə edib?

C.Kommons

R.Kouz

U.Mitçell

- C.Qelbreyt
- D.Nort

85 Göstərilən alimlərdən kim yeni institusional iqtisadiyyat axınının nümayəndəsi hesab edilir?

D.Nort

- Q.Saymon
- R.Kouz
- C.Qelbreyt
- T.Beblen

86 Aşağıdakı nəzəriyyələrdən institusionalizmin istiqamətinə aid olmayanı göstərin:

optimal müqaviləsi

- natamam rasionallıq nəzəriyyəsi
- ictimai seçim nəzəriyyəsi
- mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsi
- transaksion xərclər nəzəriyyəsi

87 Göstərilən alimlərdən kim institusionalizmin II inkişaf mərhələsinin nümayəndələrinə aiddir.

D.Nort

- C.Qelbreyt
- C.Byükənen
- R.Kouz
- T.Beblen

88 Göstərilən alimlərdən kim institusionalizmin I inkişaf mərhələsinə aid deyil.

B.Klark

- R.Kouz
- C.Kommons
- T.Beblen
- U.Mitçell

89 İnstitusional iqtisadiyyatın müasir axınlarına aiddir.

bütün deyilənlərə aiddir

- neoinstitusionalizm və yeni institusional iqtisadiyyat
- marjinalizm və neoinstitusionalizm
- marksizm və merkantilizm
- merkantilizm və ya yeni institusional iqtisadiyyat

90 İqtisad elminin institusional istiqamətinin ilk elmi əsəri aşağıdakı kitab hesab edilir.

U.Mitçellin «İqtisadi nəzəriyyənin tipləri haqqında mühazirə»

- T.Beblenin «Tüfeyli sinfin nəzəriyyəsi»
- C.Kommonsun «İnstitusional iqtisadiyyat»
- C.Qelbreytin «Yeni institusional cəmiyyət»
- R.Kouzun «Firmanın təbiəti»

91 İqtisadi nəzəriyyənin hansı istiqaməti ilə institusional iqtisadiyyat daha az əlaqəlidir?

marjinalizmlə

- merkantilizmlə
- tarixi məktəblə
- marksizmlə
- riyazi məktəblə

92 İnstitusional iqtisadiyyat nəyi öyrənir?

ali təhsil sahəsini

- iqtisadi davranış qaydalarını
- istehsal xərclərini

milli iqtisadiyyatın inkişaf yollarını
beynəlxalq iqtisadi əlaqələri

93 İnstitusionalizmin sosial- hüquqi istiqamətinin yaradıcısını göstərin:

- J.B.Sey
- C. Kommons
- T.Veblen
- U. Mitçel
- P.Samuelson

94 İnstitusionalizmin sosial-psixoloji istiqamətinin yaradıcısını göstərin:

- J.B.Sey
- T.Veblen
- C. Kommons
- U. Mitçel
- P.Samuelson

95 İnstitusionalizmin empirik və ya konyunktur-statistik istiqamətin yaradıcısını göstərin:

- J.B.Sey
- U. Mitçel
- C. Kommons
- T. Veblen
- P. Samuelson

96 İnstitusionalizmin daxilində onun ideoloqlarının baxdıqları məsələlər dairəsilə tamamilə fərqlənən neçə istiqamət mövcuddur:

- 6 istiqamət
- 3 istiqamət
- 4 istiqamət
- 2 istiqamət
- 5 istiqamət

97 ABŞ-da institusionalizmin əsas yaradıcısı:

- A.Smit
- K.Marks
- T.Veblen
- P.Samuelson
- D.Rikardo

98 İnstitusionalizm bir iqtisadi istiqamət kimi ilk dəfə harada formalaşmışdır?

- Böyük Britaniyada
- ABŞ-da
- Keçmiş SSRİ-də
- Rusiyada
- ÇXR-da

99 İqtisadi nəzəriyyədə institusionalizm nə zaman yaranmışdır?

- XXI əsrin əvvəllərində
- XIX əsrin axırı və XX əsrin əvvəllərində
- XVII əsrdə
- XV - XVI əsrlərdə
- XVIII əsrin sonunda

100 Neoinstitutionlizmin ən görkəmli nümayəndələrinə aiddir

- Fridrix fon Xayek
- Oliver Uilyamson
- Con Kommons
- Con Kennet Qelbreyt
- Uesli Mitçell

101 Neoinstitutionalizmin əsas konsepsiyasına aşağıdakı nəzəriyyə aid deyil

- razılaşmalar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi
- sahələrarası balans nəzəriyyəsi
- yeni iqtisadi tarix nəzəriyyəsi
- ictimai seçim nəzəriyyəsi
- təkamüllü neoinstitutionalizm nəzəriyyəsi

102 Neoinstitutionalizmin əsas konsepsiyasına aşağıdakı nəzəriyyə aid deyil

- iqtisadi hüquq nəzəriyyəsi
- öz-özünə tənzimlənən bazar nəzəriyyəsi
- transaksiya xərcləri nəzəriyyəsi
- mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsi
- iqtisadi təşkil nəzəriyyəsi

103 Neoinstitutionalistlər iqtisad elmində aşağıdakı istiqamətin tədqiqatlarının bazis müddəalarını tənqid etmişlər

- monetarist
- neoklassik
- keynsçi
- klassik
- merkantilist

104 Neoinstitutionalizmin sələflərinə aşağıdakı məktəbin (istişamətın) iqtisadçıları aiddir

- monetarist
- Avstiya
- klassik
- keynsçi
- merkantilist

105 Neoinstitutionalizm bu istiqamətin aşağıdakı nümayəndəsinin əsərində öz başlanğıcını tapır

- Fridrix fon Xayek
- Ronald Kouz
- Con Kommons
- Con Kennet Qelbreyt
- Uesli Mitçell

106 “Köhnə” institutionalizmin ən tanınmış üzvünə aiddir

- Qerbert Saymon
- Torsteyn Beblen
- Ronald Kouz
- Armen Alçian
- Duqlas Nort

107 İstitutionalizmin meydana gəlməsi aşağıdakı iqtisadi məktəblə (istişamətlə) əlaqədardır

merkantilist

- tarixi
- keynsçi
- Avstriya
- klassik

108 Köhnə institusionalizm aşağıdakı əsrlərin hüdudunda yaranmışdır

XX - XXI

- XIX - XX
- XVII - XVIII
- XVI - XVII
- XVIII - XIX

109 İnstitusionalizmi nəzərdən keçirdikdə onun inkişafında iki mərhələni fərqləndirirlər

radikal və liberal

- köhnə və yeni
- ənənəvi və müasir
- ilkin və sonrakı
- klassik və liberal

110 Alimlərdən kim ilk dəfə olaraq elmi dövriyyəyə resursların spesifikliyi anlayışını daxil etmişdir:

Uesli Mitçell

- Qeri Bekker
- Harold Demsets
- Armen Alçıyan
- Con Kommons

111 Opportunist davranış təhlükəsi buna gətirib çıxarır

əlverişsiz secim

- hər iki tərəf üçün transaksiya xərclərinin artımı
- xarici effekt
- “bazırın uğursuzluğu”
- mənəvi risk

112 Əlverişsiz nəticədən sığortanın təqdim olunması hesabına agentə yaxşı işə stimullar yaratmaq üçün hansı kontraktı bağlamaq zəruridir:

eksplisit kontrakt

- qarışıq kontrakt
- münasibət kontraktı
- implisit kontrakt
- stimullaşdırıcı kontrakt

113 Qarışıq kontraktların bağlanması nəyi nəzərdə tutur.

agentin öz fəaliyyətinin nəticələrində iştirakı

- agentə yaxşı işə görə əlverişsiz nəticədən sığorta verilməsi hesabına stimulların yaradılması
- agent tərəfindən daha sərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
- qabaqcadan görünməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək imkanı
- kontraktdan sonrakı opportunizmə görə öhdəlik və sanksiyaların mükəmməlliyi

114 Agentin öz fəaliyyətinin nəticəsində iştirakı üçün hansı kontraktın bağlanması zəruridir.

eksplisit kontrakt

- stimullaşdırıcı kontrakt

münasibət kontraktı
implisit kontrakt
qarışıq kontrakt

115 Prinsipal və agenti birləşdirmək üçün hansı kontraktın bağlanması zəruridir.

- eksplisit kontrakt
- stimullaşdırıcı kontrakt
- münasibət kontraktı
- implisit kontrakt
- qarışıq kontrakt

116 Stimullaşdırıcı kontraktların bağlanmasını nə tələb edir

- agentə yaxşı işə görə əlverişsiz nəticədən sığorta verilməsi hesabına stimulların yaradılması
- agentin öz fəaliyyətinin nəticələrində iştirakı
- agent tərəfindən daha şərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
- qabaqcadan gözlənməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək imkanı
- kontraktdan sonrakı opportunitizmə görə öhdəliklərin və sanksiyaların mükəmməlliyi

117 Sadalananlardan nə mənəvi risklə mübarizə üsullarına aid deyil:

- “özün et” prinsipi
- mülkiyyətin strukturunun dəyişdirilməsi
- implisit kontraktlar
- agent tərəfindən daha şərt şərtlərin könüllü qəbul edilməsi
- təşkilatı yenidən qurma

118 Sadalananlardan nə mənəvi risklə mübarizə üsullarına aid deyil.

- agentin fəaliyyətin nəticələrində iştirakı
- eksplisit kontraktlar
- qarışıq kontraktlar
- ”özün et” prinsipi
- stimullaşdırıcı kontraktlar

119 Sadalananlardan nə mənəvi riskin səviyyəsinin azaldılması üsullarına aid deyil.

- agentlər arasında rəqabətin yaranması
- siqnalın verilməsi və ələkdən keçirilməsi
- fond bazarı və qovuşma və udma bazarı mexanizmi vasitəsilə nəzarət
- agentin fəaliyyətlərinə nəzarət
- agent haqqında informasiyanın əlavə mənbələrinin axtarışı

120 Sadalananlardan nə agent münasibətləri xərclərinə aid deyil.

- qalıq itkiləri
- qarşılıqlı təsirin təşkilmə ilkin məsrəflər
- prinsipalın nəzarət xərcləri və onun tam məlumatlılığı şəraitində agentin fəaliyyətinin prinsipalın qərarlarından kənarlaşması ilə bağlı sonrakı itkilər
- daha şərt şərtlərin qəbulu ilə bağlı icraçının xərcləri
- prinsipal tərəfindən nəzarət xərcləri

121 Agent münasibətləri probleminin meydana çıxması səbəbi nədir.

- opportunist davranış
- informasiya asimetriyası
- mənəvi risk
- xarici effektlər

əlverişsiz seçim

122 “Prinsipial- agent” probleminin meydana gəlməsi səbəbi nədir.

- opportunist davranış
- informasiya asimetriyası
- mənəvi risk
- xarici effektlər
- əlverişsiz seçim

123 Agent münasibətləri probleminin sinonimini göstərin.

- opportunist davranış
- “prinsipal - agent” problemi
- “bazarın uğursuzluğu”
- “dövlətin uğursuzluğu”
- xarici effektlər

124 “Prinsipial- agent” probleminin sinonimini göstərin.

- opportunist davranış
- agent münasibətləri problemi
- “bazarın uğursuzluğu”
- “dövlətin uğursuzluğu”
- xarici effektlər

125 Hansı iqtisadi fenomenin xüsusi halı agent münasibətləri problemdir.

- öz maraqlarının dalınca getmək
- mənəvi risk
- lobbiləşdirmə
- zor, şantaj və aldatmaq yolu ilə pul qopartma
- əlverişsiz seçim

126 Hansı iqtisadi fenomenin xüsusi halı “prinsipial agent” problemdir.

- öz maraqlarının dalınca getmək
- mənəvi risk
- lobbiləşdirmə
- zor, şantaj və aldatmaq yolu ilə pul qopartma
- əlverişsiz risk

127 Mənəvi riskin xüsusi bir halı olan problem necə adlanır.

- opportunist davranış
- “prinsipal - agent”
- “bazarın uğursuzluğu”
- “dövlətin uğursuzluğu”
- xarici effektlər

128 İnsan kapitalı və pul hansı tip resursa nümunədir.

- orta dərəcəli spesifik
- plastik
- qeyri-spesifik
- interspesifik
- ümumi təyinatlı

129 Sadalanan resurslardan hansı daha plastiktir.

- insan kapitalı və pul
fiziki kapital və biliklər
maliyyə və intellektual kapital
dövriyyə kapitalı və yeraltı sərvətlər
əsas kapital və əmək

130 Məqsədli tətbiqinə nəzarətin çətinliyi zamanı istifadəsinin böyük miqdarda üsullarına malik olan resurslar necə adlanır.

- orta dərəcəli spesifikliyə malik resurs
plastik resurs
qeyri-spesifik resurs
interspesifik resurs
ümumi təyinatlı resurs

131 Hansı resurslar plastik adını daşıyır.

- ümumi təyinatlı resurslar
onların məqsədli tətbiqinə nəzarətin çətinliyi zamanı istifadəsinin böyük miqdarda üsullarına malik
qeyri-spesifik üsullar
interspesifik üsullar
orta dərəcəli spesifikliyə malik resurs

132 Harada (hansı sferalarda) mənəvi riskə rast gəlinir.

- maliyyə bazarında
bütün bazarlarda və iqtisadiyyatın bütün sferalarında
ictimai nemətlər bazarında
daşınmaz əmlak bazarında
əmtəə və xidmətlər

133 Sadalananlardan nəyin mənəvi riskin meydana gəlməsi şərti olmadığını göstərin.

- icraçı sifarişçinin mənafeyi ziddinə olaraq öz xüsusi maraqlarını güdür
sifarişçi icraçının fəaliyyətinin əlverişsiz nəticələrindən sığortalanmışdırlar
icraçılar öz fəaliyyətlərinin əlverişsiz nəticələrindən sığortalanmışdır
icraçı və sifarişçinin maraqlar üst-üstə düşmür
sifarişçi tam nəzarəti və təkmil məcbur etməni həyata keçirmək iqtidarında deyildir

134 Mənəvi risk nəyin nəticəsində meydana çıxır.

- kontraktların müxtəlif tiplərinin mövcud olması
kontraktların qeyri-müəyyənliyi və natamamlığı
transaksiya xərclərindəki fərqlər
mülkiyyət hüquqları rejimlərindəki fərqlər
resursların spesifikliyi

135 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində əlverişsiz seçim probleminin həllinin hansı strategiyasını fərqləndirirlər.

- öz maraqlarının dalınca getmək və sabotaj
siqnalın verilməsi və ələkdən keçirilmə
informasiyanın təhrif olunması və çaşdırılma
zor, aldatmaq, şantaj yolu ilə pul qopartma və işdən boyun qaçırma
lobbiləşdirmə və opportunizm

136 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində əlverişsiz seçim probleminin həllinin neçə strategiyasını fərqləndirirlər.

- 5.0
- 2.0
- 3.0
- 1.0
- 4.0

137 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında informasiya asimmetriyası hansı nəticəyə səbəb olur.

bədbəxt hadisə riskilə nəticələnlənən təhlükəli davranışda ifadə olunan xarici effekt

- “bazarın fiaskosunda” ifadə olunan xarici effekt
- ətraf mühitin çirklənməsində ifadə olunan xarici effekt
- “dövlətin uğursuzluğunda” ifadə olunan xarici effekt
- plastik resursun istifadəsində ifadə olunan xarici effekt

138 Corc Akerlofa görə informasiya asimmetriyası nəticəsində hansı avtomobillərin təklifi bazarda qalır.

qaymaq

- limonlar
- armudlar
- bananlar
- mandarinlər

139 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında pis avtomobilləri necə adlandırırlar.

qaymaq

- limonlar
- armudlar
- bananlar
- mandarinlər

140 Corc Akerlofa görə saxlanmış avtomobillər bazarında yaxşı avtomobilləri necə adlandırırlar.

mandarinlər

- qaymaq
- armudlar
- bananlar
- limonlar

141 Hansı dövlətin saxlanmış avtomobilləri timsalında Corc Akerlof əlverişsiz seçim probleminə baxmışdır.

Yaponiya

- ABŞ
- Almaniya
- Böyük Britaniya
- Fransa

142 Corc Akerlof hansı bazar timsalında qeyri-əlvərişli seçim probleminə baxmışdır.

maliyyə bazarı

- saxlanmış avtomobillər
- qiymətli kağızlar bazarı
- daşınmaz əmlak bazarı
- əmtəə və xidmətlər

143 Corc Akerlof opportunist davranışın hansı tipinə baxmışdır:

öz maraqlarının dalınca getmək

- əlverişsiz seçim

lobbiləşdirmə
zor altatma, şantajla pul qopartma
mənəvi risk

144 Saziş bağlanmasına qədər olan mərhələdə informasiya asimetriyası probleminə ilk dəfə alımlərdin kim diqqət yetirmişdir:

- Frenk Nayt
- Corc Akerlof
- Con Kommons
- Con Kennet Helbeyt
- Fridrix Fon Xayek

145 Kontrakt münasibətlərində gizlin niyyətlər hansı nəticələrə gətirib çıxarır:

- “prinsipal- agent” probleminə
- zor, aldatma, şantajla pul qopartma
- əlverişsiz seçimə
- mənəvi riskə
- qeyri-müəyyənliyə

146 Kontrakt münasibətlərində gizli informasiya hansı nəticələrə gətirib çıxarır

- qeyri- müəyyənliyə
- əlverişsiz riskə
- zor, aldatma, şantajla pul qopartma
- sabotaja
- mənəvi riskə

147 Kontraktlar iqtisadi nəzəriyyəsində opportunist davranışın neçə tipini fərqləndirirlər:

- 5.0
- 3.0
- 2.0
- 1.0
- 4.0

148 Münasibət kontraktında tərəflərin mübahisələrinin həll üsulu nəcədir:

- kompromisə nail olmaq yolu ilə gözlənilməyən vəziyyətlərə uyğunlaşma
- qeyri –formal danışıqlar
- ilkin kontraktın şərtlərinə deyil, mövcudluğunun bütün dövrü ərzində münasibətlərin qərarlaşmış praktikasına müraciət
- ikitarəfli torq
- ierarxiyada daha yüksək inzibati həlqəyə müraciət

149 Münasibət kontraktında üstünlüyə hansı şərtlər malikdir:

- aşkar
- qeyri –formal
- formal
- tam
- eksplisit

150 İcarəçi icarəyə götürdüğü obyektı xarab edirsə, nə baş verir?

- mülkiyyət hüququnun strukturlaşması
- mülkiyyət hüququnun pozulması
- mülkiyyət hüququnun aşınması

mülkiyyət hüququnun parçalanması
mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası

151 Mülkiyyət sahibi mülkiyyət obyektini başqa iqtisadi agentə icarəyə verəndə hansı hüququndan istifadə edir?

- mülkiyyətin kapital dəyəri hüququndan
- gəlir hüququndan
- istifadə hüququndan
- mülkiyyətin təhlükəsizliyi hüququndan
- mülkiyyət hüququnun müddətsizliyindən

152 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyasının olmaması nəyə gətirib çıxara bilər?

- iqtisadi agentlərin rasionallığının məhdudlaşdırılmasına
- xarici effektlərin yaranmasına
- resursların optimal bölgüsünə
- resurslardan rasionallıq istifadəyə
- mülkiyyət hüququnun parçalanmasına

153 Mülkiyyət hüququnun tərifinə kontinental yanaşma nəyə əsaslanır?

- mülkiyyət hüququnun müdafiə olunmasını
- mülkiyyət hüququnun qeyri-məhdudluğu və bölünməzliyinə
- mülkiyyət hüququnu başqa şəxs verə bilmək imkanına
- mülkiyyət hüququndan gəlir əldə etmək imkanına
- mülkiyyət hüququnun müddətsizliyinə

154 Resursdan «artıq istifadə» effekti nə vaxt yaranır?

- resurslar xüsusi mülkiyyətdədirsə
- resurs sərbəst əlyetərlik zamanı
- resurslar kifayət qədər deyilsə
- resurs əlyetərliyin məhdudluğu zamanı
- əgər resurslar həddindən artıq çoxdursa

155 Mülkiyyət hüququ ümumi şəkildə:

- mülkiyyətçinin ona məxsus mülkiyyət obyektinə malik olmaq, ondan istifadə etmək və onun haqqında sərəncam vermək kimi münasibətləri tənzimləyən hüquq normaları sistemidir
- məhdud nemətlərə nisbətə insanların formal və qeyri-formal davranış normalarıdır ki, bunlara əməl edilmədikdə cəza şəklində məsuliyyət ortaya çıxır
- fərdin və ya kollektivin istehsal vasitələrinə və istehsalın nəticələrinə onlar haqqında sərbəst sərəncam verə bilmək şərti ilə özününkü kimi münasibətdə olmaqdır
- mülkiyyətçinin ona məxsus əmlakdan hüquqi cəhətdən təmin edilmiş istədiyi kimi istifadə etmək imkanındır
- resurslardan istifadəyə nəzarət etmək və bu zaman yaranmış xərcləri və mənfəəti bölüşdürmək hüququdur

156 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası nəyə rəvac verir:

- natamam kontraktların formalaşmasına
- dayanıqlı iqtisadi mühitin yaranmasına, qeyri-müəyyənliyin azaldılmasına və sabit gözləmələrin formalaşmasına
- opportunist davranışının meydana gəlməsinə
- informasiya asimmetrikliliyinin yaranmasına
- transaksiya xərclərinin artmasına

157 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsinə üçüncü şəxslərin resurs sərbəst çıxışdan kənarlaşdırılması necə adlanır:

- eksternalilər
- mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası

xarici effektlərin beynəlmiləşdirilməsi
 xarici effekt
 opportunizm

158 Mülkiyyət hüququnun spesifikasiyası anlayışı altında nə başa düşülür:

- üçüncü şəxslərə resurslara çıxış hüququnun verilməsi
- resursa sərbəstçixişdən üçüncü şəxslərin kənarlaşdırılması
- üçüncü şəxslərin resursa çıxış hüququnun məhdudlaşdırılması
- resurslara ümumi çıxış rejiminin tətbiqi
- üçüncü şəxslərin resursaçixiş qaydalarının müəyyənəşdirilməsi

159 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsinə səmərəlilik meyarı aşağıdakına xidmət edir.

- mülkiyyət hüququnun parçalanmasına
- mülkiyyət hüququnun dağılmasına
- mülkiyyət hüququnun spesifikasiyasına
- mülkiyyət hüququnun differensiasiyasına
- mülkiyyət hüququnun təmin edilməsinə

160 Mülkiyyət hüququ parçalanması hansı meyarlara əsasən baş verir.

- səmərəlilik
- ziyanın olmaması
- rasionallıq
- faydalılıq
- ixtisaslaşma

161 Mülkiyyət hüququ spesifikasiyasının natamamlığı necə başa düşülməlidir.

- bütün iqtisadi münasibətlər növünə tətbiq olunan universal spesifikasiya
- mütləq spesifikasiya
- mülkiyyət hüququnun differensiasiyası
- mülkiyyət hüququnun dağılması
- mülkiyyət hüququnun parçalanması

162 Mülkiyyət hüququ anlayışına anqlosakson hüquq sisteminin yanaşması nədən ibarətdir.

- qədim roma üçlüyü olub özündə malik olmaq, istifadə etmək və sərəncan verməyi birləşdirir
- mülkiyyət hüququ qeyri məhdud və bölünməzdir
- hüquq qabiliyyəti və işləmə qabiliyyətindən ibarətdir
- ayır-ayrı şəxslərin qismən hüququna parçalanmaya imkan verir
- belə hüquqları almaq və öz istədiyi kimi ondan istifadə etməkdən ibarətdir

163 Mülkiyyət hüququ anlayışına kontinental hüquq sisteminin yanaşması nədən ibarətdir.

- qədim roma üçlüyü olub özündə malik olmaq, istifadə etmək və sərəncan verməyi birləşdirir
- ayır-ayrı şəxslərin qismən hüququna parçalanmaya imkan verir
- hüquq qabiliyyəti və işləmə qabiliyyətindən ibarətdir
- mülkiyyət hüququ qeyri məhdud və bölünməzdir
- belə hüquqları almaq və öz istədiyi kimi ondan istifadə etməkdən ibarətdir

164 Mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılması

mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılıqlar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir

iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür

iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul - etmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir

- hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir

165 Qarşılıqlı asılılıq –

hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir

iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul - etmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir

- qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir
- iddiaçıları tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür
- mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir

166 Mülkiyyət hüquqları –

cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir

tərəflərdən biri digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır

tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır

transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir

- iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə aid olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir

167 Bazarda informasiya asimetriyası –

transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir

tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır

iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə daxil olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir

cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir

- tərəflərdən biri digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır

168 Qaydalar -

bazarın iflasıdır

- pozuntuya görə sanksiyaların tətbiq olunduğu davranış modelləridir
- marjinal dəyişmələrdir
- alternativ dəyərlərdir
- yan təsirlərdir

169 İntellekt –

informasiyanın işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğu

cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir

- fərdlərin öz fəaliyyətlərini həyata keçirərək istifadə etdikləri praktiki olaraq bütün yerdə qalan resurslar - əmək, kapital, zaman və b. kimi məhdud resursdur

iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

170 Entoni Onorenin təklif etdiyi mülkiyyət hüququnun məlum təsnifatı neçə səlahiyyəti daxil edir?

13.0

10.0

- 11.0

12.0

9.0

171 Hansı nəzəriyyənin Harold Demsest banisi hesab edilir?

- iqtisadi təşkilat
- razılıq iqtisadiyyatı
- ictimai seçim
- transaksion xərclər
- mülkiyyət hüququ

172 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsinin banilərində aşağıdakılar aid edilir:

- Con Kommons
- Con Kennet Qelbreyt
- Fridrix fon Xayek
- Uesli Mitçell
- Harold Demsest

173 Mülkiyyət hüququnun 12 səlahiyyətə bölünməsinə ilk dəfə aşağıdakı iqtisadçılardan hansı müəyyən edib?

- Entoni Onore
- Armen Alrian
- Duqlas Nort
- Robert Kuter
- Robert Foqel

174 Robert Kuter neçə səlahiyyəti fərqləndirib?

- 13.0
- 9.0
- 10.0
- 12.0
- 11.0

175 Mülkiyyət hüququnun müəyyənləşdirilməsində institusional iqtisadiyyatın nəyə yaxın olduğunu göstərin.

- adi hüquq sisteminə
- kontinental hüquq sisteminə
- roman-alman hüquq sisteminə
- dini-ənənəvi hüquq sisteminə
- anqloamerikan hüquq sisteminə

176 Mülkiyyət hüququ nəzəriyyəsinin əsas məqsədi nədən ibarətdir?

- insanların təsərrüfat fəaliyyətlərində dövlətin rolunun müəyyən edilməsi
- insanların təsərrüfat fəaliyyətləri nəticəsində meydana gələn eksternalilərin minimumlaşdırılması
- insanların konkret təsərrüfat münasibətlərində müqavilələrin növünün müəyyən edilməsi
- insanların təsərrüfat fəaliyyətlərində institutların rolunun müəyyən edilməsi
- iqtisadi və hüquq sistemləri arasında qarşılıqlı əlaqələrin təhlil edilməsi

177 Mülkiyyət hüququ hansı norma və qaydaların yerinə yetirilməsini təxmin edir?

- formal qaydalar və qeyr-formal sosial normaları
- beynəlxalq səviyyəli resurslar üzərində mülkiyyət hüququnu
- ancaq formal qaydaları
- hüquq subyektinin məsuliyyəti
- ancaq neformal sosial normaları

178 Nə mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılmasının nəticəsi deyil?

- bütün sadalananlardır

sabit iqtisadi mühitin yaradılması
qeyri-müəyyənliyini azaldılması

- mənfi xarici effektlərin meydana gəlməsi
mübadilələrin asanlaşdırılması

179 Avtomobili icarəyə götürmüş insan hansı mülkiyyət səlahiyyətinə malik olur?

özgəninkiləşmə
mənimsəmə
sahibolma
sərəncamvermə

- istifadə etmə

180 Mülkiyyət hüquqlarının pozulması, yayındırılması, dağılması nə deməkdir?

mülkiyyət hüquqlarının olmaması
mülkiyyət hüquqlarının dəqiq müəyyən edilməsi
mülkiyyət hüquqlarının parçalanması

- mülkiyyət hüquqları müstəsnağının pozulması
mülkiyyət səlahiyyətlərinin bir neçə subyekt arasında bölgüsü

181 Mülkiyyət hüquqları obyektinə və subyektinə, səlahiyyətlər və onlara riayət olunması mexanizminin dəqiq müəyyən edilməsi belə adlanır.

mülkiyyət hüquqlarının formalaşması
mülkiyyət hüquqlarının dağılması
mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi

- mülkiyyət hüquqlarının spesifikasişdirilməsi
mülkiyyət hüquqlarının parçalanması

182 Onorenin siyahısı mülkiyyət hüquqlarının neçə səlahiyyətini özünə daxil edir?

10.0
5.0
7.0
11.0
8.0

- 11.0

183 Mülkiyyət hüquqlarının ayrı-ayrı səlahiyyətlərə bölgüsü necə adlanır?

mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
mülkiyyət hüquqlarının dağılması
mülkiyyət hüquqlarının spesifikasişdirilməsi
mülkiyyət hüquqlarının formalaşması

- mülkiyyət hüquqlarının parçalanması

184 Mülkiyyət hüquqları iqtisadi subyektlər arasındakı hansı münasibətlərlə əlaqədardır?

sadalananlardan heç biri
məhdud resursların istifadəsi üzrə münasibətlərlə
beynəlxalq iqtisadi münasibətlərlə
firmadaxili münasibətlərlə
gəlirlərin bölgüsü üzrə münasibətlərlə

- məhdud resursların istifadəsi üzrə münasibətlərlə

185 İnstitusional konflikt, bu:

satıcılar arasında olan konfliktidir

- formal qaydanın və qeyri-formal normanın uyğunsuzluğudur
qəza sistemi ilə məcburetmə sistemi arasındakı konfliktidir

istehsalçılar və istehlakçılar arasındakı konfliktidir
alıcının məqsədləri və fəaliyyətinin uyğunsuzluğudur

186 Qeyri-formal institutlaşma.

- qeyri-formal normalar qanuna ziddir
- qeyri-formal normanın formal qaydada təsiri
- qeyri-formal normanın qanunvericilikdə möhkəmlənməsi
- formal qaydanın və qeyri-formal normanın uyğunsuzluğu
- opportunist davranış

187 «Path determinacy» təxmin edir.

- yeni və köhnə institutların bərabər olması
- yeni institutların köhnələrindən nisbətən az asılılığı
- yeni və köhnə institutların asılı olmaması
- yeni institutların köhnələrindən güclü asılılığı
- köhnə institutların yenilərindən güclü asılılığı

188 Qeyri-formal normanın böyük dayanıqlığı müəyyən olunur.

- qanuna uyğunluqla
- onların təkamülünün uzunmüddətliyi ilə
- məhkəmə təcrübəsi ilə
- «yuxarıdan» süni şəkildə müəyyən olunmaqla
- qanunvericiliklə

189 İnstitutların tərkibinə daxil deyil.

- adət
- təşkilatlar
- qeyri-formal qaydalar
- formal qayda
- qəza sistemi

190 İnstitusional sazişlər –

- tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir
- kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır
- qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir
- qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir
- insan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur

191 İnstitusional mühit:

- tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir
- insan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur
- qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir
- qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir
- kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır

192 Kontrakt – bu:

- insan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur
- tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir

qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir

kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır

193 Qeyri-formal institutlar:

tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir

- qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir insan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur

194 İstitutların neçə funksiyası mövcuddur:

- 6.0
- 4;
- 3;
- 5;
- 0;

195 Formal institutların tərifini göstərin:

tərəflər arasında könüllü bağlanan və onların fəaliyyətlərini qarşılıqlı hüquq, öhdəlik və onlara əməl edilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi yolu ilə koordinasiya edən sazişdir

- qaydanın icrasına məcburiyyət yalnız zaminin (və ya fərdlərin sabit qrupunun) həyata keçirdiyi ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətdir kooperasiya və rəqabətin üsullarını müəyyən edən fərdlər və (və ya) onların qrupları arasındakı razılaşmalardır qaydanın zamini rolunda qaydanın yerinə yetirilməli olduğunu hesab edən istənilən fərd çıxış edir insan davranışının çərçivələrini müəyyən edən başlıca sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi qaydaların məcmusudur

196 İstitutların funksiyalarına aid olmayanı göstərin:

- koordinasiya;
- bölüşdürücü;
- fiasko
- motivasiya;
- informasiya;

197 İstitut –

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- fərdlərin icraya məcburedilməsinin xarici mexanizmlərinə malik olan qayda və ya qaydalar məcmusudur iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur qəsdən yalan informasiyanın verilməsini nəzərdə tutur fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

198 İstənilən qaydanın ümumi məntiqi modelinə («formulu») aid olmayanı göstərin:

- adresat tərəfindən qaydaya icra olunmamasına görə verilən sanksiyalar məqsədləri qarşıya qoymamaq qaydanın aid olduğu fərd və ya qaydanın adresatı qaydanın fəaliyyət göstərdiyi şəraitləri müəyyən edən situasiya qayda ilə təyin edilən, qadağan olunan və icazə verilən fəaliyyət (qaydanın məzmunu)

199 “Dərk edilməyən təfəkkür nəzəriyyəsinin yaradıcısı:

Entoni Onber

- Al Deyksterquys
Robert Kuter
Duqlas Nort
Robert Foqel

200 Fəal formada oppportunizm – nədir?

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- qəsdən yalan informasiyanın yayılmasını nəzərdə tutur
iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur
kontragent vacib olan informasiyanın gizlədilməsini nəzərdə tutur
fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

201 Passiv formada oppportunizm nədir?

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- kontragent vacib olan informasiyanın gizlədilməsini nəzərdə tutur
iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur
qəsdən yalan informasiyanın verilməsini nəzərdə tutur
fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

202 Opportunist davranışın 4 əsas formasına aid olmayanını seçin:

- gizli niyyətlər
gizli reklam
gizli informasiya
gizli səciyyələr
gizli fəaliyyətlər

203 Opportunizm – bu:

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- öz faydasını yüksəltmək məqsədilə kontragentin aldadılmasına yönəldilmiş davranışdır
iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir
cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir
fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

204 Evristiklər – bu:

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- məqbul variantın aşkar edilməsi variantlarının tam seçilib ayrılması və müqayisə edilməsini əvəz edən seçimin intellektual əməliyyatlarının həyata keçirilməsinin dərk olunan və ya dərk olunmayan üsullarıdır
hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğunu açıq qoyan qeyri-müəyyənlik növüdür
fərdə mənasızlıqda informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi
üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir
fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir; qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yol veriləndir

205 Struktur qeyri-müəyyənlik – nədir?

bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir

- hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğunu açıq qoyan qeyri-müəyyənlik növüdür
iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir
fərdə mənasızlıqda informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi
üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir
fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir; qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yol veriləndir

206 Parametrik qeyri-müəyyənlik nədir?

- bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir
- qeyri-müəyyənliyin elə növüdür ki, burada hadisələrin inkişafının mümkün sonluqları çoxluğu məlumdur və mümkün sonluqların hər birinə müəyyən ehtimalın təhkim edilməsi yolveriləndir
- cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir
- fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi
- üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir
- iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir

207 Qeyri-müəyyənlik – nədir?

- bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir
- fərdə münasibətdə informasiyanın alınması və onun qərarların işlənməsi və reallaşdırılması üçün istifadə edilməsi
- üzrə məhdud imkanlarla şərtlənən xarici və daxili mühitin vəziyyətidir
- iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir
- cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir
- fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

208 Məhdud səmərəlilik (rəsonallıq) – nədir?

- bir şəxsin əməllərinin başqalarının maddi rifahına təsiridir
- informasiyanın işlənməsi üzrə iqtisadi agentlərin imkanlarının məhdudluğudur
- iqtisadi rifahın cəmiyyət üzvləri arasında ədalətli surətdə bölüşdürülməsi xüsusiyyətidir
- cəmiyyətin malik olduğu qıt sərvətlərdən maksimum dərəcədə faydalanmaq xüsusiyyətidir
- fəaliyyət planında kiçik düzəlişlərdir

209 Məhdud səmərəlilik (rəsonallıq) anlayışının tətbiqi kimin adı ilə bağlıdır?

- U. Mitçel;
- C. Kommons
- T. Veblen;
- H. Saymon;
- P. Samuelson;

210 Fəaliyyətləri həyata keçirmək vəziyyətində olmaq üçün iqtisadi insanın minimum dərəcədə qabiliyyətinə aid olmayanı göstərin:

- obyektə arasında, o cümlədən nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlər və onların nəticələri arasındakı əlaqələri aşkara çıxartmaq
- qarşıya məqsəd qoymamaq
- onları bir-birilə tutuşdurmaq, oxşarlıq və fərqləri görmək;
- onu əhatə edən dünyada obyektləri fərqləndirmək
- üstünlüklər üzrə obyektləri və onların məcmusunu (situasiyaları) müqayisə etmək, yaxud onları qiymətləndirmək;

211 Mizes fəaliyyətin həyata keçirilməsinin üç zəminini ayırır. Həmin 3 zəmini seçin:1) fərdin cari vəziyyətdən qeyri-məmnunluğu. 2)onda daha üstün tutulan vəziyyətin obrazının olması. 3) belə bir hal gözlənilir ki, onun fəaliyyətləri cari vəziyyəti dəyişə bilər. 4) onu əhatə edən dünyada obyektləri fərqləndirmək. 5) onları bir-birilə tutuşdurmaq, oxşarlıq və fərqləri görmək.

- 2,3,4
- 1,2,3;
- 2,4,1;
- 1,3,5;
- 3,4,5;

212 Fəaliyyət –

fərdin məqsədyönlü davranışdır

- fərdin məqsədyönlü davranışı, onun vəziyyətinin daha az üstün tutulandan daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir
fərdin məqsədyönlü davranışdır
fərdin vəziyyətinin daha az üstün tutulandan daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir
fərdin daha çox üstün tutulana şüurlu surətdə dəyişdirilməsidir

213 Siyasi bazarlar institusional iqtisadiyyat daxilində hansı nəzəriyyənin tədqiqat obyektı kimi çıxış edir?

- iqtisadi təşkilatlar
ictimai seçim nəzəriyyəsi
transaksiyon xərclər
mülkiyyət hüququ
iqtisadi hüquq

214 İctimai seçim nəzəriyyəsinin tədqiqat obyektı nə hesab edilir?

- formal qaydalar
siyasi bazarlar
firmanın optimal ölçüsü
qeyri-formal qaydalar
mülkiyyət hüququ

215 Ceyms Byükenen hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- iqtisadi təşkilatla
ictimai seçim
transaksiyon xərclər
mülkiyyət hüququ
iqtisadi hüquq

216 İctimai seçim nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrindən kimi aid etmək olar:

- Robert Foqel
Ceyms Byükenen
Riçard Pozner
Harold Demsest
Qerbert Saymon

217 «Oyun qaydaları» məcmusu, yəni insanlar arasında qarşılıqlı əlaqələrin siyasi, sosial və hüquqi hədlərinin qaydaları, normaları və sanksiyaları nəyi əks etdirir?

- formal qaydaları
institusional mühiti və ya dar mənada institutları
qeyri-formal qaydaları
müqavilə münasibətlərini
mülkiyyət hüququnu

218 İnstitutların səmərəlilik meyarında nə çıxış edir?

- milli gəlirin həcmi
əldə edilən xərclərin minimumlaşdırılması həcmi
əldə edilən keyfiyyətin həcmi
əldə edilən mənfəətin həcmi
istehsalın miqyasından qənaətin həcmi

219 Frenk Nayt hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biri hesab edilir?

- razılıq iqtisadiyyatı
iqtisadi təşkilatlar

mülkiyyət hüququ
ictimai seçim
transaksion xərclər

220 İqtisadi təşkilatlar nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə kimi aid etmək olar?

- Fridrix fon Xayek
- Frenk Nayt
- Con Kommons
- Con Kennet Qelbreyt
- Uesli Mitçell

221 Neoinstitusionalist yanaşmaya görə iqtisadi mübadilə aktı nəyi əks etdirir?

- alış-veriş əməliyyatlarını
- mülkiyyət hüququ dəstlərinin mübadiləsini
- keyfiyyətlərin mübadiləsini
- nadir nemətlərin mübadiləsini
- əmək məhsullarının mübadiləsini

222 Kontraktların səciyyəvi cəhətlərinə nə aid deyil?

- onların işlənilib hazırlanmasının məqsədyönlülüüyü
- onların fəaliyyətini bu kontraktı bağlayan tərəflərin məhdudlaşdırılması
- bütün sadalananlar aiddir
- könüllülük və qarşılıqlı faydalılıq
- kontraktın mübadilə ilə bilavasitə əlaqəsi

223 Kontraktların hansı növü üçün qeyri-müəyyənliyin daha yüksək dərəcəsi səciyyəvidir?

- eksplisit
- münasibətli
- neoklassik
- klassik
- tam

224 İnstitusional mühitə fərdlərin təsiri aşağıdakı şəkildə həyata keçirilir.

- qərarların qəbulu
- qanunvericilik orqanlarına seçkilərdə iştirak
- təsərrüfat fəaliyyəti
- kontraktların bağlanması
- sanksiyaların tətbiqi

225 İnsanın davranışını müəyyən edən başlıca iqtisadi, hüquqi, sosial qaydaların məcmusu necə adlanır?

- institusional saziş
- institusional mühit
- siyasi sistem
- iqtisadi sistem
- məhdud səmərəlilik

226 Əgər istənilən fərd qayda zamini ola bilərsə, onda bu institut belə adlanır:

- optimal
- qeyri- formal
- qeyri-səmərəli
- səmərəli
- formal

227 İnstitutların əsas funksiyaları bunlardır:

- bölüşdürmək və stimullaşdırmaq
- koordinasiya etmək və bölüşdürmək
- istehsal və qeyri-istehsal
- stimullaşdırma və məhdudlaşdırma
- koordinasiya etmək və optimallaşdırmaq

228 Pozulmasına görə sanksiyaların qoyulduğu davranış modeli necə adlanır?

- mübadilə
- qayda
- fəaliyyət
- zamin
- kontrakt

229 Qaydanın icrasına məcburetmənin xarici mexanizminə malik qayda necə adlanır?

- sanksiya
- institut
- institusional saziş
- zamin
- institusional mühit

230 Qərarların qəbul edilməsinin başlanğıc mərhələsi budur.

- qərarın reallaşdırılması
- problemin formulə edilməsi
- məqsədin qoyuluşu
- seçim meyarının müəyyən edilməsi
- alternativlər çoxluğuna baxılması

231 İnformasiyanın alınması və işlənməsində subyektlərin imkanlarının məhdudluğu necə adlanır?

- informasiyanın simmetrikliyi
- məhdud səmərəlilik
- informasiyanın asimmetrikliyi
- tam səmərəlilik
- opportunizm

232 Aldatma və hiyləgərliklə əlaqədar yalnız öz xüsusi xeyrinə yönəldilmiş davranış belə adlanır.

- istehlakçı
- opportunist
- səmərəli
- iqtisadi
- qeyri-səmərəli

233 Qərarların qəbul edilməsi mərhələsinə nə aid deyil?

- qərarların reallaşması
- bütün sadalananlar aiddir
- məqsədlərin qoyuluşu
- problemin formulə edilməsi
- meyar seçiminin müəyyən edilməsi

234 Qərarların qəbulunun hansı növlərini fərqləndirirlər?

- müəyyən və qeyri-müəyyən

- fərdi və kollektiv
formal və qeyri-formal
rasional və qeyri-rasional
impilisit və empilisit

235 Transaksiya xərcərinə nə aid deyil?

- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
informasiya
infrastruktur xərcləri
ölçmə xərcləri
kontraktların bağlanması xərcləri

236 Nemətlərin maddi xüsusiyyətlərinin dəyişdirilməsilə bağlı xərclər necə adlanır?

- mühasibat
Alternativ
son hədd
istehsal
transaksion

237 Sadalananlardan nə neqativ davranış növlərinə aid deyil?

- gizli nailiyyətlər
gizli fəaliyyətlər
gizli informasiya
bütün sadalananlar aiddir
sadalananlardan heç biri aid deyil

238 Mülkiyyət hüquqları nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə aşağıdakı iqtisadçılardan kimi aid etmək olar?

- Uesli Mitçell
Milton Fridmen
Harold Demsest
Ronald Kouz
Con Kommons

239 Maddənin mülkiyyət xüsusiyyətlərinin dəyişdirilməsi nə adlanır.

- opportunist davranış
spesifikləşdirmə
institut
transaksiya
məhdud səmərəlilik

240 Münasibət kontraktını hansı şəraitdə istifadə etmək məqsədə uyğundur:

- tərəflər arasında birdəfəlik, qeyri-mürəkkəb münasibətlər
tərəflər arasında qeyri- müntəzim qisamüddətli münasibətlər
tərəflər arasında diskret epizodlu qarşılıqlı faydalı münasibətlər
tərəflər arasında təsədüfi , yüksək riskli, amma olduqca faydalı münasibətlər
tərəflər arasında uzunmüddətli , mürəkkəb qarşılıqlı faydalı münasibətlər

241 Münasibət kontraktı üzrə tərəflərin münasibətləridən zəmin kimi çıxış edir:

- üçüncü tərəf
kontraqentlər
dövlət

hakim
vasitəçi

242 Münasibət kontraktı üzrə tərəflərin münasibətlərində tezliyi necədir:

- təsadüfi
- müntəzəm
- daimi
- müvəqqəti
- birdəfəlik

243 Sadalananlardan nə hibrid sövdələşmə formasına nümunə deyil:

- eksklyuziv diler kontraktları
- lizinq
- əlaqədar olan satışlar
- uzunmüddətli kontraktlar
- franşayzinq

244 "Hibrid forma" anlayışını elmi dövriyyəyə ilk dəfə kim daxil etmişdir:

- Uesli Mitçell
- Oliver Uilyamson
- Harold Demsets
- Armen Alçian
- Herbert Saymon

245 Neoklassik kontrakt zamanı resursların spesifiklik dərəcəsi necədir:

- nadir resurs
- orta dərəcə spesifikli resurs
- interspesifik resurs
- yüksək spesifikli resurs
- ümumi təyinatlı resurs

246 Neoklassik kontrakt zamanı sövdələşmənin təşkili üsulu necədir :

- formal təşkil edilmiş
- hibrid
- bazar
- ierarxik
- qeyri- formal

247 Neoklassik kontrakt neçə tərəfi nəzərdə tutur:

- qeyri- məhdud sayda
- üç
- dörd
- iki
- çox

248 Neoklassik kontraktı bağlamaq hansı şəraitdə məqsədayönümlüdür:

- müəyyənlik
- qeyri- müəyyənlik
- informasiya sabitliyi
- informasiya simmetrikliyi
- aşağı dərəcəli risk

249 Kontragentlərin münasibətlərinin sürəkliliyi nöqteyi- nəzərindən neoklassik kontrakt hansı tipə aiddir:

- orta müddətli
- uzunmüddətli
- bərpə olunan
- vədəsiz
- qisamüddətli

250 Neoklassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibətlərində zəmin kimi çıxış edir:

- mal göndərən
- vasitəçi
- dövlət
- hakim
- kontraqentlər

251 Neoklassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibət tezliyi nəşədir:

- müntəzəm
- təsadüfi
- daimi
- müvəqqəti
- birdəfəlik

252 Neoklassik kontraktın əsas şəəyyələrinə nə aid deyil :

- kontraktda tərəflərin bütün şəərtlər, xərclər və faydalarının aşkar təşbit edilməsi
- tərəflərin öz üzərinə götürdüğü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi dövlət çıxış edir
- tərəflərin münasibətlərinin təsadüfi xarakteri
- münasibətlərin xarakterinin, onların mümkün dəyişiklikləri və ya dayandırılmasının təşbit edilməsinin tamlığı
- üçüncü tərəf, tərəflərin öz üzərinə götürdüğü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi çıxış edir

253 Klassik kontrakt zamanı resursların spesifikasiq dərəcəsi hansıdır :

- ümumi təyinatlı resurs
- yüksək spesifikasiq resurs
- orta dərəcə spesifikasiq resurs
- nadir resurs
- interspesifikasiq resurs

254 Klassik kontrakt zamanı sövdələşmənin təşkili üsulu hansıdır :

- formal təşkil olunmuş
- bazar
- ierarxiq
- hibrid
- qarışıq

255 Klassik kontrakt öz mövcudluğunu nə vaxt dayandırır:

- vədəsiz
- kontraktda göstərilmiş müddətdən asılı olaraq
- sövdənin yerinə yetirilməsi məqamından
- tərəflərdən birinin qərarı üzrə
- kontraqentlərin fəaliyyətinin dayandırılmasından sonra

256 Müddəaların qısaca və dürüst ifadə edilməsi nöqteyi -nəzərindən klassik kontrakt meyl edir:

- qeyri –spesifikasiqləşdirmə

- qeyri –formallıq
- standartlaşdırma
- fərdiyyətçilik
- variativlik

257 Klassik kontrakt neçə tərəfi nəzərdə tutur:

- qeyri – məhdud sayda
- çox
- üç
- dörd
- iki

258 Klassik kontraktta bütün mümkün qələcək hadisələr hansı vaxt- məqamına müncər olunur:

- vaxta bağlanmır, belə ki, çevik xarakter daşıyır
- gələcəyə
- hal –hazırda uzun müddətli dövrə
- gələcəkdə müəyyən uzun müddətli dövrə
- hal –hazırkı dövr

259 Nəyin olması klassik kontraktın fərqləndirici cəhətidir:

- dəqiq şərtləşdirilmiş “ üçüncü tərəfin öz mülahizəsinə” bəndləri
- dəqiq şərtləşdirilmiş “əqər.... onda” bəndlərinin olmaması
- dəqiq şərtləşdirilmiş “ bütün , nə yazılmışdırsa çox kicikdir” bəndləri
- dəqiq şərtləşdirilmiş “ əqər.... onda “ bəndləri
- dəqiq şərtləşdirilmiş “kontrakt tərəflərinin öz mülahizəsinə” bəndləri

260 Klassik kontrakt hansı xarakter daşıyır

- təkmiləşdirilmiş
- konkret
- qeyri –təkmil
- simasızlaşdırılmış
- şəxsləndirilmiş

261 Klassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibətlərində zəmin kimi kim çıxış edir:

- kontragentlər
- hakim
- mal göndərən
- vasitəçi
- dövlət

262 Klassik kontrakt üzrə tərəflərin münasibət tezliyi necədir :

- daimi
- müvəqqəti
- təsadüfi
- müntəzəm
- birdəfəlik

263 Klassik kontraktın əsas səciyyətlərinə nə aid deyil :

- üçüncü tərəf, tərəflərin öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasına zəmin kimi çıxış edir
- münasibətlərin xarakterinin , onların mümkün dəyişiklikləri və ya dayanandırılmasının təsbit edilməsinin tamlığı
- kontraktta tərəflərin bütün şərtlər, xərclər və faydalarının aşkar təsbit edilməsi
- dövlət, tərəflərin öz üzərinə götürdükləri öhdəliklərinə icra etməsinin zəmini kimi çıxış edir

tərəflərin münasibətlərinin birdəfəlik xarakteri

264 Təsərrüfat praktikası kontraktların neçə əsas tipini işləyib hazırlanmışdır:

- 6.0
- 2.0
- 4.0
- 3.0
- 5.0

265 Herbert Saymon kontraktın qeyri- tamlığının səbəblərini necə müəyyən etmişdir:

- Paretoya görə səmərəlilik
- iqtisadi rasionallıq
- Neşuya görə tarazlıq
- iqtisadi səmərəlilik
- məhdud səmərəlilik

266 Qeyri- tam kontraktlar tərəflərə hansı problemi yaradır :

- qarşılıqlı hesablaşmalar mexanizmlərinin mürəkkəbləşməsi
- qarşısızalmaz qüvvəyə görə vəziyyətlərinin meydana gəlməsi mümkünlülüyü
- kontraktın verqi tətbiq olunan bazasının arması
- öhdəliklərin qeyri- təkmilliyi və kontraktın sonrakı opportunitizmin təhlükəsi
- kontraktın sonrakı opportunitizmə görə öhdəlik və sanksiyaların təkmil olması

267 Qeyri- tam kontraktlar tərəflərə imkan verir:

- qarşısızalmaz qüvvəyə görə vəziyyətlərin meydana gəlməsi imkanını aradan qaldırmaq
- kontrakt üzrə bütün mümkün xərc və faydaların bölqüsünü eyni mənalı təsbit etmək
- onun fəaliyyəti dövründə kontraktın bütün mühüm şərtlərini formal sürətdə təsbit etmək
- qabaqcadan görünməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya vermək
- mümkün opportunist davranışa görə tərəflərin məsuliyyətini dəqiq təyin etmək

268 Firmanın institusional təhlilində xərclərin aşağıdakı üç qrupunu ayırmaq qəbul edilmişdir:

- dəyişən, orta, son hədd
- mühasibat, alternativ, aşkar
- birbaşa, dolayısı, qeyri-aşkar
- sabit, dəyişən, orta
- transformasiya, təşkilati, transaksiya

269 "Ex post" transaksiya xərclərinə xərclərin aşağıdakı növü aid deyildir.

- kontrakt öhdəliklərinin dəqiq yerinə yetirilməməsilə bağlı məsrəflər
- qabaqcadan gözlənilməyən vəziyyətlərə pis adaptasiya ilə bağlı məsrəflər
- kontrakt münasibətlərində arakəsmələrlə bağlı çətinliklərə məsrəflər
- münaqişələrin nizamlanması üçün idarəetmə strukturlarının istifadə olunmasına məsrəflər
- razılaşmaların reallaşması zamanətlərinin təmin olunmasına məsrəflər

270 "Ex ante" transaksiya xərclərinə xərclərin aşağıdakı növü aid deyildir:

- kontraktın layihəsinin tərtib olunmasına məsrəflər
- razılaşmaların yerinə yetirilməsi zamanətlərin təmin edilməsinə məsrəflər
- informasiyanın axtarışına məsrəflər
- kontrakt öhdəliklərinin dəqiq yerinə yetirilməməsinin ilə əlaqədar məsrəflər
- danışıqların aparılmasına məsrəflər

271 Oliver Uilyamson transaksiya xərclərinin aşağıdakı təsnifatını təqdim etmişdir:

kontraktların tərtibi, nəzarət, məcbur etmə

- ex ante u ex post
davranış, informasiyanın axtarışı, ehtiyat mövqələrinin aşkar edilməsi
hissələrinə bölünmə, informasiya, miqyas
sövdələr, idarəetmə, rasionlaşdırma

272 Pol Milqrom və Con Roberts transaksiya xərclərinin bu növünü ayırmamışlar:

informasiyanın natamamlığı və assimetriyası ilə əlaqədar olan

- kontraktların yerinə yetirilməsinə məcbur etmə
tərəfdaşların tapılması
transaksiyaların səciyyələrinə dair informasiyanın tapılması və çatdırılması
öhdəliklərin etibarsızlığı ilə əlaqədar olan

273 Hansı alimlər transaksiya xərclərini koordinasiya olunan və motivləşən təsnifatı təklif etmişlər.

Entoni Onore və Robert Kuter

- Pol Milqrom və Con Roberts
Riçard Nelson və Riçard Pozner
Karl Brunner və Edna Ulman-Marqalit
Siqvort Lindenberq və Vilyam Meklinq

274 Pol Milqrom və Con Roberts transaksiya xərclərinin qruplara bölərək onların aşağıdakı təsnifatını təklif etmişdirlər:

informasiya axtarışı və kontraktların tərtibatı

- koordinasiya və motivasiya
kontraktların yerinə yetirilməsinə nəzarət və məcbur etmə
informasiya və rasionlaşdırma
davranışlar və mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi

275 Ehtiyat qiyməti nəyi bildirir:

müəyyən əmtəə qrupu üzrə orta qiymət

- tərəfdaşın, alıcı və ya satıcının da razılaşa biləcəyi son hədd qiyməti
satıcı artıqlığı
alıcı artıqlığı
tarazlı bazar qiyməti

276 Tran Eqqertsson özünün təklif etdiyi transaksiya xərcləri təsnifatına onların aşağıdakı növünü daxil etməmişdir:

kontraktların tərtib olunması, kontraktların yerinə yetirilməsinə nəzarət və məcbur etmə

- rasionlaşdırma
mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
ehtiyat mövqələrinin aşkar edilməsi
informasiya axtarışı

277 Klod Menar özünün təklif etdiyi transaksiya xərcləri təsnifatına onların aşağıdakı növünü daxil etməmişdir:

davranış

- rasionlaşdırma
informasiya
öz hissələrinə bölünmə
miqyas

278 Hansı alim transaksiya xərclərini sövdələşmə, idarəetmə, rasionlaşdırma kimi təsnifləşdirməyi təklif etmişdir.

Yesli Mitçell
Fridrix fon Xayek
Oliver Uilyamson
● Con Kommons
Con Kennet Helbreyt

279 Zorla pul qopartmadan müdafiənin ən radikal forması hansıdır:

interspesifik resursların ləğvi

- interspesifik resursun birgə sahiblik əsasında əmlak çevrilməsi
ümum resursların interspesifik resursa çevrilməsi
interspesifik resursların spesifik resursa çevrilməsi
spesifik resursların interspesifik resursa çevrilməsi

280 Hansı situasiyalarda müxtəlif əyri yollarla pul qopartma meydana çıxır:

tərəflərdən biri öz üzərinə qəbul etdiyi öhdəliklərin icrasını qəsdən sabotaj edirsə

- uzun müddət bir neçə istehsal amili əvəzədməz və qrupun yerdə qalan üzvləri üçün universal qalaraq sıx kooperasiya halında işləyirsə
bir neçə istehsal amili uzun müddət nadir obyektlərlə işləyirsə
mübadilədə tərəflərdən biri digər tərəfə güvənirsə, digər tərəfin davranışı haqqında həqiqi informasiyanın alınması
böyük xərclər tələb edir və ya ümumyyətlə mümkün deyildir
bir neçə istehsal amili inhisar nəzarətinə malik olmaq üçün bir konglomeratda birləşirsə

281 Mənəvi riskin ən geniş yayılmış forması bu hesab edilir:

lobbiləşdirmə

- işdən boyun qaçırmaq
zorla pul qopartmaq
oğurluq
qorxutmaq

282 Mənəvi risk hansı situasiyada meydana çıxır:

tərəflərdən biri öz üzərinə qəbul etdiyi öhdəliklərin icrasını qəsdən sabotaj edirsə

- mübadilədə tərəflərdən biri digər tərəfə güvənirsə, digər tərəfin davranışı haqqında həqiqi informasiyanın alınması
böyük xərclər tələb edir və ya ümumyyətlə mümkün deyildir
bir neçə istehsal amili uzun müddət nadir obyektlərlə işləyirsə
uzun müddət bir neçə istehsal amili əvəzədməz və qrupun yerdə qalan üzvləri üçün universal qalaraq sıx kooperasiya halında işləyirsə
bir neçə istehsal amili inhisar nəzarətinə malik olmaq üçün bir konglomeratda birləşirsə

283 Opportunist davranışın hansı iki əsas formasını fərqləndirmək qəbul olunmuşdur:

inam və inadkarlıq

- mənəvi risk və zorla pul qopartma
lobbiləşdirmə və sabotaj
informasiyanın təhrif olunması və işlərin dolaşdırılması
dələduzluq və aldatma

284 Transaksiya xərclərinin ən geniş yayılmış təsnifatı bu xərclərin aşağıdakı tiplərindən birini ehtiva etmir:

informasiya axtarışı

- aşkar xərclər
ölçülmə
danışıqların aparılması
opportunist davranış

285 Kennet Errou yanaşmasına görə transaksiya xərcləri ifadə edir.

informasiyanın toplanması və işlənilməsi, danışıqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri

- iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri
mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə olunması ilə kontraktların bağlanması ilə əlaqədar qarşılıqlı münasibətlərini müşaiyyət edən məsrəflər
cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər

286 Ronald Kouza görə transaksiya xərcləri ifadə edir.

- iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri
informasiyanın toplanması və işlənilməsi, danışıqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri
mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə edilməsilə kontraktların bağlanması ilə əlaqədar qarşılıqlı münasibətlərini müşaiyyət edən məsrəflər
cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər

287 Con Kommonsə görə transaksiya xərcləri təcəssüm etdirir:

- iqtisadi sistemin istifadə olunması xərcləri
cəmiyyətin yaratdığı mülkiyyət hüquqları və azadlıqlarının özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsi üzrə xərclər
mübadilə obyektinin faydalı xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, onunla bağlı hüquqların təmin olunması və onlara riayət edilməsinə məcbur etmə xərcləri
iqtisadi agentlərin o cümlədən bazar mexanizmlərinin də istifadə olunması ilə kontraktların bağlanması ilə əlaqədar qarşılıqlı münasibətlərini müşaiyyət edən məsrəflər
informasiyanın toplanması və işlənilməsi, danışıqların aparılması və qərarların qəbul edilməsi, kontraktlara riayət edilməsi üzərində nəzarət və onların yerinə yetirilməsinə nəzarət xərcləri

288 Firmanın optimal həcminə o halda nail olunur ki;

- firma daxilində fəaiyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri bazar səmərəliliyinin meyarına uyğun optimal kəmiyyətə malik olur
firma daxilində fəaiyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaiyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərinə bərabərdir
firma daxilində fəaiyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaiyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərindən yüksəkdir
firma daxilində fəaiyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri elə həmin fəaiyyətlərin bazar mexanizmi vasitəsilə həyata keçirilməsinin transaksiya xərclərindən aşağıdır:
firma daxilində fəaiyyətlərin baş verməsinin transaksiya xərcləri sifra bərabərdir

289 Ayrı- ayrı fərdlər arasındakı transaksiya xərclərini azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr nəyi ifadə edir?

- formal qaydalar
institusional sazişlər
qeyri-formal qaydalar
xarici effektlər
mülkiyyət hüquqları

290 İnstitusional sazişlər və ya təşkilatlar nəyi ifadə edir:

- təsərrüfat fəaiyyətinin müxtəlif sferalarını tənzimləyən lokal təlimatlar, qaydalar, normalar və standartlar
ayrı- ayrı fərdlər arasında transaksiya xərclərinin azaldılmasına yönəldilmiş müqavilələr
AR-nin məcəllələri
AR-nin qanunları
insanlar arasındakı siyasi, sosial və hüquqi qarşılıqlı təsir çərçivələrini yaradan “oyun qaydaları”nın məcmusu, yaxud qaydalar, normalar və sanksiyalar

291 Transaksion xərclər nəzəriyyəsinə neçə yanaşmanı fərqləndirirlər.

- 3.0
- 5.0
- 2.0
- 4.0
- 6.0

292 Neoinstitusional nəzəriyyədə transformasiya xərcləri hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- U.Mitçell
- D.Nort
- T.Eqqertson
- R.Kouz - O.Ulyamson
- Q.Saymon

293 D.Nort və S.Uollisin apardığı transaksiya xərclərinin hesablanması cəhdləri, aiddir.

- Yaponiya iqtisadiyyatına
- ABŞ iqtisadiyyatına
- 1990-cı illərin Rusiya iqtisadiyyatına
- Böyük Britaniya iqtisadiyyatına
- Avropa Britaniya üzv olan ölkələrin iqtisadiyyatına

294 İnstitutların bağlanması xərcləri.

- aşağı transformasiya xərcləri
- yüksək transformasiya xərcləri
- yüksək transaksiya xərcləri
- aşağı transaksiya xərcləri
- aşağı istehsal xərcləri

295 Transaksiya xərclərinə daxil deyil.

- kontraktların bağlanması xərcləri
- dərgahlara və avadanlıqlara xidmət xərcləri
- opportunist davranış xərcləri
- informasiyaların axtarılması xərcləri
- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri

296 Transaksiya xərcləri, bu:

- müqavilələrin başlanması xərcləridir
- istehsalla əlaqəsi olmayan xərclərdir
- əmtəə və xidmət istehsalı ilə əlaqədar xərclərdir
- məhsul istehsalı ilə əlaqədar xərclərdir
- xammal və materialların alınması ilə xərclərdir

297 T.Eqqertson D.Nortun yanaşmasına əsaslanaraq xərclərin növlərini müəyyənləşdirir, aşağıdakılardan hansıları T. Eqqertsonun xərc növlərinə aid deyil:1.Informasiya axtarışı; 2.Bölüşdürücü; 3.Kontraktların tərtib edilməsi; 4.Monitorinq; 5.Kontraktların icrasına məcburetmə; 6.Üçüncü şəxslərdən qoruma; 7. Danışıqların aparılması; 8.Motivasiya.

- 3.5
- 2,8;
- 4,5;
- 1,3;
- 6,7;

298 T.Eqqertson D.Nortun yanaşmasına əsaslanaraq xərclərin növlərini müəyyənləşdirir, aşağıdakılardan hansı T. Eqqertsonun xərc növlərinə aid deyil:

- danışıqların aparılması
- motivasiya
- kontraktların tərtib edilməsi
- informasiya axtarışı
- monitorinq

299 Rasion tətbiqetmə transaksiyası –

- hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir
- iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür
- mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir
- iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul - etmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir

300 İdarəetmə transaksiyası –

- hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir
- iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul - etmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir
- mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir
- iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür

301 Sövdələşmə transaksiyası –

- hüquq obyektinin, hüquq subyektinin, bu subyektin malik olduğu hüquqlar dəstinin, habelə onlara riayət olunmasını təmin edən mexanizmin müəyyənləşdirilməsidir
- mübadilə edən tərəflər arasında könüllü razılaşmalar əsasında mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsindən ibarətdir iqtisadi agentlər arasında elə qarşılıqlı təsirdir ki, bu zaman qərarları qəbul - etmə hüququ yalnız bir tərəfə məxsusdur, idarəetmə isə komanda vasitəsilə həyata keçirilir
- qarşılıqlı təsir vasitəsilə rifahın yüksəldilməsi imkanlarının qarşılıqlı surətdə anlaşılmasını əks etdirən münasibətdir
- iddiaçılar tərəfindən hüquqlara və (və ya) resursa təşəbbüs göstərilən, amma üçüncü şəxs tərəfindən həyata keçirilən səlahiyyətlərin bölgüsüdür

302 Transaksiya xərcləri –

- iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə aid olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir
- transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir
- tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır
- tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır
- cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir

303 Komanda –

- iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə aid olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir
- transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir
- tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır
- tabe olan agentlərin müəyyən fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır
- cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir

304 Transaksiya –

- iqtisadi agentlər arasında məhdud resurslardan istifadəyə aid olan sanksiyalaşdırılmış münasibətlərdir cəmiyyətdə qəbul edilmiş mülkiyyət hüquqları və azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi və mənimsənilməsidir
- transaksiyaların həyata keçirilməsi zamanı meydana gələn xərclərdir
- tabe olan agentlərin mümkün fəaliyyətləri dəstinin birtərəfli məhdudlaşdırılmasıdır
- tərəflərdən birinin digərinin əlinin çatmadığı xüsusi informasiyaya malik olmasıdır

305 Pisləşən seçim aşağıdakı prosesin nəticəsidir.

- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi
- opportunist davranış
- ölçmə xərcləri
- mülkiyyət hüquqlarının spesifikləşdirilməsi
- kontraktların bağlanması xərcləri

306 Sadalananlardan nə opportunist davranış növlərinə aid deyil?

- sadalananlardan heç biri aid deyil
- bütün sadalananlar aiddir
- gizli fəaliyyətlər
- gizli informasiya
- gizli nailiyyətlər

307 Sadalananlardan nə mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılması və müdafiəsi xərclərinə aid deyil?

- dövlət sərhədinin müdafiəsinə xərclər
- marketinq xərcləri
- yanğın əleyhinə siqnallaşdırma xərcləri
- hüquq-mühafizə orqanlarının saxlanması xərcləri
- torpaq sahələrinin dövlət qeydiyyatına xərclər

308 Hansı transaksiya xərcləri tipli müqavilələrdən istifadənin köməyi ilə azaldıla bilər?

- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
- kontraktların bağlanması xərcləri
- ölçmə xərcləri
- opportunist davranış xərcləri
- informasiya axtarışı xərcləri

309 Qarşılıqlı faydalı mübadilənin təmin olması ilə əlaqədar xərclər necə adlanır?

- opportunist davranış xərcləri
- ölçmə xərcləri
- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
- informasiya axtarışı xərcləri
- alternativlərin aşkar edilməsi xərcləri

310 İnformasiya axtarışı xərclərinin azaldılması alətlərinə nə aid deyil?

- keyfiyyət sertifikatları və standartları
- nəzarətin gücləndirilməsi
- istehsalçı zəmanətinin olması
- əmtəə birjalrı və yarmarkalar
- marketinq şöbələri və ixtisaslaşdırılmış marketinq agentlikləri

311 Transaksiya xərcərinə nə aid deyil?

- mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi xərcləri
- investisiyalara xərclər

ölçmə xərcləri
informasiya
kontraktların bağlanması xərcləri

312 Nemətlərin hüquqi xüsusiyyətlərinin dəyişdirilməsilə bağlı xərclər necə adlanır?

- mühasibat
- transaksion
- son hədd
- Alternativ
- istehsal

313 Bu cür transaksiyalar mövcud olmur.

- sadalananlardan heç biri transaksiya növləri deyil
- bütün sadalananlar transaksiya növləridir
- idarəetmə transaksiyası
- sövdələşmə transaksiyası
- rasionalaşdırma transaksiyası

314 Mülkiyyət hüquqları və cəmiyyətdə qəbul edilmiş azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi, mənimsənilməsi belə adlanır.

- məhdud səmərəlilik
- transaksiya
- institut
- spesifikləşdirmə
- opportunist davranış

315 Transaksion xərclərin ən geniş yayılmış təsnifatında transaksion xərclərin neçə növünü fərqləndirirlər?

- 7.0
- 5.0
- 4.0
- 3.0
- 6.0

316 Con Kommons transaksion xərclərin aşağıdakı təsnifatını təklif edir.

- müqavilələrin tərtibatı, nəzarət, məcburetmə
- sövdələşmə, idarəetmə, rasionallaşma
- hissələrə bölünmə, informasiya, miqyas
- ex ante və ex post
- davranış, informasiya axtarışı, ehtiyat vəziyyətlərinin müəyyənləşdirilməsi

317 Con Kommons transaksion xərclərin neçə növünü fərqləndirib?

- 6.0
- 3.0
- 4.0
- 2.0
- 5.0

318 Qeri Bekker hansı nəzəriyyənin əsas nümayəndələrindən biridir?

- iqtisadi təşkilatlar
- iqtisadi hüquq
- mülkiyyət hüququ
- ictimai seçim

transaksion xərclər

319 İqtisadi hüquq nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə aşağıdakı iqtisadçılar aiddir:

Uesli Mitçell

- Qeri Bekker
- Harold Demsest
- Armen Alçian
- Con Kommons

320 Neoinstitualistlər transaksion xərclərin aşağıdakı növlərindən birini fərqləndirmirlər:

opportunist davranışı xərclərini

- mümkün iqtisadi dəyişikliklərin xərcələrini
- danışıqların aparılması və müqavilələrin bağlanması xərcələrini
- informasiyanın axtarış xərcələrini
- mülkiyyət hüququnun səviyyəsi və müdafiəsi xərcələrini

321 Ronald Kouz hansı nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrindən biri hesab edilir?

iqtisadi təşkilatlar

- transaksion xərclər
- mülkiyyət hüququ
- ictimai seçim
- razılıq iqtisadiyyatı

322 Transaksion xərclər nəzəriyyəsinin əsas nümayəndələrinə aşağıdakı iqtisadçılardan kimi aid etmək olar?

- Ronald Kouz
- Armen Alçian
- Uesli Mitçell
- Con Kommons
- Harold Demsest

323 Neoinstitusionalistlərin konsepsiyasında mübadilənin sərhədi nə ilə müəyyən olunur?

əmək məsrəfləriylə

- müqaviləylə
- rasionallıqla
- səmərəliliklə
- keyfiyyətlə

324 Mülkiyyət hüquqları və cəmiyyətdə qəbul edilmiş azadlıqların mübadiləsi, özgəninkiləşdirilməsi, mənimsənilməsi belə adlanır.

məhdud səmərəlilik

- transaksiya
- institut
- spesifikləşdirmə
- opportunist davranış

325 Kim ilk dəfə rentayönümlü davranış nəzəriyyəsini işləyib hazırlamışdır:

Eni Osborn Kryuqer

- C.Stiqler
- Q.Tallok
- P.Milqrom
- R.D.Kuter

326 “Rentayönümlü davranış” terminini ilk dəfə kimi işlətməmişdir:

R.D.Kuter
Q.Tallok
C.Stiqler

- Eni Osborn Kryuqer
- P.Milqrom

327 Rentayönümlü davranış zamanı cəmiyyət nə əldə edir:

milli gəlirin multiplikativ artımı
resursların səmərəli sərfi zamanı mülkiyyətin səmərəli hüquqları və istehsal həcmindən irəli gələn
inhisar rentası

- iqtisadi renta şəklində renta
- resursların qeyri-məhsuldar sərfi üzündən mülkiyyətin qeyri- səmərəli hüquqlarının və istehsalın ixtisarından irəli gələn itkilər
- əhalinin həyata siviyyəsi və kəfiyyətinin artmasını əks etdirən istehlakçıların məcmu rentasının artması

328 Rentayönümlü davranış nədən ibarətdir:

fərdlərin multiplikativ effekt hesabına öz sərvətini inflyasiya templərinin yüksəlməsi fonunda artırmaq cəhdi
mütləq torpaq rentasının alınması

- differensial torpaq rentasının alınması
- resursların cəmiyyətin sərvətinin ixtisar olunmasına qətib çıxaran qryri – məhsuldar istifadəsini həyata keçirərək fərdlərin öz sərvətini artırmaq cəhdi
- iqtisadi rentanın alınması

329 Kollektiv fəaliyyətin həyata keçirilməsi hansı şəraitdə mümkün olur:

ümumi mənafele qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik olmayan iştirakçıların kiçik sayı
Ümumi mənafele qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik iştirakçıların böyük sayı
ümumi mənafele qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik olmayan iştirakçıların böyük sayı

- ümumi mənafele qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanına malik iştirakçıların kiçik sayı
- müxtəlif mənafele qrupda seçici stimulları tətbiq etmək imkanı olmayan iştirakçıların kiçik sayı

330 “Biletsiz adam problemi” nədən ibarətdir:

içtimai nemət satıcısı onun satışından dövlətin götürdüğü gəliri almır
“qaymağını yığmaq” siyasətinin nəticəsi kimi çıxış edir
içtimai nemət istehlakçısı monopsonist kimi çıxış edir

- içtimai nemət istehlakçısı onun ödənişindən yayınmağa çalışır
- içtimai nemət satıcısı ona inhisarcasına yüksək qiymət təyin edir

331 Mülkiyyət hüquqlarının meydana gəlməsinin aşağıda sadalanan alternativ nəzəriyyələrdən hansı optimist hesab edilir:

təkamül nəzəriyyəsi
rentayönümlü davranış nəzəriyyəsi

- sadələşmə nəzəriyyəsi
- kollektiv fəaliyyətlər nəzəriyyəsi
- təziq qrupları nəzəriyyəsi

332 İnstitusional iqtisadiyyat çərcivəsində mülkiyyət hüquqlarının meydana gəlməsinin neçə alternativ nəzəriyyəsinə fərqləndirmək qəbul olunmuşdur.

- 6.0
- 5.0
- 2.0
- 4.0
- 3.0

333 İnstitusal iqtisadiyyat aşağıdakı sadalanan alternativ mülkiyyət rejimindən hansını ayırmır:

- kommunal mülkiyyət
- dövlət mülkiyyəti
- xüsusi mülkiyyət
- ümumi mülkiyyət
- fərdi mülkiyyət

334 İnstitusal iqtisadiyyat çərçivəsində neçə alternativ mülkiyyət rejimini fərqləndirmək qəbul olunmuşdur.

- 6.0
- 2.0
- 3.0
- 4.0
- 5.0

335 Kouz-Stiqler teoremində transaksiya xərcləri hansı kəmiyyəti təşkil edir.

- son hədd
- sonsuz böyük
- sonsuz kiçik
- sıfır
- vahid

336 Mülkiyyət teoremində transaksiya xərcləri hansı kəmiyyəti təşkil edir:

- sonsuz kiçik
- sonsuz böyük
- son hədd
- vahid
- sıfır

337 Mülkiyyət teoremi hansı alimlərin adı ilə bağlıdır:

- Porter-Louler
- Stolper-Samuelson
- Hekşer-Olin
- Kobb-Duqlas
- Kouz-Stiqler

338 Mənfi xarici effektlərin internalizasiyası imkanları haqqında Ronald Kouzun hipotezası hansı adı almışdır:

- mülkiyyət teoremi
- nadirlik qanunu
- rifah iqtisadiyyatı nəzəriyyəsi
- tələbatların yüksəlməsi qanunu
- azalmaqda olan son hədd faydalılıq qanunu

339 Ronald Kouz birinci dəfə olaraq xarici effektlər probleminin hansı həlli üsulunu təklif etmişdir:

- əhatəli inzibati dövlət nəzarəti və tənzimlənməsinin köməyi ilə
- dövlət zəmanətlərinin tətbiqi
- xarici effektlərin olması zamanı bonusların və mükafat ödənişlərinin tətbiqi
- mübahisələrin xüsusi tənzimlənməsinin köməyi ilə
- sərt dövlət antiinhisar siyasəti əsasında

340 Kim ilk dəfə olaraq mübahisələrin xüsusi tənzimlənməsinin köməyi ilə xarici effektlər probleminin həllini təklif etmişdir:

Oliver Yilyamson
Duqlas Nort
Armen Alçian
Herbert Saymon

- Ronald Kouz

341 Neoklassik nəzəriyyədə xarici effektlər problemi nəyin köməklili ilə həll edilmişdir.

“D.Rikardonun ekvivalentlik paradoksu”
”A.Marşalın xaçı”
“qənaət paradoksu”
● ”A.Piqu vergisi”
“V.Leontyev paradoksu”

342 Neoklassik nəzəriyyədə “bazarın uğursuzluğu”nun əmələ gəlməsinə bəraət qazandırır.

kortəbii bazar mexanizmi
ətraf mühitin çirklənməsi
ucuz resursun istifadə olunması
● dövlət müdaxiləsi
opportunist davranış

343 Neoklassik nəzəriyyədə xarici effektlər problemi ənənəvi olaraq əlaqələndirilmişdir.

inflasiya
sabit bazar tarazlığı
“dövlət uğursuzluğu”
işsizlik
● “bazarın uğursuzluğu”

344 Eksternaliyaların meydana çıxmasının hamıya məlum olanlarına aid olmayan halı göstərin.

- narahatlıqlara səbəb olma
Pareto üzrə sabit səmərəliliyin təmin olunması
ucuz resursun istifadə olunması
ətraf mühitin çirklənməsi
bədbəxt hadisə riskilə nəticələnən təhlükəli davranış

345 Xarici effektlərin meydana çıxmasının hamıya məlum olanlarına aid olmayan halı göstərin.

- narahatlıqlara səbəb olma
Pareto üzrə sabit səmərəliliyin təmin olunması
ucuz resursun istifadə olunması
ətraf mühitin çirklənməsi
bədbəxt hadisə riskilə nəticələnən təhlükəli davranış

346 Mənfi eksternalizasiyalar nə zaman meydana çıxır.

- iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin xarakteri onlarda son hədd məsrəflərinin artmasına səbəb olur
bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır
bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərlərin də əlavə gəlirlərin artımına səbəb olur
iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyətinin artmasına səbəb olur

347 Mənfi xarici effektlər nə zaman meydana çıxır.

iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin xarakteri onlarda son hədd məsrəflərinin rentabelliyyənin artımına səbəb olur

- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
- iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə edilməsinə səbəb olur
- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri əlavə gəlirlərin artmasına səbəb olur
- iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyənin artmasına səbəb olur

348 Müsbət eksternalizasiyalar nə vaxt meydana çıxır.

iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyənin artmasına səbəb olur

- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur
- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur
- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün əlavə xərclər yaradır
- iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır

349 Müsbət xarici effektlər nə zaman meydana çıxır.

iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti onların rentabelliyyənin artmasına gətirib çıxarır

- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digər subyektlər üçün əlavə faydaların meydana çıxmasına gətirib çıxarır
- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digərləri üçün son hədd xərclərinin artmasına səbəb olur
- bir qisim iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti digər qisim insanlar üçün əlavə xərclər doğurur
- iqtisadi subyektlərin fəaliyyəti bazarda hökmran mövqeyin əldə olunmasına gətirib çıxarır

350 Xarici effektlər necə olur:

birbaşa və dolayısı

- müsbət və mənfi
- ümumi və xüsusi
- kompensasiyaedici və stimullaşdırıcı
- profesionalist və icazəli

351 Eksternaliya dedikdə başa düşmək qəbul olunmuşdur:

fəaliyyətin qeyri-profil növünün xalis zərərləri

- qiymətlərdə öz əksini tapmamış əlavə xərclər və ya faydalar
- reklam xərcləri
- saxta xərclər
- düzgün olmayaraq seçilmiş marketinq strategiyasının xərcləri

352 Eksternaliyalar necə olur:

birbaşa və dolayısı

- müsbət və mənfi
- ümumi və xüsusi
- kompensasiyaedici və stimullaşdırıcı
- profesionalist və icazəli

353 Xarici effektlər dedikdə başa düşmək qəbul olunmuşdur:

fəaliyyətin qeyri-profil növünün xalis zərərləri

- qiymətlərdə öz əksini tapmamış əlavə xərclər və ya faydalar
- reklam xərcləri
- saxta xərclər
- düzgün olmayaraq seçilmiş marketinq strategiyasının zərərləri

354 İnstitusional iqtisadiyyatda aşağıdakını eksternaliya adlandırmaq qəbul olunmuşdur:

- xarici effektlər
- informasiyanın asimetriyası
- resursların müəyyən nadir tipi

qeyri-formal qaydalar
Neşin eyni zamanda bir neçə tarazlığı

355 İnstitusional iqtisadiyyatda xarici effektləri belə adlandırmaq qəbul olunmuşdur:

- eksplisit
- eksternaliya
- implisit
- “limonlar”
- intemalizasiya

356 Mülkiyyət hüququnun dağılma həddi hansıdır:

- bu, iqtisadi münasibətlərin xarakterinə daha dəqiq cavab verərkən
- mülkiyyət hüququnun dağılıqlığının aradan qaldırılmasından əldə olunan gələcək uduş bununla əlaqədar xərcləri öləyərəkən
- Neşu üzrə tarazlıq əldə olunarkən
- Pareto üzrə səmərəlilik əldə olunarkən
- interspesifik resursa tam kontrakt formalaşdırılarkən

357 Mülkiyyət hüququnun dağılması aşağıdakı səbəbin mövcud olması nəticəsində baş verir:

- xüsusi mülkiyyət
- mülkiyyət hüququnun qeyri-dəqiq təyin edilməsi və pis müdafiə olunması, dövlət tərəfindən məhdudiyətlərin olması
- tam kontraktın bağlanmasına cəhd
- təkmil rəqabət
- transaksiya xərcləri

358 Mülkiyyət hüququnun dağılması necə şərh olunur.

- iqtisadi münasibətlərin bütün növlərinə qəbul edilən universal spesifikasiləşdirmə
- mülkiyyət hüququnun parçalanması
- mülkiyyət hüququnun differensiasiyası
- mütləq spesifikasiləşdirmə
- natamam spesifikasiləşdirmə

359 İqtisadçılar adətən səlahiyyətlərin aşağıdakı siyahısını istifadə edirlər.

- səlahiyyətə malik olma hüququ, işləmək bacarığı, nəzakətli olmaq bacarığı
- istifadə etmə, gəlir əldə etmə, fiziki formanı dəyişdirmə, özgəninkiləşdirmə hüququ
- sahib olma və sərəncam vermə hüququ
- sahib olma və istifadə etmə hüququ, yaxud icarə
- istifadə etmə və sərəncam vermə hüququ

360 Mülkiyyət hüquqları ümumi şəkildə ifadə edir.

- mülkiyyətinin ona məxsus mülkiyyət obyektinə sahib olma, istifadə etmə və sərəncam verməsi üzrə münasibətlərini tənzimləyən hüquqi normalar sistemi
- insanların məhdud resurslara nəzərən davranışın formal və qeyri- formal normaları, bu normalara əməl olunmadığı halda cəza şəklində məsuliyyət əmələ gəlir
- istehsal vasitələri və nəticələr, sərbəst sərəncam vermək şərtilə fərd və kollektivin onlara özününkü kimi münasibəti
- mülkiyyətçi üzərində təsbit olunmuş öz mülahisəsi və öz mənafeləri üzrə bu əmlaka nəzərən istənilən hərəkətin baş verməsi yolu ilə ona məxsus əmlaka hüquqi cəhətdən təmin olunmuş sərəncam vermək imkanı
- resursların istifadəsinə nəzarət və bu zaman meydana çıxan məsrəf və faydaları bölmək hüququ

361 Xüsusi mülkiyyət -

- – yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;

- bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir.
- müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;
- bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;

362 Dövlət mülkiyyəti –

- müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;
- yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- – bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir.
- bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;

363 Kommunal mülkiyyət rejimi –

- yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdir, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir.
- – müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

364 Xüsusi mülkiyyət rejimi –

- bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir.
- bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- -elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

365 Mülkiyyət rejimi –

- bu zaman “dövlət” təşkilatının üzvləri digərlərini resursun istifadəsindən kənarlaşdırmaq, resursun istifadəsinə dair rəqlamentləşdirilmiş qərarlar qəbul etmək hüququna malikdirlər, amma gəlir hüququna malik olmayan vəziyyətdir.
- - bu və ya digər resursa çatmağın şərtlərini, onun istifadəsinin seçilməsi və istifadədən gələn gəlirin əldə olunması üsulunu müəyyən edən qaydaların məcmusudur;
- yalnız bir fərdin müstəsna hüquqlara malik olduğu vəziyyətdir;
- elə rejimdir ki, bu zaman fərdlərdən hər biri məlum resursa münasibətdə səlahiyyətlərə malik olmur;
- müstəsna hüquqlara insanlar qrupunun malik olduğu vəziyyətdir;

366 Dövlət mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

- Heç kimə.
- “Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
- Fərdə;
- Fərdlər qrupuna;
- Bütün fərdlərə;

367 Kommunal mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

Heç kimə.

- Fərdlər qrupuna;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdə;
Bütün fərdlərə;

368 Xüsusi mülkiyyət rejimində istifadə etməkdən gəlir almaq hüququ aiddir –

- Heç kimə.
Fərdə;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdlər qrupuna;
Bütün fərdlərə;

369 Kommunal mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- Heç kimə
Fərdlər qrupuna;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdə;
Bütün fərdlərə;

370 Xüsusi mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- Heç kimə.
Fərdə;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdlər qrupuna;
Kollektivə;

371 Resursa sərbəst çatmaq rejimində istifadə etməyə dair qərar qəbul etmə hüququ aiddir –

- Heç kimə.
Bütün fərdlərə;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdlər qrupuna;
Fərdə;

372 Dövlət mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- Heç kimə.
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdə;
Fərdlər qrupuna;
Kollektivə;

373 Kommunal mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- Heç kimə.
Fərdlər qrupuna;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdə;
Məmurlara ;

374 Xüsusi mülkiyyət rejimində digərlərinə istisna etmək hüququ aiddir –

- Heç kimə.
Fərdə;
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdlər qrupuna;

Kollektivə;

375 Resursa sərbəst çatmaq rejimində digərlərini istisna etmək hüququ aiddir –

Fərdə;

- Heç kimə.
“Dövlət” təşkilatının üzvlərinə;
Fərdlər qrupuna;
Kollektivə;

376 Mülkiyyət rejiminə aid olmayanı göstərin:

Resursa sərbəst çatmaq rejimi;

- Özgəninkiləşdirmə rejimi.
Kommunal mülkiyyət rejimi;
Xüsusi mülkiyyət rejimi;
Dövlət mülkiyyət rejimi;

377 D.Bromli Dedjetsin müddəalarına hansı əlavəni etmişdir?

İstisna hüququ

- Mülkiyyət rejimlərindən başqa «qeyri-mülkiyyət rejimi», yaxud resursa sərbəst çatmaq rejimi də vardır;
İdarəetmə hüququ;
Resursun istifadə olunması səmərəliliyinə səlahiyyətlərin məcmusu, habelə bu səlahiyyətlərin arasında bölüşdürüldüyü fərdlərin miqdarı və tərkibi də təsir edir;
Çatmaq hüququ;

378 Hansı rejimdə resursdan ifrat istifadə meydana gəlir?

Hamısı.

- Resursa sərbəst çatmaq;
Dövlət;
Kommunal;
Xüsusi;

379 Bu mülkiyyət rejimlərindən hansı transaksiya xərclərinin səviyyəsi ilə şərtlənən nisbi üstünlüklərə malik deyil?

Dövlət;

- Heç biri.
Resursa sərbəst çatmaq;
Xüsusi;
Kommuna;

380 Hansı mülkiyyət rejimində hüquqların verilməsinə ciddi məhdudiyyətlər mövcud olur?

Heç biri

- Dövlət;
Xüsusi;
Kommunal;
Transaksiya;

381 Fild hansı nəticələri alır?

Mülkiyyət hüquqlarının mənasını açır

- Tədqiq olunan resursun istifadə edilməsi ilə istehsal olunan nemətlərin dəyərliliyi artan zaman daxili idarəetmə problemi kəskinləşir
Sıfır transaksiya xərcləri zamanı fərqlər yaranır
Bütün fərdlərin resursa çatmaq səlahiyyətinə malik olmasına baxmayaraq onların bu hüquqları de-fakto reallaşdırmaq imkanları məhduddur

Mülkiyyət hüquqları o subyektə verilməlidir ki, o, öz nöqsanlarını daha az zərərle aradan qaldıra bilir

382 Fildin modelində mərkəzi rolu nə oynayır?

Mülkiyyət hüquqları

- Müstəsna hüquqlar dərəcəsi;
- Mülkiyyət rejimi
- Transaksiya xərcləri;
- Konsensus ideologiyası;

383 Səhmdar cəmiyyətinin işinin strategiya və taktikasını hazırlayır:

Hər hansı bir fərd;

- Qalıq gəlirindən pay götürən insanlar
- Firmanın işçiləri
- Dövlət;
- Səhmdar cəmiyyətin sahibkarı;

384 İstehsal sferasında daha çox yayılmış mülkiyyət rejimi:

İcmal.

- Kommunal;
- Xüsusi;
- Dövlət;
- Kooperativ;

385 Nort-Tomas modelində dəyişikliklərin hərəkətverici qüvvəsi:

Kontraktların bağlanması

Monitorinq

Transaksiya

- Demografik təzyiq
- Mülkiyyət hüquqlarının müdafiəsi

386 Resursa sərbəst çatmaq rejimi nə üzündən saxlanıla bilər?

İnformasiya axtarışı

- Nemətin faydalı xassələrini aşkar etməyə maneə törədən yüksək ölçülü xərclərin olması
- Müstəsna hüquqların meydana çıxması
- Formal və qeyri-formal qaydaları dəstəkləyən konsensus ideologiyasının işlənilməsi-hazırlanması
- Mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyalaşdırılması

387 Gəlirin kəmiyyətinə təsir göstərir:

Sabitləşdirici siyasət;

- Resursdan həddən artıq istifadə olunması
- Büdcə kəsirinin azaldılması
- İnvestisiyaların həcmi;
- Pul kütləsinin artımına nəzarət;

388 1909-cu ilədək ABŞ- da federal sahələrə mülkiyyət hüquqları verilməsi nəyə səbəb oldu? 1.Resursun qeyri-səmərəli istifadəsinə; 2.Torpaq sahələrinin azalmasına; 3.Neft itkilərinin artmasına; 4.Neft quyularının daha dərin qazılmasına.

- 1.3
- 2.3
- 2.4
- 1.4
- 1.2

389 1909-cu ilədək ABŞ-da federal sahələrə mülkiyyət hüquqları verilərəkən nəyə görə problem yaranmışdı?

düzgün cavab yoxdur

- torpağa nəzərən mülkiyyət hüququ verilir
sahibkara görə mülkiyyət hüququ verilir
neft yataqlarının sahəsinə görə mülkiyyət hüququ verilir
dənizə yaxın yerləşməsinə görə verilir

390 Ostroma görə mülkiyyət rejimini əmələ gətirən hüquqlara daxil deyil?

İstisna.

- Qoparmaq;
Çatmaq;
Çıxartmaq;
İdarə etmək;

391 Ostroma görə mülkiyyət rejimi necə müəyyən olunur?

düzgün cavab yoxdur

- İlk 2 qaydanın əməliyyat səviyyəsi, sonuncu üçü isə kollektiv seçim qaydaları səviyyəsinə məxsus olduğu 5 qaydadan irəli gələn hüquqlar məcmusu ilə
İlk 3 qaydanın əməliyyat səviyyəsi ilə
İlk 2 qaydanın kollektiv seçim səviyyəsi, sonuncu üçü isə əməliyyat səviyyəsinə məxsus olduğu 5 qaydadan irəli gələn hüquqlar məcmusu ilə
Bütün cavablar düzdür

392 Xarici effekt probleminə Piqu yanaşması.

bazarın yaratdığı xarici effekt

- yalnız dövlət müdaxiləsi ilə həll edilə bilər.
dövlət digər iqtisadi qurumlarla birgə fəaliyyət göstərir.
dövlət müdaxiləsinə zərurət yoxdur.
bu problemləri özəl qurumları həll edir.

393 Şəbəkə xarici effekti.

istehlakçının əldə etdiyi effekt

- bu zaman İstehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətlərin istehlakçılarının sayından asılıdır.
iqtisadi agentlər arasında iqtisadi əlaqələrin səviyyəsindən asılıdır.
istehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətlərin istehlakçılarının sayından asılı deyil.
iqtisadi agentlər arasında iqtisadi əlaqələrin səviyyəsindən asılı deyil.

394 Pul xarici effekti.

valyutadan əldə olunan gəlir

- istehsal həcmnin, qiymət siyasətinin, reklamın və digər rəqabət üsullarının təsiri nəticəsində meydana gələn xarici effekt.
hər iki iqtisadi agentin fəaliyyətinə qiymət siyasətinin təsiri .
bir iqtisadi agentin gəlirinə reklamın təsiri.
hər iki iqtisadi agentin fəaliyyətinə qiymət siyasətinin təsiretməməsi.

395 Texnoloji xarici effekt.

maşın və qurğularından əldə olunan dəlir

- bir iqtisadi agentin məhsul buraxılışının digərinin məhsul buraxılışından texnoloji asılılığından meydana gələn xarici effekt.
əsas kapitaldan əldə olunan effekt.
texnologiyadan əldə olunan effekt.
əsas kapital və avadanlıqların yenilənməsi effekti.

396 İstehlak xarici effekti.

istehsaldan əldə olunan effekt

- bir iqtisadi agentin fəaliyyəti digərinin faydalılığına təsir edir.
iqtisadi agentlər qarşılıqlı fayda əldə edir.
bir iqtisadi agentin fəaliyyəti digərinin faydalılığına təsir etmir.
iqtisadi agentlər qarşılıqlı fayda əldə etmir.

397 Müsbət xarici effekt nədir?

kənardan cəlb olunan gəlir

- bir qism agentlərin digərlərinin fəaliyyətindən pulsuz fayda əldə etməsi.
iqtisadi agentlərin hər ikisinin gəlirinin artması.
iqtisadi agentlərdən birinin gəlirinin artması.
İqtisadi agentlərin biri- birinə təsir etməməsi.

398 Mənfə xarici effekt nədir.

iqtisadi subyektə dəyən ziyan

- bir qism agentlərin fəaliyyəti digərlərinin əlavə xərclərinə səbəb olur.
iqtisadi agentlərin hər ikisi əlavə gəlir götürür.
iqtisadi agentlərin hər ikisi əlavə xərc çəkir.
heç-biri əlavə xərc çəkmir.

399 Xarici effektlərin “ işarəsidir”.

keyfiyyət dərəcəsi

- mənfə və müsbət xarici effektlər.
səmərəli fəaliyyət.
daxili və xarici effektlər.
xərclərin kəmiyyəti.

400 Xarici effektlərin birinci meyarı nədir?

səmərəlilik dərəcəsi

- xarici effektlərin “işarəsidir”.
onların kəmiyyət miqdarı.
əldə olunan səmərə.
kontraktların faydalılığıdır.

401 Xarici effekt nədir?

iqtisadi agentin kənardan əldə etdiyi səmərədir.

xaricdən gələn gəlir

biri-birindən götürdükləri gəlirdir.

- xüsusi və social xərclər və faydalar arasında ayrılımadır.
xüsusi xərclərdən gələn gəlirlərdir.

402 Daxili eksternaliyalar anlayışı hansı variantda düzgün əks olunur?

cavabların həkamısı səhvdir.

- elə effektdir ki, onlar mövcud kontrakt münasibətinə nəzərən xaricidir, ancaq kontraktı iştirak edən qrup daxildir;
elə effektlərdir ki, onlar mövcud kontrakt münasibətinə nəzərən xaricidir, həm də kontraktı iştirak edən nəzərən də xaricidir;
elə effektlərdir ki, onlar nəinki təkcə bu kontrakt münasibətinə nəzərən daxildir, həmçinin kontraktı iştirak edən subyektlər qrupuna nəzərən də xaricidir;
elə bir effektdir ki, bu zaman istehlakçı üçün nemətin faydalılığı bu nemətin istehlakçıların sayından asılıdır;

403 Poznerin yanaşmasını düzgün əks etdirən variantı seçin.

bütün cavablar səhvdir.

- transaksiya xərcləri müsbətdirsə, onda mülkiyyət hüquqlarının bölgüsünün müxtəlif variantları cəmiyyətin maraqları nöqtəyi-nəzərindən eyni əhəmiyyətə malik deyil;
hüquqi orqanların istənilən qərarları iqtisadi səmərəlilik meyarına uyğunluğunun olmamasıdır;
əgər transaksiya xərcləri mənfidirsə, onda mülkiyyət hüquqlarının bölgüsünün müxtəlif variantları cəmiyyətin maraqları nöqtəyi-nəzərindən eyni əhəmiyyətə malik deyil;
hüquqlar o subyektə verilməlidir ki, o məsələnin həlli zamanı öz xeyri üçün daha çox zərər çəkir;

404 Variantlardan hansı Kouç teoremindən alınan nəticəni əks etdirir?

bütün cavablar doğrudur.

- xarici effektlər – qarşılıqlı öhdəlikli hadisədir, onlar birtərəfli deyil ikitərəfli xarakter xəşiyir;
Kouz teoremi mülkiyyət hüquqlarının istehsalın strukturunun səmərəliliyinə təsirini uçota almaq üçün müsbət transaksiya xərclərinin başlıca əhəmiyyətini aşkara çıxarır;
Kouz teoremi mülkiyyət hüquqlarının əhəmiyyətini aşkara çıxarır;
mülkiyyət hüquqlarının çox da uğurlu olmayan spesifikasişdirilməsi onun tamamilə olmaması ilə müqayisədə yaxşıdır;

405 Variantlardan hansı Kouz teoreminin mahiyyətini düzgün əks etdirir?

Pareto – optimallığının əks ifadəsidir.

- transaksiya xərclərinin 0 (sıfır) – səviyyəsində olduğu və mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasişdirildiyi zaman gəlir effektini təcrid etsək mülkiyyət hüquqlarının ilkin bölgüsündən asılı olmayaraq resursların yekun bölgüsü səmərəli olur;
transaksiya xərclərinin bütün səviyyələrində resursların yekun bölgüsü səmərəli olur;
transaksiya xərclərinin maksimum – səviyyəsində olduğu və mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasişdirildiyi zaman gəlir effektini təcrid etsək mülkiyyət hüquqlarının ilkin bölgüsündən asılı olmayaraq resursların yekun bölgüsü tamamilə səmərəsiz olur;
transaksiya xərcləri maksimum səviyyəsində və mülkiyyət hüquqlarının tətbiqindən asılı olaraq resursların yekun bölgüsü qeyri-səmərəli olur;

406 Xarici effektlər meydana çıxması sferasına görə hansı növlərə ayrılır?

bütün cavablar səhvdir.

- istehlak, texnoloji, pul, şəbəkə;
istehlak, texnoloji, pul, sosial;
istehlak, texnoloji, texniki, istehsal;
istehsal, texnoloji, şəbəkə, istehlak;

407 Variantlardan hansı xarici effektlərin təsnifat meyarını düzgün əks etdirir?

bütün cavablar düzgün.

- işarəsi və sferası;
sferası;
işarəsi;
kəmiyyət və keyfiyyət;

408 Eksternaliyalar dedikdə – bu:

müsbət xarici effektləri.

- xarici effektləri;
xarici və daxili effektləri;
daxili effektləri;
mənfə xarici effektləri;

409 Xarici effektlər problemi ilk dəfə 1920-ci ildə kimin klassik əsərində qoyulmuşdur?

M.Olson;

- A.Piqu.
D.Rikardo;
A.Smit;

R.Kouz;

410 Müsbət xarici effekt dedikdə – bu:

bütün cavablar səhvdir.

- bir qisim iqtisadi agentlər üçün digərlərinin fəaliyyətindən pulsuz əlavə faydaların meydana gəlməsidir; iqtisadi proses və hadisələrdə müşahidə olunmayan effektdir;
- bir qisim iqtisadi agentlər üçün digərlərinin fəaliyyətindən böyük ziyanın meydana gəlməsidir;
- bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin meydana gəlməsidir;

411 Mənfi xarici effekt dedikdə – bu:

yalnız istehlakla müşahidə olunan prosesdir.

- bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin meydana gəlməsidir;
- bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə xərclərin və mənfəətin meydana gəlməməsidir;
- bir qisim iqtisadi agentlərin fəaliyyətindən digərləri üçün əlavə mənfəətin meydana gəlməsidir;
- iqtisadi proses və hadisələrdə müşahidə olunmayan effektdir;

412 Xarici effekt dedikdə – bu:

dəyişən və sabit xərclərlə xüsusi faydalar arasında ayrılımadır.

- xüsusi və sosial xərclər və faydalar arasında ayrılımadır;
- mənfi xarici effektlərdir;
- xüsusi və sosial xərclərin məcmusudur;
- müsbət xarici effektlərdir;

413 İstehsal tullantılarının müəssisə tərəfindən çaya atılması xarici effektlərin hansı növünə aiddir?

şəbəkə

- texnoloji
- istehlakçı
- daxili
- pul

414 Kouz teoreminin mahiyyəti bundadır:

xarici effektlər dövlət tərəfindən tənzimlənə bilər

xarici effektlərin tənzimlənməsi üçün vergilər və subsidiyalar tətbiq edilməlidir

- xarici effektlər problemi maraqlı tərəflər arasında razılaşma yolu ilə həll oluna bilər
- xarici effektlərin tənzimlənməsi üçün birbaşa dövlət müdaxiləsi metodları tətbiq edilməlidir
- xarici effektlərin mənfi nəticələri olmur

415 Xarici effektlər yaranır, çünki:

mülkiyyət hüquqları spesifikasiyalanıb

- bazar qiymətləri xarici xərcləri və faydaları əks etdirmirlər
- onları məhsul istehsalçıları yaradır, xərcini isə dövlət çəkməli olur
- onlar heç kim tərəfindən yaradılan faydalar və xərclərlə bağlıdırlar
- onlar inhisarlarla bağlıdır

416 İstehsalı mənfi xarici effektlərlə bağlı olan məhsula dövlət korrektə edici vergi tətbiq edərsə, onda:

heç nə dəyişməz

- məhsulun qiyməti artar və həmin məhsulun təklifi azalar
- firmalar zərərli istehsalları bağlayarlar
- məhsulun qiyməti azalar və həmin məhsulun təklifi artar
- mülkiyyət hüquqlarının mübadiləsi baş verər

417 Mənfi xarici effektlər zamanı səmərəliliyin itirilməsi bağlıdır:

informasiya axtarışı xərcləri artır

- belə effekt yaradan nemətin ifrat istehsalı ilə mülkiyyət hüquqlarının aşınması baş verir
- belə effekt yaradan nemət istehsalının az olması ilə müqavilə bağlanması xərcləri artır

418 Sadalanmış şərtlərin hansı Kouz teoreminin realizə edilməsi üçün vacib deyil?

sadalanmış şərtlərin hamısı vacibdir

- dövlət xarici effektləri tənzimləməlidir
- gəlir effektinin olmaması
- mülkiyyət hüquqları dəqiq müəyyənləşdirilməlidir
- mülkiyyət hüquqları mübadiləsinin transaksiya xərcləri sıfıra yaxın olmalıdır

419 Mənfi xarici effektləri tənzimləmək üçün korrektə edici vergilərin tətbiqini kim təklif etmişdir?

C.Helbreyt

- A.Piqu
- R.Pozner
- R.Kouz
- V.Pareto

420 Nemət istehsalı müsbət xarici effekt yaradırsa, onda A.Piqu konsepsiyasına görə:

dövlət bu nemətin istehlakına nəzarət etməlidir

- dövlət bu nemətin istehsalını subsidiyalaşdırmalıdır
- dövlət effektin xüsusi şəxslər tərəfində mənimsənilməsinə yol verməməlidir
- dövlət bu nemətin xüsusi istehsalına yol verməməlidir
- dövlət bu nemətin istehsal və istehlak prosesinə qarışmamalıdır

421 Mənfi xarici effektlərin tənzimlənməsi qarşısında duran məsələ nədə ibarətdir?

transaksiya xərclərini artırmaqdan

- belə effekt yaradan nemətlərin istehsalı və istehlakı həcmi azaltmaqdan
- mənfi xarici effekti aradan qaldırmaqdan
- belə effekt yaradan nemətlərin istehsalı və istehlakı həcmi artırmaqdan
- transaksiya xərclərini azaltmaqdan

422 «Mülkiyyət hüquqlarının dəqiq spesifikasiyası və sıfır transaksiya xərcləri zamanı resurslar üzərində mülkiyyət hüquqlarının azad mübadiləsi, ilkin olaraq necə bölünmələrindən asılı olmayaraq, onların səmərəli bölgüsünü təmin edir». Bu deyim adlanır:

Pareto optimumu

- Kouz teoremi
- Onore sadalanması
- Pozner qaydası
- Uilyamson sxemi

423 Müsbət xarici effektlərin qeyri-səmərəliliyi özünü nədə göstərir?

müsbət xarici effektlər həmişə effektivlidir

- müsbət effekt verən nemətlərin yetərincə istehsal olunmamasında
- pisləşdirici seçimdə
- müsbət effekt verən nemətlərin ifrat istehsalında
- iqtisadi subyektlərin opportunist davranışında

424 Həm müsbət, həm mənfi xarici effektlər nəyə gətirib çıxardır?

istehlakçıların rifahının azalmasına

- resursların bölgüsündə qeyri-səmərəliliyə mülkiyyət hüququnun pozulmasına transaksiya xərclərinə istehlakçıların rifahının artmasına

425 Bir iqtisadi agentlər üçün başqa iqtisadi agentlərin fəaliyyəti nəticəsində yaranan pulsuz fayda necə adlanır?

- mənfi xarici effekt
- müsbət xarici effekt
- ictimai fayda
- xüsusi fayda
- xarici fayda

426 Xüsusi və ictimai (sosial) xərclər və fayda arasında faydalar necə adlanır?

- transaksionalar
- xarici effektlər
- pisləşdirici seçim
- informasiyanın asimmetrikliliyi
- məhdud rasionallıq

427 Nəşuya görə iki eyniqiymətli tarazlıqlarla səciyələnen situasiya nəyi bildirir.

- “dustaqların dilemması” vəziyyəti yaranır
- bərabərsizlik situasiyası əmələ gəlir
- “institutların konkurentnostluqları” prinsipi yerinə yetirilir
- koordinasiya situasiyası meydana çıxır
- opportunizm təzahür edir

428 Kordinasiya situasiyası nə vaxt meydana gəlir.

- istənilən subyektin və hakimiyyət institutu kimi dövlətin qarşılıqlı təsiri zamanı
- ümumi iqtisadi tarazlıq vəziyyətinin olması zamanı
- Paretoya görə eyniqiymətli tarazlıqların olması zamanı
- Neşuya görə iki eyniqiymətli tarazlıqların olması zamanı
- istənilən fiziki və hüquqi şəxsin qarşılıqlı təsiri zamanı

429 Paretoya görə səmərəlilik situasiyası nəyi bildirir

- bütün mövcud olan resursların səmərəli və tam istifadə olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- bütün əmək qabiliyyətli əhəlinin tam məşğulluğunun təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- bütün yerdə qalan subyektlərin heç nəyi dəyişdirməməsi şərtilə birtərəfli qaydada heç kimin öz gəlirini artırma bilmədiyi iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- digər şəxsin və ya şəxslər qrupunun vəziyyətini pisləşdirmədən bir şəxsin və ya şəxslər qrupunun xeyrinə hər hansı dəyişiklikləri həyata keçirməyin mümkün olmadığı iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi.
- bütün mövcud istehsal güclərinin tam yüklənməsinin təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi

430 Neşu üzrə tarazlıq situasiyası nəyi bildirir.

- bütün mövcud olan resursların səmərəli və tam istifadə olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- bütün əmək qabiliyyətli əhəlinin tam məşğulluğunun təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- digər şəxsin və ya şəxslər qrupunun vəziyyətini pisləşdirmədən bir şəxsin və ya şəxslər qrupunun xeyrinə hər hansı dəyişiklikləri həyata keçirməyin mümkün olmadığı iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- bütün yerdə qalan subyektlərin heç nəyi dəyişdirməməsi şərtilə birtərəfli qaydada heç kimin öz gəlirini artırma bilmədiyi iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi
- bütün mövcud istehsal güclərinin tam yüklənməsinin təmin olunduğu iqtisadiyyatın təşkili səviyyəsi

431 İyerarxiyanın çatışmazlıqlarının əsasında nələr durur

rəqabətdən qorunmaq imkanının məhdudluğu
bazarın güclü təsir mexanizminin olması
aşağı mənfəət səviyyəsi
iqtisadi agentlərin tərəfdaşlığının mədud xarakter daşması

- məhdud səmərəlilik və işdən boyun qaçırma formasında oppportunizmə meyillilik

432 “Prinsipial-agent” problemi hansı şəraitdə meydana çıxır?

rəqabət mühitində

iqtisadi fəaliyyət zamanı

- zəmin “prinsipial” və icraçının iqtisadi mənafeələrinin ziddiyyətlərinin mövcud olması və informasiya asimetriyasının olması zamanı
mənfətin bölüşdürülməsi zamanı
iqtisadi fəaliyyətə başlamazdan öncə

433 “Prinsipial-agent” problemi nədir?

iqtisadi agentlər arasında problem

kontrakt iştirakçılarının mənafeələrinə üstünlük verilməsi

kontraktların iştirakçıları arasında olan problemlər

tərəf müqabillərinin problemləri

- agent prinsipialın mənfəyinə deyil öz mənfəyinə üstünlük verir

434 Xüsusi sahibkarlıq firmasının əsas müsbət cəhəti nədən ibarətdir?

mənfətin yalnız ona məxsus olması

yüksək gəlir götürmək imkanı

mənfəti stimulun olması

qənaətçilik rejimi

- mülkiyyətçi –idarə başçısının güclü motivasiyası

435 A.Alçian və Q. Demsets iqtisadi təşkilatların (firmanın) neçə tipini ayırmışlar?

beş

doqquz

bir

iki

- yeddi

436 İyerarxik struktur çərçivəsində işdən boyunqaçırma formasında opporunizmlə mübarizə aparma metodları hansılardır?

stimullaşdırma

qadağa qoymaq

hüquqlarının məhdudlaşdırılması

- monitorinq və stimullar sisteminin yaradılması
sanksiyalar tətbiq etmək.

437 İyerarxiyanın artması nə vaxt dayanır?

faydalıq sona çatanda

iyerarxiya daxilində həyata keçirilən əlavə transaksiyaların rentabelliği bazar rentabelliğindən yuxarı olduqda.

həyata keçirilən transaksiyalar artdıqda

transaksiyalar azaldıqda

- iyerarxiya daxilində həyata keçirilən əlavə transaksiyaların rentabelliği bazar rentabelliğindən aşağı olduqda

438 İyerarxik sturukturun genişləndirilməsinin qiymətləndirilməsinin ümumi prinsipini kim təklif etmişdir?

Kuznets

Alçian
Uilyamson

- Ronald Kouz
- Artur Piqu

439 Mərkəzi agentin rolu neçə başlıca səlahiyyətlərin birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

- 4.
- 2.0
- 8.0
- 6.0
- 5.0

440 İyerarxiya nədir.

quruluş ardıcılığı
iqtisadi strukturdur.

- komandaları qəbul edəndir.
- qarşılıqlı təsirin komandalar vasitəsi ilə baş verdiyi fərdlərin tabeçilik strukturu.
komanda verəndir.

441 Sadalananlardan hansı təşkilatlararası şəbəkənin əsas əlamətlərinə aid deyil?

şəbəkələrin çoxsəviyyəli xarakteri
bir neçə liderin olması
vahid məqsəd

- komandalar vasitəsilə qarşılıqlı əlaqədə olmaq
partnyorların könüllü bağlılığı

442 Bürokratiyanın iqtisadi nəzəriyyəsinə görə, sadalananlardan hansı məmurların izlədikləri əsas məqsədlərə aid deyil?

sadalananların hamısı əsas məqsədlərə aiddir
dövlət orqanının büdcəsinin maksimallaşdırılması

- transaksiya xərclərinin azaldılması
öz peşə riskini azaltmaq cəhdi
strateji davranışa meyllilik

443 Tarixən hansı bazar növü birinci olmuşdur?

sənətkar dükanı
yarmarka
birja

- kütləvi bazar
universal mağaza

444 Bazarı iş münasibətlərinə girən və hər hansı bir əmtəyə görə sövdələşən bir qrup adam kimi kim müəyyənləşdirmişdi?

R.Kouz
C.Xocson
L.fon Mizes

- U.Cevons
- O.Uilyamson

445 Sadalananlardan hansı koordinasiya mexanizmi deyil?

sadalananların hamısı koordinasiya mexanizmidir
bazar

şəbəkə

- institut
- iyerarxiya

446 Yeni institusional bazar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə şəbəkə:

qarşılıqlı əlaqələri danışıqlar əsasında baş verən qeyri-muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır;
muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır;
qarşılıqlı əlaqələri qiymətlər mexanizmi vasitəsilə müəyyənləşən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır;

- qarşılıqlı əlaqələri danışıqlar əsasında baş verən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır; sadalananların hamısı doğrudur.

447 Yeni institusional bazar iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə iyerarxiya:

- fərdlərin qarşılıqlı əlaqələri əmrlər vasitəsilə baş verən qarşılıqlı əlaqə strukturudur; zorakılığın həyata keçirilməsində nisbi üstünlüklərə malik olan təşkilatdır; sadalananların heç biri doğru deyil. sövdə transaksiyası prosesində müdir və tabelikdə olanın qarşılıqlı əlaqəsidir; istənilən institusional razılaşmadır;

448 Yeni institusional iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə bazar bu:

sadalananların hamısı doğrudur.

nisbətləri danışıqlar prosesində müəyyənləşdirilən çoxsaylı simmetrik qeyri-seçimli mübadilələrdir;
nisbətləri danışıqlar prosesində müəyyənləşdirilən çoxsaylı qeyri-simmetrik seçimli mübadilələrdir;

- nisbətləri qiymətlər mexanizmi ilə müəyyənləşdirilən çoxsaylı simmetrik seçimli mübadilələrdir; nisbətləri qiymətlər mexanizmi ilə müəyyənləşdirilən çoxsaylı qeyri-simmetrik qeyri-seçimli mübadilələrdir;

449 O.Uilyamsona görə sövdələşmələrin idarə olunmasının bazar mexanizmi tərifinə bazarın hansı forması uyğun gəlir.

reğional bazar

-ticarət.

auksin .

- açıq ümumi bazar.
yarmarka.

450 Ticarətin təşkilinin ən sadə forması nədir.

milli bazar

qapalı bazar.

yarmarka.

- açıq ümumi bazar.
auksion.

451 Bazarın instutsinal məzmunu nədən ibarətdir.

iqtisadiyyatı tənzimləmə mexanizmidir.

alqı- satqı məkanıdır.

bazarın hüquqi əsasları

- proporsiyaların qiymət mexanizmi ilə tənzimlənən simmetrik seçici mübadilələr çoxluğudur. mübadilənin simmetrikliliyini təmin edən ilkin həlqədir.

452 Şəbəkə nədir.

kontrakt münasibətlərinin geniş spektridir.

iqtisadi əlaqələrin formasıdır.

fırma və bazarın hibrididir.

istehlakçı münasibətləri sistemi

- müxtəlif iştirakçıların uzun müddətli kooperasiyasını nəzərdə tutan qarşılıqlı fəaliyyətin tipidir.

453 Bazar koordinasiyası nədir.

istehsalçı və istehlakçı arasında əlaqə fərdin fəaliyyətinin tələblə koordinasiyasıdır.

- fərdin fəaliyyətinin əsasən qiymət vasitəsi ilə koordinasiyasıdır.
- fərdin fəaliyyətinin rəqəbətə koordinasiyasıdır.
- fərdin fəaliyyətinin təkliflə koordinasiyasıdır.

454 Koordinasiya mexanizmləri nədir.

təsərrüfat subyektlərin arasında əlaqə fərdlərin qərar qəbul etməsidir. mübadilənin etibarlılığını təmin edən kontraktların məcmudur. mübadilədə iştirak edən subyektlər arasında əlaqədir.

- mübadilənin etibarlılığını təmin edən kontraktların bağlanması və istifadə edilməsi proseslərinin tənzimlənməsi mexanizmidir.

455 Agentlik nəzəriyyəsində informasiya müqavilə münasibətləri iştirakçıları arasında necə paylanıb?

qeyri-bərabər: həyata keçirilən layihə haqqında prinsipial agentdən çox bilir
bərabər: həm agent, həm prinsipial eyni informasiya ilə təmin edilib
cavabların hamısı doğrudur
qeyri-bərabər və təsadüfi: kimin həyata keçirilən layihə haqqında daha çox informasiyaya malik olduğunu dəqiq demək mümkün deyil

- qeyri-bərabər: həyata keçirilən layihə haqqında agent prinsipaldan çox bilir

456 Firmanın həcmi müəyyənləşir:

cavabların hamısı doğrudur
sahibkarının istəyi və maliyyə imkanları ilə
istehsal xərclərində istehsal və transaksiya tərkib hissələrin nisbəti ilə

- bazarda və firma daxilində transaksiyaların təşkilinin son hədd xərclərinin nisbəti ilə firmanın çeşidində eksperimental və inspeksiya əmtələrinin nisbəti ilə

457 Şəbəkənin koordinasiya mexanizmi kimi tərifini verin:

cavablar doğru deyil

- qarşılıqlı təsirləri danışıqlar əsasında baş verən muxtar iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyasıdır
çoxlu simmetrik seçmə mübadilələrdir
qarşılıqlı əlaqələri komandalar vasitəsilə baş verən fərdlərin qarşılıqlı tabelilik strukturudur
Cavabların hamısı doğrudur

458 Fokal nöqtə:

doğru cavab yoxdur

- koordinasiya problemlərini həll etməyə imkan verir
cəmiyyətin inkişaf səviyyəsi barədə informasiya olmadan müəyyən edilə bilməz
koordinasiya oyununda Pareto-səmərəli müvazinətdir
fərdlərin qeyri-müvazinətli vəziyyətə düşdükdə çəkdikləri subyektiv xərclərlə bağlıdır

459 Münasibət müqaviləsində müqavilənin bu icra mexanizmlərindən istifadə olunur:

qeyri-formal şərtlər
sadalananların hamısı doğrudur

- biznes-mühit normaları
reputasiyanı itirmək təhlükəsi
sadalananların heç biri doğru deyil

460 Agentlik nəzəriyyəsində prinsipial:

- cavablar doğru deyil
- sifarişçidir
- icraçıdır
- müqavilənin müqavilə haqqında ən az informasiyaya malik tərəfidir
- müqavilənin istənilən tərəfidir

461 Agentlik nəzəriyyəsində agent:

- cavablar doğru deyil
- icraçıdır
- sifarişçidir
- müqavilənin müqavilə haqqında ən az informasiyaya malik tərəfidir
- bazardakı hər bir fərddir

462 Şəbəkədə informasiya brokerinə misal budur:

- cavablar doğru deyil
- kredit bürosu
- özəl axtarış bürosu
- üçüncü (kənar) hakim
- cavabların hamısı doğrudur

463 Koordinasiya problemi bu səbəbdən yaranır:

- cavablar doğru deyil
- bir neçə potensial müvazinətliyin olması
- xalis strategiyalarda müvazinətin olmaması
- qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının anonimliyi
- qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının sayının həddən çox olması

464 Mərkəzi agentin bütün səlahiyyətlərinin bir əldə cəmlənməsi hansı tip firmalar üçün səciyyəvidir?

- kooperativlər
- xüsusi sahibkarlıq firmaları
- partnyorluq
- dövlət firmaları
- açıq kooperasiyalar

465 Təşkilatlararası şəbəkələrə nə aid deyil?

- könüllülük
- şəbəkə iştirakçılarının asılılığı
- bir neçə liderin olması
- vahid məqsəd
- çoxsəviyyəlilik

466 Təşkilatlararası şəbəkələrə nə aid deyil?

- dəyər yaradılması şəbəkələri
- dövlət strukturları
- virtual şəbəkələr
- firmalararası strateji alyans
- fokal şəbəkələr

467 Qarşılıqlı münasibətləri danışıqlar əsasında baş verən müstəqil iştirakçıların uzunmüddətli kooperasiyası necə adlanır?

müqavilə
● şəbəkə
iyerarxiya
bazar
institut

468 İyerarxiyada fərdlərin qarşılıqlı əlaqəsi nə əsasında baş verir?

qiymət mexanizmi əsasında
uzunmüddətli müqavilə münasibətləri əsasında
● komandalar əsasında
danışıqlar əsasında
mülkiyyət hüququ əsasında

469 İyerarxiyada mərkəzi agentin səlahiyyətlərinə nə aid deyil?

iyerarxiyanın başqa üzvlərinin işinə nəzarət etmək hüququ
● sadalananların hamısı aiddir
resurs mülkiyyətçiləri ilə müqavilə bağlamaq hüququ
qalıq gəlirə hüquq
resurslardan istifadə istiqamətlərinin müəyyənləşdirmək hüququ

470 İnstitusional strukturlar çərçivəsində fərdlərin qarşılıqlı əlaqəsi tipləri necə adlanır?

mülkiyyət hüquqları
● koordinasiya mexanizmləri
ictimai nemətlər
xarici effektlər
transaksiya xərcləri

471 Koordinasiya mexanizmlərinə nə aid deyil?

sadalananların heç biri aid deyil
● sadalananların hamısı aiddir
iyerarxiya
şəbəkələr
bazar

472 Selektiv (seçmə) stimullar və sosial kapital hansı problemləri həll etməyə imkan verir?

mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyası problemini;
● kollektiv fəaliyyət problemini.
müsbət xarici effektlər problemini;
mənfi xarici effektlər problemini;
məhdud rasionallıq problemini;

473 Xalis ictimai məhsulun xüsusiyyəti bundadır:

● sadalanmış cavabların hamısı doğrudur;
sadalanan cavabların heç biri doğru deyil.
istehlakçıların sayının artması onun ayrılıqda götürülmüş hər bir istehlakçı üçün faydalılığını azaltmır;
o yalnız birgə istehlak edilə bilər;
onun bir istehlakçı tərəfindən istehlakı başqalarının ondan istehlakını məhdudlaşdırmır;

474 Biletsiz probleminin yaranma şərti nədir?

pulsuz istehlak edilə bilən əmtəələrin olması;
● istehlakdan çıxarılması bilməmə xüsusiyyətinə malik nemələrin olması;
cavabların hamısı doğrudur;

doğru cavab yoxdur.
qeyri-rəqabətlik xüsusiyyətinə malik əmtəələrin olması;

475 Hansı nemətlər xalis xüsusi nemətlərə aid edilir?

ictimai mülkiyyət formasında olan müəssisələrdə istehsal edilən nemətlər.
istehlakdan çıxarılması mümkün olan, lakin qeyri-rəqabətli olanlar;
istehlakdan çıxarılması qeyri-mümkün və qeyri-rəqabətli olanlar;

- istehlakdan çıxarılması mümkün və rəqabətli olanlar;
istehlakdan çıxarılması qeyri-mümkün və rəqabətli olanlar;

476 Sadalananlardan hansı ictimai nemət deyil?

ölkənin müdafiəsi.
küsələrin işıqlandırılması;

- telefon şəbəkəsinin fəaliyyəti;
hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyəti;
fundamental elm;

477 Nemətin ondan imtina edilə bilinməmə xüsusiyyəti nədən ibarətdir

nemətin bu həcmində onun bir nəfər tərəfindən istehlakı onun digər adamlar tərəfindən istehlakını azaltmır;
bu kimi nemələrin istehsalı dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir;
bu nemətlər inhisar şəraitində istehsal edilir;
bu nemətlər ilkin tələbat əmtəələridir.

- əgər nemət istehsal edilibdirsə, heç kim başqa fərdləri bu nemətdən istifadə etmək imkanından məhrum edə bilməz;

478 Əmtəənin istehlakta qeyri-rəqabətli olması xüsusiyyəti nədən ibarətdir?

əgər nemət istehsal edilibdirsə, heç kim başqa fərdləri bu nemətdən istifadə etmək imkanından məhrum edə bilməz;
bu nemətlər inhisar şəraitində istehsal olunurlar;
nemətlər qeyri-təkmil rəqabət şəraitində istehsal olunur.
haqqının ödənilib-ödənilməməsindən asılı olmayaraq neməti hamı əldə edə bilər;

- nemətin bu həcmində onun bir nəfər tərəfindən istehlakı onun digər adamlar tərəfindən istehlakını azaltmır;

479 Hansı nemətlər qeyri-rəqabətlik və onlardan imtina edilə bilinməmə xüsusiyyətlərinə malikdir?

aşağı keyfiyyətli əmtəələr
xüsusi nemətlər
xidmətlər
istehlak əmtəələri

- ictimai nemətlər

480 «Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi, ictimai nemət və qrup nəzəriyyəsi» əsərinin müəllifi kimdir?

K.Errou və R.Solou;
Ç.M.Keyns;
Tafta-Xartli;

- M.Olson
S.Henrix və Boydo;

481 İnstitusional sazişlər səviyyəsində «biletsiz adam probleminin» əksi olan problemi düzgün əks etdirən variantı seçin:

mülkiyyətin transformasiyası problemi;
iqtisadiyyatın dövlətsizləşdirilməsi problemi.
bazarın dövlət tənzimlənməsi problemi;
rəqabət mühitinin formalaşması problemi;

- kollektiv fəaliyyətlər problemi;

482 Variantlardan hansı sosial kapitalının səviyyəsini səciyyələndirən 3 göstəricini ardıcıl olaraq düzgün əks etdirin:

cavabların hamısı doğrudur.

etibar və vətəndaş assosiasiyalarında əhalinin iştirak dərəcəsi, sosial kapitalın kəmiyyəti;

etibar, vətəndaş kooperasiyası normaları, sosial kapitalın keyfiyyəti;

- etibar, vətəndaş kooperasiyası normaları, vətəndaş assosiasiyalarında əhalinin iştirak dərəcəsi; etibar, sosial kapitalın kəmiyyəti, sosial kapitalın keyfiyyəti;

483 Sosial kapital anlayışının mahiyyətini düzgün əks etdirən variantı seçin:

birlikdə (cəmiyyətdə) səmimilik, etibar və beynəlxalq kooperasiyanın formal normalarının yayılması dərəcəsi.

«bonding» və «bringing» tiplərinə aid olmayan kapitalar;

«bonding» tipli kapitalardır;

«bridging» tipli kapitaldır;

- birlikdə (cəmiyyətdə) səmimilik, etibar və vətəndaş kooperasiyasının qeyri-formal normalarının yayılması dərəcəsi;

484 Variantlardan hansı selektiv stimullar kateqoriyasını düzgün əks etdirir?

bütün cavablar səhvdir.

bütün müsbət stimulların məcmusudur;

bütün mənfi stimulların məcmusudur;

- fərdlərə onların ictimai və kollektiv nemətlərin təmin olunmasına töhfə verib-verməməsindən asılı olaraq seçmə yolu ilə tətbiq olunan stimullardır; fərdlərə onların ictimai və kollektiv nemətlərin təmin olunmasına töhfə verib-verməməsindən asılı olmayaraq tətbiq olunan stimullardır;

485 Mansur Olsonun «Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi» kitabı necənci ildə işıq üzü görmüşdür?

1960-cı il;

1900-cü il;

1964-cü il.

1933-cü il;

- 1965-ci il;

486 İctimai nemətlər kateqoriyasını düzgün əks etdirən variantı seçin:

əldə edilməsi baxımından kəskin rəqabətlə müşayiət olunan nemətlərdir;

fərdin malik olduğu bütün maddi və mənəvi nemətlərin məcmusu;

müstəsnaqlıq xassəsinə malik olan bütün maddi və mənəvi nemətlərdir.

nemətlərin qəbul edilmiş tipologiyasında ardıcıl əks etdirilən nemətlərdir;

- həm əl çatmağın müstəsnaqlığı, həm də istehlakda rəqabətin olmadığı nemətlərdir;

487 Variantlardan hansı ümumi şəkildə ardıcıl olaraq nemətlərin tipologiyasını əks etdirir?

mənəvi nemətlər, ictimai nemətlər;

maddi nemətlər, qeyri-maddi nemətlər;

sosial nemətlər, klub nemətlər, xüsusi nemətlər.

maddi nemətlər, qeyri-maddi nemətlər, klub nemətləri, ictimai nemətlər;

- xüsusi nemətlər, klub nemətləri, sosial nemətlər, ictimai nemətlər;

488 «Biletsiz adam problemilə» maraqlanmış ilk tədqiqatçılardan biri:

L.Quizo.

R.Patnem;

S.Henrix;

- M.Olson;

R.Boyda;

489 Variantlardan hansı «biletsiz adam problemi»ni düzgün əks etdirir?

bütün cavablar doğrudur.

iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etməklə faydaları əldə etmək imkanının olması;

iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən qarşılıqlı faydalı kollektiv fəaliyyətlərin həyata keçirilməsinin mümkünlüyü;

- iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən faydaları əldə etmək imkanının olması üzündən qarşılıqlı faydalı kollektiv fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi çətinliyidir;
- institusional sazişlər səviyyəsində kollektiv fəaliyyətlər problemdir;

490 «Bonding» sosial kapital tipi:

agentin könüllü daha sərt şərtləri qəbul etməsi

kollektiv hərəkətlərin qrupüstü səviyyədə təşkilinə kömək edir

cavabların hamısı doğrudur

gözlənilməyən vəziyyətlərə çevik reaksiya verməyə qabil olmaq

- kollektiv fəaliyyətlərin təşkilinə qrupüstü səviyyədə maneə

491 Sosial kapital dedikdə birlikdə aşağıdakının yayılma dərəcəsi başa düşülür:

kredit verilən xidmətlərdən ifrat istifadə

- səmimilik, etibar və vətəndaş kooperasiyasının qeyri-formal normaları.
- doğru cavab yoxdur
cavabların hamısı doğrudur
agentin daha sərfəli şərtlərlə müqavilə bağlamaq cəhdi

492 Qarşılıqlı faydalı kollektiv fəaliyyətin həyata keçirilməsinin iqtisadi agentlərin ümumi xərclərdə iştirak etmədən fayda götürə bilmə imkanına görə çətinləşməsi:

«bazarın iflası»

- «biletsiz adam problemi»
mənəvi risk
informasiyanın asimmetrikliliyi
«prinsipial - agent» problemi

493 Mansur Olson bunun və bununla bağlı kollektiv hərəkətlərin təşkili probleminin ilk tədqiqatçısı olmuşdur:

əlverişsiz seçimin

zorla pul qopartmağın

«prinsipial - agent» probleminin

qeyri-müəyyənliyin

- «biletsiz adam problemi»nin

494 «Biletsiz adam problemi»nin ilk tədqiqatçısı kimdir?

Oliver Uilyamson

Harold Demsets

Con Kommons

Frenk Nayt

- Mansur Olson

495 Məhbuslar dilemmasını səciyyələndirən doğru deyimi seçin:

qeyri-korporativ nəticə qarşılıqlı əlaqə iştirakçılarının anonimliyi ilə şərtlənir

qeyri-korporativ nəticə seçilən strategiyalar haqqında ilkin razılaşmanın olmaması ilə şərtlənir

sonsuz təkrarlanan Məhbuslar dilemmasında qeyri-korporativ müvazinət korporativ müvazinət tərəfindən sıxışdırılır

- bir dəfəlik Məbuslar dilemmasında müvazinət üstün strategiyalarda müvazinətdir cavablar doğru deyil

496 Biletsiz sənişin problemi çətin ki yarana bilsin:

cavabların hamısı doğrudur
sıx sosial əlaqələr olmayan qrupda

- bir biri ilə yaxşı tanış olan və uzunmüddətli əmək münasibətlərinə cəlb edilmiş insanlar qrupunda böyük sosial qruplarda qeyri-formal qaydaların formal qaydalardan üstün olduğu və onlarla ziddiyyətə girdiyi cəmiyyətdə vergilərin ödənilməsində

497 Klub nemətinə misal:

cavabların hamısı doğrudur
bina daxilində siqaret çəkməyə icazədir
əməkdaşları evlərinə çatdıran korporativ avtobusdur
firmanın baş ofisinin hollunda quraşdırılmış fontandır

- tədris qrupu tələbələrini tərəfindən yaradılmış elektron poçt yeşiyidir

498 Klub nemətinin maliyyələşdirilməsi zamanı:

ödənişlərin həcmi nüfuzu ən çox olan şəbəkə iştirakçısı müəyyənləşdirir
şəbəkə iştirakçılarının ödənişləri bərabərdir
şəbəkə iştirakçılarında heç biri klub nemətinin istehlakından imtina edə bilməz
cavablar doğru deyil

- şəbəkə iştirakçılarının hər biri öz payını ödəməlidir

499 Alimlərdən kim “dövlət – stasionar” modelini təklif etmişdir:

Eli Xekşer və Bertil Olin
● Mahsur Olson və Martin Makqir
Ronald Kouz və Cors Stiqler
Saymon Porter və Edvard Souler
Çarlz Kobb və Pol Duqlas

500 Alimlərdən kim onun təklif etdiyi dövlət modelində kontrakt nəzəriyyəsini istismar nəzəriyyəsilə birləşdirməyə cəhd etmişdir:

- Uesli Mitçell
Duqlas Nort
Harold Demsets
Armen Alçian
Ronald Kouz

501 İnstitusional iqtisadi nəzəriyyə çərçivəsində nəyin təzahürü gücdür:

- qəddarlıq
qüvvə
hüquq
hakimiyyət
təsir

502 Hansı nəzəriyyə güc potensialının qeyri-bərabər bölgüsünü nəzərdə tutur:

- təkamül nəzəriyyəsi
istismar nəzəriyyəsi
güc nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə

ictimai müqavilə nəzəriyyəsi

503 Hansı nəzəriyyə güc potensialının bərabər bölgüsünü nəzərdə tutur:

təkamül nəzəriyyəsi

- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- güc nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

504 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı alimin nəzəriyyəsi marksist yanaşmanın əsasında dururdu:

Fransua Mari Arul Volter

- Tomos Hobbs
- Con Lokk
- Deni Didro
- Şarl Sui Monteskye

505 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı alimin nəzəriyyəsi neoklassik nəzəriyyə tərəfindən istifadə olunur:

Fransua Mari Arul Volter

- Con Lokk
- Şarl Sui Monteskye
- Deni Didro
- Tomos Hobbs

506 Dövlətin mövcudluğunu izah edən hansı nəzəriyyə neoklassik nəzəriyyə tərəfindən istifadə olunur :

təkamül nəzəriyyəsi

- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- güc nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

507 Dövlətin mövcudluğunun izah edən hansı nəzəriyyə Tomos Hobbs adı ilə bağlıdır :

təkamül nəzəriyyəsi

- istismar nəzəriyyəsi
- güc nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi

508 Dövlətin mövcudluğunu izah edən istismar nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır :

Fransua Mari Arue Volter

- Tomos Hobbs
- Con Lokk
- Deni Didro
- Şarl Sui Monteskye

509 Con Lokkun adı ilə bağlı olan və dövlətin mövcudluğu izah edən nəzəriyyə hansıdır:

təkamül nəzəriyyəsi

- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- güc nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

510 Dövlətin mövcudluğunun izah edən kontrakt nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır :

Fransua Mari Arue Volter

- Con Lokk
- Şarl Sui Monteskye
- Deni Didro
- Tomos Hobbs

511 Müasir insisional iqtisadiyatda ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı adı almışdır:

təkamül nəzəriyyəsi

- kontrakt nəzəriyyəsi
- quc nəzəriyyəsi
- inqləbi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

512 Dövlətin mövcudluğunu izah edən ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır

Tomas Hobbs

- Con Lokk
- Şarl Sui Monteskye
- Deni Didro
- Fransua Mari Arue Volter

513 Dövlətin mövcudluğunun izahına neçə əsas yanaşmanı fərqləndirirlər

5.0

- 2.0
- 3.0
- 1.0
- 4.0

514 Birbaşa və dolaylı tənzimləmə təsirinin növləri hansılardır?

normativ, iqtisadi, sosial

iqtisadi, institudional, inzibati

- iqtisadi, sosial, ekoloji
- mənəvi, etik-psixoloji, iqtisadi
- inzibati, hüquqi, sosial

515 Özünü tənzimləmənin hansı növləri vardır?

ev təsərrüfatı daxilində, firma daxilində, ölkə daxilində

- ötürülmüş, könüllü, xalis
- həmtənzimləmə, diskret, könüllü
- bazar, dövlət, alternativ
- firmadaxili, sahədaxili, ölkədaxili

516 Tənzimləmə sisteminin əlaqələndirmə funksiyası nədən ibarətdir?

qrup üzvlərinin xüsusi qaydada implisit razılığa gətirilməsi

- müxtəlif iqtisadi subyektlərin hərəkətlərinin tənzimlənməsi, onların davranışlarının və resursdan istifadə etmələrinin çoxsaylı alternativlərinin məhdudlaşdırılması
- ictimai sərvəti ayrı-ayrı qrupların xeyrinə təkrar bölmək
- tənzimləmə iştirakçılarının ümumi maraqlar üzrə bölüşdürülməsi
- iqtisadi agentlərin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləyən leqal qaydalar yaratmaq

517 Tənzimləmə sisteminin bölgü funksiyası nədən ibarətdir.

bazar informasiyaları və nüfuzlarının rəqiblər arasında bölüşdürülməsi

- qazanc və xərclərin iqtisadi agentlər arasında təkrar bölgüsü
resursların və rəqabət imkanlarının iqtisadi subyektlər arasında paylanması
bazarın oyun qaydalarına riayət edilməsi imkanlarının təkrar bölgüsü
rəqabət mübarizəsi üsullarının optimal tətbiqi

518 D.Nortun institusional dəyişikliklər sxeminin sonunju bəndini seçin:

- sadalananların heç biri doğru deyil.
- siyasi bazarda sıfır olmayan transaksiya xərjləri dəyərin yaradılması üçün faydalı olan bütün potensial institusional dəyişikliklərin realizə olunmasına mane olur;
yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyəsini təsir edir;
bilik səviyyəsində dəyişikliklər yeni texnologiyaların yaranmasına aparır;
yeni qiymət səviyyələri dəyəri potensial artan resurs mülkiyyətçilərini onların mülkiyyət hüquqlarını transformasiya etməyə stimullaşdırır;

519 Yeni institusional iqtisadiyyatı nəzəriyyəsinə görə dövlət hakimiyyətinin legitimliyinin əsasında durur:

- sadalananların hamısı doğrudur.
- məjburetmə mənbəyi və tabelikdə olan tərəf arasında münasibətlərin şəxsizləşdirilməsi;
əhəlinin ijtimai nemətlərlə təmin edilməsi;
formal qaydalar yarada bilmək imkanı;
əhalidən vergi yığmaq imkanı;

520 Bu fenomen dövlətdə agent probleminin olması ilə izah olunur:

- sadalananların heç biri doğru deyil.
- sadalananların hamısı doğrudur;
korrupsiya;
dövlət aparatının böyüməsi;
iqtisadiyyatın ifrat tənzimlənməsi;

521 «Dövlət-stasionar quldurdu» modelini hansı alim təklif edir.

- Eli Xekşer və Bertil Olin
Mansur Olson və Martin Makqir
Ronald Kouz və Corc Stiqler
Layman Porter və Edvard Louler
Çarlz Kobb və Pol Duqlas

522 Hansı alim təklif etdiyi dövlət modelində müqavilə nəzəriyyəsini istismar nəzəriyyəsi ilə birləşdirməyə cəhd etmişdir.

- Uesli Mitçell
Duqlas Nort
Qarold Demseç
Armen Alçion
Ronald Kouz

523 İnstitusional iqtisadi nəzəriyyə daxilində zorakılıq nəyin təzahürü sayılır.

- gücün
hakimiyyətin
qəddarlığın
təsirin
hüququn

524 Hansı nəzəriyyə zorakılıq potensialının qeyri-bərabər bölgüsünü zənn edir.

- təkamül nəzəriyyəsi
● istismar nəzəriyyəsi

zoralıq nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə
ictimai müqavilə nəzəriyyəsi

525 Hansı nəzəriyyə zoralıq potensialının bərabər bölgüsünü zənn edir.

- təkamül nəzəriyyəsi
- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
zoralıq nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə
istismar nəzəriyyəsi

526 Dövlətin mövcud olmasını izah edən kimin nəzəriyyəsi marksist yanaşmanın əsasında durur.

- Fransua Mari Arue Volter
- Deni Dudro
- Con Lokk
- Tomas Qobbs
- Şarl Lui Monteskye

527 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı nəzəriyyə marksist yanaşmasının əsasında durur.

- təkamül nəzəriyyəsi
- istismar nəzəriyyəsi
zoralıq nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə
ictimai müqavilə nəzəriyyəsi

528 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı alimin nəzəriyyəsində neoklassik nəzəriyyədən istifadə edir.

- Fransua Mari Arue Volter
- Con Lokk
- Şarl Lui Monteskye
- Deni Dudro
- Tomas Qobbs

529 Dövlətin mövcud olmasını izah edən hansı nəzəriyyə neoklassik nəzəriyyədən istifadə edir.

- təkamül nəzəriyyəsi
- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
zoralıq nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə
istismar nəzəriyyəsi

530 Tomas Qobbsın adı ilə bağlı hansı nəzəriyyə dövlətin mövcud olmasını izah edir.

- təkamül nəzəriyyəsi
- istismar nəzəriyyəsi
zoralıq nəzəriyyəsi
inqilabi nəzəriyyə
ictimai müqavilə nəzəriyyəsi

531 Dövlətin mövcud olmasını izah edən istismar nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- Fransua Mari Arue Volter
- Tomas Qobbs
- Con Lokk
- Deni Dudro
- Şarl Lui Monteskye

532 Dövlətin mövcud olmasını izah edən Con Lokkun adı ilə bağlı hansı nəzəriyyədir.

- təkamül nəzəriyyəsi
- ictimai müqavilə nəzəriyyəsi
- zorakılıq nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

533 Dövlətin mövcud olmasını izah edən müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- Fransua Mari Arue Volter
- Con Lokk
- Şarl Lui Monteskye
- Deni Dudro
- Tomas Qobbs

534 Müasir institusional iqtisadiyyatda ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı adı alıb.

- təkamül nəzəriyyəsi
- müqavilə nəzəriyyəsi
- zorakılıq nəzəriyyəsi
- inqilabi nəzəriyyə
- istismar nəzəriyyəsi

535 Dövlətin mövcud olmasını izah edən ictimai müqavilə nəzəriyyəsi hansı alimin adı ilə bağlıdır.

- Fransua Mari Arue Volter
- Con Lokk
- Şarl Lui Monteskye
- Deni Dudro
- Tomas Qobbs

536 Dövlətin mövcud olmasını izah edən əsas yanaşmaların neçəsini fərqləndirilər.

- 2.0
- 1.0
- 5.0
- 4.0
- 3.0

537 Variantlardan hansı Byukenenə görə ictimai müqavilənin predmetinə daxil olan anlayışı əks etdirir?

- qaydalar dəsti, bunlara uyğun olaraq ictimai nemətlərin təminatı;
- bütün cavablar doğrudur.
- mülkiyyət hüquqları;
- insanın hüquqları;
- insanın və mülkiyyətin hüquqlarının reallaşmasını təmin edən agent kimi dövlətin fəaliyyətləri və imkanları;

538 İctimai müqavilə (sosial kontrakt) anlayışı düzgün ifadəsini hansı variantda tapır?

- ictimai nemətlərin (baza qaydalarının) tələb və təklif tərəflərinin qarşılıqlı təsiridir;
- bütün cavablar doğrudur.
- iki və daha artıq fiziki şəxs arasında aqlı-satqı aktının sənədləşdirilməsidir;
- konstitusiyə qaydalarının məzmunu və tətbiqi üzrə gözləmələrin mübadiləsi;
- iki və daha artıq hüquqi şəxs arasında hüquqi razılaşmadır;

539 Variantlardan hansı Cek Xirşleyferin əsərinin adını əks etdirir?

«Firma, bazar və hüquq».

- «Anarxiya» (hakimiyyətsizlik) və onun iflası»;
«Xalqların yüksəlişi və tənəzzülü»;
«Kollektiv fəaliyyətlərin məntiqi»;
«Yeni institusional iqtisadi nəzəriyyə»;

540 Dövlətin genezisinin mahiyyətini əks etdirən variantı seçin:

iyerarxiya sisteminin dağılması prosesi.

- güc potensialının qeyri-bərabər bölgüsü;
mülkiyyətin ictimai xarakteri;
məcmu ictimai məcmu məhsulun bərabər bölgüsü;
güc potensialının bərabər bölgüsü;

541 Cəmiyyətdə (birlikdə) güc potensialının bərabər bölgüsü gəlirlərin mənbəyi kimi güc resurslarından istifadəyə necə təsir göbstərir?

bütün cavablar səhvdir.

- zəiflədici;
orta;
güclü;
hiss olunmaz;

542 Con Ambekə görə dövlətsiz cəmiyyətin (birliyin) həyat qabiliyyətinin zəruri şərti – bu:

bütün cavablar səhvdir.

- güc potensialının nisbətən bərabər bölgüsü;
güc potensialının olmaması;
güc potensialının mütləq qeyri-bərabərliyi;
hərbi diktaturanın olmaması;

543 Orta əsr (IX əsr) İslanidiyasında D.Fridmanın tədqiqatının nəticəsinə əsasən hakimiyyətin hansı forması 300 idən çox mövcud olmuşdur?

iri feodal ierarxiyalı

- mərkəzi hakimiyyət olmadan
krallıq
monarxiyalı
mütləq monarxiyalı

544 Güç potensialı anlayışı – bu:

bütün cavablar doğrudur;

- fərdin sərəncamında yerləşən güc məcburetə vasitələrinin nisbi miqyası;
nüfuz, adət və ənənələr, rusurlara malik olma;
ölkənin müdafiə qabiliyyətidir;
sosial institutların məcmusu;

545 Yoran Bartselə görə hakimiyyət fenomeninin tərifini hansı variantda düzgün əks olunur?

bütün cavablar doğrudur.

- hakimiyyət – xərclər qoymaq qabiliyyətidir;
iqtisadi idarəetmə sistemidir;
siyasi aktlar məcmusudur;
məcburi qadağalar sistemidir;

546 Variantlardan hansı dövlət anlayışını düzgün əks etdirir?

məcburetə rıçaqları vasitəsilə vətəndaşların hüquqlarının məhdudlaşdırılması forması.

- eyni zamanda həm ölkə ərazisinin, həm bu ərazinin resurslar məcmusunu və əhalisini – vətəndaşların məcmusunu və fəaliyyət göstərən hakimiyyət orqanları forması;
ölkə parlamentinə təzyiqlə göstərilməsi mexanizmi;
dövlət azlığın, çoxluq üzərində hakimiyyət forması;
dövlət bazar subyektlərinin məcmu gəlirlərinin vergilər vasitəsilə mənimsənilməsi mexanizmi;

547 Olsona görə “oturaq bandit” “bandit qastrolyerdən(səyyar)” nə ilə fərqlənir.

- Digərinin nüfuz dairəsinə girə bilməməsi ilə
“oturaq banditdən” fərqli olaraq “səyyar bandit” insanların hər şeyini almağa çalışır
Nüfuz dairəsinin qeyri-məhdudluğu ilə
Nüfuz dairəsinin məhdudluğu ilə
Digərinin nüfuz dairəsinə girə bilməsi ilə

548 Avtoritar dövlət nədir ?

- Polis rejiminə əsaslanan
Müəyyən ərazidə əhalinin gəlirlərinin bir hissəsini zorla alan
Vətəndaşları hüquqla qorunmayan
Seçki hüququnun olmadığı
Digər dövlətlərin qəbul etmədiyi

549 Olson hansı rejimli dövləti “ oturaq (stasionar) bandit” adlandırır.

- Kapitalist
Avtoritar
Demokratik
Respublika
Sosialist

550 İstismarçı dövlət konsepsiyası kimin tərəfindən işlənilib hazırlanıb?

- Smit
M. Olson
Hayek
Keyns
Byuken

551 Dövlət- istehsalçı nə deməkdir ?

- Məhsul istehsal edir
İctimai nemətləri istehsal edir
İqtisadiyyatı tənzimləyir
Xidmət göstərir
Təsərrüfat subyektlərini əlaqələndirir

552 Məhkəmə hakimiyyəti necə həyata keçirilir?

- Qrup tərəfindən həyata keçirilir
Müstəqil vətəndaşlar tərəfindən həyata keçirilir
Dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilir
Qanunverici orqandan müstəqil kollektiv seçki ilə həyata keçirilir
Vətəndaşlar tərəfindən həyata keçirilir

553 Dövlət müdafiə nə deməkdir ?

- Qanunvericiliyin təmin edilməsi
Konstitusiyada öz əksini tapan hüququn təmin edilməsi
Vətəndaşlarını banditlərdən qorumaq

İnsanları digərlərindən müdafiə etmək
Vətəndaşlarını xaricilərdən qorumaq

554 Byukenə görə dövlətin ikili rolu nədən ibarətdir ?

- Təhsili inkişaf etdirmə
- Müdafiə edən və istehsal edən
- İslah-tərbiyə
- Qayda-qanun yaratmaq
- Məcburetmə-islax

555 Vətəndaş və dövlət arasında hüquq bölgüsü öz əksini hansı hüquqi sənətdə tapıb?

- Normativ aktlarda
- Konstitusiyada
- Mülkiyyət haqqında qanunda
- Davranış qaydalarında
- Müəssisə haqqında qanunda

556 Məcburetmə mexanizminin rolu.

- Rəqiblə əməkdaşlığa məcburetmə
- Vergi ödəməyə məcburetmə
- İqtisadi fəaliyyəti dayandırmığa məcburetmə
- İqtisadi fəaliyyətə məcburetmə
- Qaydalara əməl etməyə məcburetmə

557 Hansı mexanizmin vasitəsilə müəyyənləşdirilmiş formal qaydalara əməl etmək mümkün olur ?

- İqtisadi fəaliyyətə qadağa qoymaq
- Effektiv məcburetmə mexanizmi
- Cərimə etmək
- Cəzalandırma
- İqtisadi fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq

558 Formal qaydaların və qeyri - formal normaların gözlənilməsində nələr əsas rol oynayır ?

- Cəza funksiyalarının ağırlığı
- Cəza mexanizminin və cəzalandırma təhlükəsinin olması
- Cəzalandırma təhlükəsinin olması
- Cəza mexanizminin olması
- Qorxu hissinin olması

559 Byuken hansı şəraiti “təbəçilikdə olanın paradoksu” adlandırılır ?

- İnsanın məcburetmə mexanizminin təsirinə məruz qalmadığı
- İnsanın idarəetmənin həm obyektə həm də subyektə olduğu şəraiti
- İnsanın idarəetmənin obyektə olduğu şəraiti
- İnsanın idarəetmənin subyektə olduğu şəraiti
- İnsanın məcburetmə mexanizminin təsirinə məruz qaldığı

560 Eyni cinayətə görə fərqli cəza verilməsinin səbəbi nədir.

- Zəif qanunvericilik bazası
- İnstitusional hüquqi qurumların mükəmməl olmaması
- Cəza verənlərin fərqli statusu
- Cəzalandırılanların fərqli statusu
- Cəmiyyətin yetkinlik səviyyəsinin aşağı olması

561 Qaydanı pozan nə vaxt cəzalandırılır.

İstənilən vaxt

- Qaydanı pozandan sonra
- Qaydanı pozan vaxt
- Qaydanı pozmamışdan
- Qaydanı pozan kimi

562 Dövlət qaydanı pozanlara qarşı hansı vasitələrlə mübarizə aparır.

Seçkilərə buraxmamaq

Vəzifədən uzaqlaşdırmaqla

Cərimə etməklə

- Cəza sistemi-məhkəmə, polis, həbsxana vasitəsilə
- İctimai qınaqla

563 Nəyə görə insanlar könüllü olaraq dövlətin məcbur etmə mexanizminə razılaşırlar.

Hüquqlarının qorunması üçün

- Son nəticə onların şəxsi maraqlarına uyğun gəlir
- Cəmiyyətin iqtisadi quruluşuna uyğundur
- Hüquqi baza belə tələb edir
- Zorakılıqdan qorunmaq üçün

564 Dövlətin yaranması nə vaxt mümkün olur.

İctimai tənzimlənmənin zərurəti ilə

- Sosial kontrakt və əhalinin öz hüququnun bir hissəsini könüllü şəkildə onun mənafeyini səmərəli qoruya bilən quruma verməsi ilə
- İctimai mülkiyyətin yaranması ilə
- Xüsusi mülkiyyətin yaranması ilə
- Zorakılığın aradan qaldırılmasına zərurətin yaranması ilə

565 “Status kvo” pozulmasına nə səbəb olur.

Mülkiyyət hüququnun dəyişilməsi

İqtisadiyyatın böhranlı vəziyyəti

- Mülkiyyət hüququnun yenidən bölgüsünə dair qanunvericilikdə istənilən dəyişiklik
- Transaksiya xərclərinin dəyişilməsi
- İqtisadiyyatda inhisarlaşma

566 Byukenə görə dövlət nədir ?

Hüquqi təminat yaradandır

- Kollektiv hərəkətin həyata keçirilməsini mümkün edən sadə fənd və üsulların dəsti mexanizmidir
- Kollektiv münasibətlərin tənzimləyicisidir
- Zorakılıq aparatı
- Sosial konfliktləri həll edəndir

567 Dövlət hakimiyyətinin üç qanadı.

Seçki, idarəetmə, tənzimləyici

- Qanunverici, icra, məhkəmə
- İcra, qanunverici, cavabdehlik
- Təsərrüfat-iqtisadi, sosial
- Qanunverici, icra, sosial

568 Müasir neoinstitusionalistlər hesab edirlər ki, dövlət müdaxiləsi nədən zəruridir.

İnteqrasiyanın genişlənməsi

- Bazanın uğursuzluğu və öz funksiyasını yerinə yetirməməsi
Böhranlı iqtisadi inkişafdan
İqtisadi inkişafın aşağı səviyyəsindən
İqtisadiyyatın qloballaşmasından

569 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin üçüncü öhdəliyi kimi göstərmişdi ?

- İstirahət parklarının salınması
Cəmiyyətin bütün üzvlərinin maraqlarına uyğun müəyyən ictimai tikili və müəssisələrin yaradılması və saxlanması
Səhiyyə təşkilatlarının yaradılması
Mədəniyyət ocaqlarının tikilməsi
İdman qurğularının tikilməsi

570 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin ikinci öhdəliyi kimi göstərmişdi?

- İqtisadi agentləri sazişlərə əməl etməyə məcbur etmək
İmkan daxilində cəmiyyətdə ədalətsizliyə və onun üzvlərinin digərləri tərəfindən istismarına yol verməmək
Rəqabət mühiti formalaşdırmaq
Sosial bərabərliyi təmin etmək
İqtisadiyyata müdaxilə etməmək

571 A. Smit hansı vəzifəni dövlətin birinci öhdəliyi kimi göstərmişdi.

- Cəmiyyətdə münaqişələri tənzimləmək
Cəmiyyəti zorakılıqdan və xarici müstəqil dövlətlərin istilasından qorumaq
Sosial problemləri həll etmək
Cəmiyyətin mənafeələrini reallaşdırmaq
İqtisadi inkişaf üçün əlverişli şərait yaratmaq

572 A. Smit dövlətin neçə əsas vəzifəsini müəyyənləşdirmişdir ?

- 6.0
3.0
4.0
2.0
5.0

573 XVIII əsrdə dövlətin əsas öhdəliklərini iqtisadçılardan kim müəyyənləşdirmişdir ?

- Uilyam Petti
Adam Smit
Şarl Furiye
Sen-Simon
David Rikardo

574 Dövlət nədir.

- Təsərrüfat subyektlərini əlaqələndirən qurum
Öz funksiya və məqsədlərini reallaşdırmaq üçün məhdud resuslardan səmərəli istifadə edən təşkilat
Cəmiyyətin mütəşəkkil təşkilidir
Hakimiyyətin təşkili forması
Cəmiyyətin sosial-iqtisadi təşkilidir

575 Dövlət hakimiyyəti nə ilə məhdudlaşır.

- Beynəlxalq hüquqla
Agent münasibətləri xərcləri və rəqabət
Hakimiyyətin müxtəlif qanadları ilə

Qanunvericilik aktları ilə
Vətəndaşların maraqları ilə

576 Bu və ya digər qurumun seçilməsi və inkişafı nə ilə şərtlənir ?

- Demokratikləşməsi ilə
- Minimal transaksiya xərcləri ilə
- İqtisadi inkişafa təsiri ilə
- Mənafezlərlə
- Mülkiyyətə münasibəti ilə

577 Dövlətin inkişafının ilkin mərhələlərində onun fəaliyyəti əsas iki tərəfdən səciyyələnir.

- Proteksionizm-gömrük
- Mülkiyyət hüququnun müdafiəsi və təmin edilməsi, iştirakçılar üçün böyük transaksiya xərcləri ilə funksiyanın yerinə yetirilməsi
- Büdcə-vergi
- Pul-kredit
- Sosial-iqtisadi

578 İqtisadiyyatda qeyri-formal sektorun hansı ölçülmə metodu istehsal amillərinin istehlakının izlənməsinə əsaslanır?

- seçmə müşahidələr metodu
- istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi metodu
- vergi yoxlamaları metodu
- əməliyyatların hesablanması metodu
- nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi metodu

579 Sadalananlardan nəyi iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun müsbət cəhətlərinə aid etmək olmaz?

- qeyri-formal sektor qeyri-səmərəli leqal mühitin təsirini yüngülləşdirir
- münaqişələrin həllinin leqal mexanizmlərindən istifadənin qeyri-mümkünlüyü
- qeyri-formal sektorun heç bir müsbət cəhəti yoxdur
- qeyri-formal sektorun gəlirləri iqtisadiyyatda məcmu tələbi artırır
- qeyri-formal sektorun fəaliyyəti rəsvi firmalar üçün əlavə rəqabət yaradır

580 Kim qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların qarantı deyil?

- dövlətin məhkəmə sistemi
- sadalananların hamısı qarantdır
- dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşmış nümayəndələri
- qeyri-formal şəbəkə
- mütəşəkkil cinayətkarlıq

581 Qeyri-formal iqtisadiyyatda spesifik xərclərə nə aid deyil?

- vergidən yayınma xərcləri
- əmək haqqında qanunun pozulması xərcləri
- cəzadan yayınma xərcləri
- gəlirlərin transfert xərcləri
- transaksiya xərcləri

582 Kölgə iqtisadiyyatı dövlət qanunvericiliyinə nə ilə ziddir:

istehsal olunan məhsulun xarakteri
əmtəə istehsalı üsulu
fəaliyyətinin məqsədləri
fəaliyyətinin nəticələri

- istifadə edilən vəsaitlərin xarakteri

583 İqtisadiyyatda qeyri-formal bölmənin ölçülərinə hansı amillər təsir edir.

iqtisadiyyata tənzimləmə müdaxiləsinin dərəcəsi
vergilər
korrupsiya
doğru cavab yoxdur

- sadalananların hamısı təsir edir

584 Kölgə iqtisadiyyatının mövcud olmasının əsas səbəbləri arasında aşağıdakıları göstərmək olar.

leqal biznesin yüksək transaksion xərcləri
● cavabların hamısı doğrudur
cavabların hamısı doğru deyil
dövlət institutları sisteminin müəyyən mənafeələr qrupuna tabe olması
mülkiyyət hüquqlarının səmərəli müdafiə sisteminin olmaması

585 Qeyri-formal iqtisadiyyatı tədqiq edən ilk elmi əsərlər nə vaxt meydana gəlmişdir?

XXI əsrdə.
XIX əsrdə;
XX əsrin 30-cu illərində;
● XX əsrin 70-ci illərində;
XX əsrin 50-ci illərində;

586 Nə iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun mövcudluğunun müsbət cəhətlərinə aid deyil?

qeyri-formal sektorun gəlirləri hesabına məcmu gəlirin artması;
qeyri-səmərəli leqal mühitin fəaliyyətinin yumşaldılması;
rəsmi firmalar üçün əlavə rəqabət;
● dövlətə etimadın azalması;
sadalananların hamısı aiddir;

587 Hansı amil iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun həcminə təsir etmir?

korrupsiya;
vergilər;
iqtisadiyyata tənzimləyici müdaxilənin nəticəsi;
sadalananların hamısı təsir edir.
● ölkə əhalisinin sayı;

588 Nə iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun ölçülməsinin dolaylı metodlarına aid deyil?

istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi.
əməliyyatların sayılması metodu;
iş qüvvəsinin statistikası;
● vergi yoxlamaları;
nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi;

589 Sadalananların hansı qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısı deyildir?

mütəşəkkil cinayətçilik;
qeyri-formal şəbəkələr;
● sadalananların hamısı qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısıdır;
sadalananlardan heç biri qeyri-formal iqtisadiyyatda qaydaların təminatçısı deyil.
dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşmış nümayəndələri

590 İqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun xərclərinə aid deyil?

cəzadan yayınmaq xərcləri;
 əmək haqqında qanunların pozulması;
 vergidən yayınma xərcləri;
 gəlirlərin transverti xərcləri;

- sadalananların hamısı aiddir.

591 E.De Sotonun fikrincə, qeyri-formal iqtisadiyyatın meydana gəlmə səbəbi nədədir?

kollektiv fəaliyyət problemini həll etməyin qeyri-mümkünlüyündə;
 məhdud rasionallığın mövcudluğunda.
 iqtisadiyyatda xarici effektlərin olmasında;

- xüsusi maraqların öz inhisarçı vəziyyətlərini saxlamaq cəhdində;
 mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının mürəkkəbliyində;

592 Aşağıda sadalanan alimlərdən hansı qeyri-formal iqtisadiyyatın öyrənilməsinə böyük töhfə vermişdir?

C.Helbreyt;
 C.Byukenen;
 A.Piqu;
 ● E. De Soto.
 R.Kouz;

593 Sadalananlardan hansı kriminal iqtisadiyyata aiddir?

- narkotiklərin istehsalı və satışı;
 qeydiyyata alınmamış məhsulun istehsalı və satışı;
 verginin ödənilməsindən yayınma;
 işə götürdükdə əmək müqaviləsinin olmaması.
 əmək haqqının «paket»də verilməsi;

594 Dövlətin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləməyə cəhd etməsi və qaydalara əməl edilməsinə real məcburetmə imkanları arasında uygunsuzluq nəyə səbəb olur?

xarici effektlərə;
 koordinasiya mexanizmlərinin yaradılmasına;
 «biletsiz problemi»nin yaranmasına.
 konstitusiya müqavilələrinin bağlanılmasına;

- qeyri-formal iqtisadiyyatın yaranmasına;

595 Nə formal qaydaların müəyyənəşdirilməsi zamanı dövlətin üzləşdiyi məhdudiyyətlərə aid deyil?

- bölgü effektinin mövcudluğu;
- mülkiyyət hüquqlarının spesifikasiyasının qeyri-mümkünlüyü;
 formal qaydaların təminatçıları qaydanı pozanlara sanksiyaları heç də həmişə tətbiq etmirlər.
 bütün variant və vəziyyətlərin nəzərə alınmasının qeyri-mümkünlüyü;
 qaydalara əməl olunmasına məcburetməyə xərclərin çoxluğu;

596 İqtisadi agentlərin bilərəkdən dövlətdən gizlədilmiş iəsərrüfat fəaliyyətlərinin məcmusu necə adlanır?

- bürokratiya.
 kollektiv fəaliyyət;
 ictimai müqavilə;
- qeyri-formal iqtisadiyyat;
 opportunist davranış;

597 İqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunun ölçülməsinin dolayısı qiymətləndirmə metodları hansılardır?

milli gəlirin istehsalında iştirakı göstəricisinin hesablanması metodu, fəaliyyətinin sosial ədalətlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi metodu

dövlət hakimiyyətinin korrupsiyalaşması səviyyəsinin təyin edilməsi, iqtisadiyyatın kriminallaşması dərəcəsinin müəyyən edilməsi

seçmə müşahidələr metodu, vergi yoxlamaları metodu

mühasibat və maliyyə sənədlərinin yoxlanılması, statistik və mühasibat göstəricilərinin müəyyənləşdirilməsi

- milli statistika sisteminin təhlili, əməliyyatların sayılması metodu, iş qüvvəsi statistikasına, nağd pula tələbin qiymətləndirilməsi metodu, istehsal resurslarına tələbatın qiymətləndirilməsi metodu

598 Tanışınızdən 100 man. həcmində borc alaraq növbəti ayın axırınadək onu qaytarmağı vəd etmək və şifahi razılaşma əsasında siz müəyyən sazişə girişirsinizsə və sonra bu sazişə əməl etməkdən imtina edirsinizsə bu fəaliyyət necə qiymətləndirilə bilər?

gizli

leqal

qeyri-leqal

- kriminal
- qeyri-rəsmi

599 Kölgə iqtisadiyyatının miqyaslarının artmasının institusional səbəblərinə aid deyil:

mülkiyyətin müstəsnaqlıq rejiminin yaradılması

mülkiyyət hüquqlarının səmərəli müdafiə sisteminin olmaması

leqal biznesin yüksək transaksiya xərcləri

- yüksək istehsal xərcləri
- dövlət institutları sisteminin mənafeələrinin müəyyən qrupuna tabe olması

600 İnstitusional yanaşmaya uyğun olaraq iqtisadiyyatın qeyri-formal sektorunda iştirak etmək üçün meyar budur:

leqal fəaliyyət aparılmasının yüksək xərcləri

aşağı son hədd xərcləri

yüksək istehsal xərcləri

- leqal biznesin aşağı transaksion xərcləri
- aşağı transformasiya xərcləri

601 Qeyri-formal iqtisadiyyatı səciyyələndirmək üçün aşağıdakı terminlərdən hansı daha az uyğun gəlir:

- tarazlı iqtisadiyyat
- yoxsulluq iqtisadiyyatı
- opportunist iqtisadiyyat
- yaşama iqtisadiyyatı
- əxlaqi iqtisadiyyat

602 İqtisadiyyatın kölgə sektorunun iştirakçılarının davranışı bu modellə təsvir olunur:

homo aqresucus

homo economicus

homo institutional

- homo adaptans
- homo soveticus

603 Yeni institusional nəzəriyyə çərçivəsində kölgə iqtisadiyyatının öyrənilməsinə olan yanaşmalardan hansı istifadə olunur?

E.Fayqanın

R.Kouzun

T.Veblenin

O.Uilyamsonun

- E de Sotonun

604 Qeyri-formal iqtisadiyyat özünə daxil edir:

qeyri-leqal biznes və kriminal iqtisadiyyatı
iri sənaye istehsalını
ev təsərrüfatlarının fəaliyyətini

- «boz» və «qara» bazarları
nəzərə alınmayan və qeyri-rəsmi fəaliyyəti

605 E.Fayqanın uyğun olaraq gizlin (kölgə) iqtisadiyyatı aşağıdakılara bölünür:

kriminal, qeyri-formal, kölgə, qeyri-qanuni
kölgə, qeyri-formal, qeyri-leqal, kriminal
qeyri-formal, qeyri-qanuni, nəzərə alınmayan, kölgə

- qeyri-leqal, nəzərə alınmayan, qeyri-rəsmi, qeyri-formal
qeyri-rəsmi, qeyri-leqal, kölgə, qeyri-formal

606 Alimlərdən kim instisional dəyişikliklərin sadə modelini təklif etmişdir

Uesli Mitçell

- Duqlas Nort
Con Kommons
Harold Demsets
Ronald Kouz

607 Duqlas Nort öz modelində instisional dəyişikliklərin neçə əsas mənbəyini fərqləndirmişdir:

5.0

- 3.0
2.0
1.0
4.0

608 İnstitusalional dəyişikliklərin kumulyativliyi prinsipi nəyi bildirir.

- dövlətin iqtisadi siyasət istiqamətindən asılılığı
inkışafın, dəyişikliklərin hansısa bir istiqamətdə başlayıb tədricən gələcəkdə davam edərək artacağı keçmiş trayektoriyasından asılılığı
xüsusi iqtisadi qanunlardan asılılıq
ümumi iqtisadi qanunlardan asılılıq
inkışafın, dəyişikliklərin hansısa bir istiqamətində başlayıb tədricən gələcəkdə sönən keçmiş trayektoriyasından asılılığı

609 «Prinsipial - agent» problemini amirlik sisteminə tətbiqən nəzərdən keçirərək prinsipialı fərqləndirin:

- ordu.
- dövlət;
sosialist müəssisəsi;
polis;
institutlar;

610 Qeyri-formal institusalionalizm nə deməkdir?

- cavabların hamısı doğru deyil.
- Cəmiyyətdə qeyri-formal «oyun qaydalarının» formallardan üstün olması, formal qaydaların qeyri-formal normalara uyğunlaşması;
keçid sisteminin çox yüksək transaksiya xərcləri;
mövcud qeyri-formal normalarla yeni qəbul edilən formal qaydalar arasında uyğunsuzluq
cavabların hamısı doğrudur;

611 «Prinsipial - agent» problemini amirlik sisteminə tətbiqən nəzərdən keçirərəkən agenti fərqləndirin:

ordu.

- sosialist müəssisələri;
institutlar;
dövlət;
polis;

612 Artan defisit şəraitində «pul talvarı» nəyi bildirir?

cavabların hamısı doğrudur.

- əhalinin yığıcı pullarının əmtəə və xidmətlər ehtiyatına nisbətən çox olması;
hökumət tərəfindən islahat strategiyasının seçilməsini;
qiymət siqnalları zəminində bazar mexanizmini;
təsbit olunmuş qiymətlərin müəyyənləşdirilməsi;

613 Yeni iqtisadi sistemin yaradılmasını nəzərdə tutan institusional islahatlar nə zaman bitmiş hesab olunur?

əksmilliləşmə prosesi başa çatıb.

- yeni iqtisadi institutlar formalaşmış, institusional sistemin inkişafının ətalətliyi yaranıb;
məcburetmə mexanizmləri səmərəli deyil;
formal oyun qaydaları gözlənilir;
iqtisadi sahədəki gərginlik transformasiya olunur;

614 İqtisadi artımın ləngiməsinə səbəb olan institusional münaqişənin nəticəsi nədir?

kölgə iqtisadiyyatı.

- keçid sisteminin yüksək transaksiya xərcləri;
iqtisadi altsistem;
aqrar islahatlar;
rəsmi iqtisadiyyat;

615 Qeyri-formal institusionallaşmanın nəticələri bunlardır:

cavabların hamısı doğru deyil.

- kölgə sektorunun artması, kapital qaçışı;
liberallaşma;
əksinhisarlaşma;
ÜDM-in artması;

616 Qeyri-formal institusionallaşmanın mahiyyəti nədədir?

aqrar sektorun islahatı.

- qanunlar «bazar qaydası» ilə işləmir;
insan kapitalı axımında;
makroiqtisadi disfunksiyada;
real sektora investisiyaların artması;

617 İslahatçılar qarşısında duran əsas məsələ amirlik sistemində tamamilə olmayan aşağıdakıların yaradılmasıdır:

cavabların hamısı doğrudur.

- bazar, banklar, xüsusi firmalar;
xilasetmə sistemi;
ordu, polis;
səhiyyə;

618 Keçid iqtisadiyyatında geniş miqyaslı institusional transformasiyalar zamanı xüsusi rol ayrılır:

qeyri-formal iqtisadiyyata.

- dövlətə;
ictimai mülkiyyətə;

korupsiyaya;
inqilaba;

619 Cəmiyyətdə qeyri-formal «oyun qaydalarının» formallardan üstün olması, formal qaydaların qeyri-formal normalara «uyğunlaşması»:

- institusionallaşmadır.
«qeyri-formal institusionallaşmadır»;
makroiqtisadi disfunksiyadır;
«qeyri-formal məhdudiyətlərdir»;
qohumluq kapitalizmidir;

620 İnstitusional sistemdə əvvəlki təsərrüfat sisteminin idarə mexanizminin ləğvi və yenisinin olmaması nəticəsində ən az transaksiya xərclərli formal institutların olmaması və ya azlığı:

- institusional matrisadır.
institusional vakuumdur;
ötürmə paradoksudur;
institusional tələdir;
institusional münaqişədir;

621 İnstitutların idxalının müsbət nəticəsinə misal ola bilər:

- qeyri-formal institutlar;
insan kapitalı axını;
ötürmə paradoksu;
cavabların hamısı doğrudur.
● effektiv institutlar sistemi;

622 Keçid iqtisadiyyatında mövcud olan qeyri-formal qaydalar sistemini neçə qrupa bölürlər?

- 6.
2;
4;
3;
5;

623 Ölkələrin hansında keçid dövrü daha qısa zaman ərzində başa çatmışdır?

- Ukrayna, Moldova.
● ADR, Macarıstan;
Bolqarıstan;
Azərbaycan;
Rusiya, Macarıstan;

624 Neoklassik nəzəriyyənin meyarlarına görə institusional islahatların nə vaxt başa çatdığını hesab etmək olar

- cavabların hamısı doğrudur.
● ÜDM-in islahatdan qabaqkı vəziyyətinə çatıldıqda;
tam informasiya şəraitində;
institutlar sistemi səmərəlidir;
qeyri-formal institusionallaşdırma;

625 Neoklassik ssenariyə görə keçid prosesinin sürəti bu amildən asılı deyil:

- dəyişikliklərə kənar təsirdən.
● siyasi rentadan;
xarici və daxili amillərin qarışığından;

iqtisadiyyatda start vəziyyətindən;
siyasi institutların dayanıqlığından;

626 Amirlik iqtisadiyyatından bazar iqtisadiyyatına keçidin neoklassik ssenarisi neoinstitusionaldan nə ilə fərqlənir:

iqtisadiyyatda start vəziyyəti ilə.

- islahatların aparılma sürəti ilə;
natamam informasiya şəraiti ilə;
aparılan islahatların məzmunu ilə;
dəyişikliklərin gedişinə kənar təsirlərlə;

627 1990-cı illərin birinci yarısında Azərbaycanda islahatlar hansı ssenariyə uyğun aparılırdı:

monetar.

- neoklassik;
keynsçi;
neoinstitusional;
marjinalist;

628 Artan defisit şəraitində əhalinin yığıcı pullarının əmtəə və xidmətlər ehtiyatını üstələməsini bildirən termin hansıdır?

cavabların hamısı doğru deyil.

- «pul talvarı»;
«pul aqreqatı»;
«pul götürümü»;
«tərs bazar»;

629 Amirlik iqtisadiyyatının institusional matrisası iqtisadiyyatda kimin hakim mövqeyini nəzərdə tutur:

cavabların hamısı doğrudur.

- dövlət mülkiyyəti və dövlət institutlarının üstünlüyünü;
qiymət siqnalları əsasında bazar mexanizmini;
xüsusi mülkiyyətin üstünlüyünü;
qeyri-formal iqtisadiyyatı;

630 İnsanın bazar iqtisadiyyatında davranışını hansı modellə təsvir etmək olar?

cavabların hamısı doğru deyil.

- “homo economicus”
“homo adaptans”
“homo soveticus”
“homo institutional”

631 «Tərsinə bazar» nə deməkdir?

cavabların hamısı doğrudur.

- fəaliyyət göstərənlərin bir qisminin qanunu pozmağa, dövlət aparatında korrupsiyanın artmasına təhrik edən motivləri var;
bərabərləşdirici bölgü sistemi;
fəaliyyət göstərənlərin bir qisminin pozğuntular haqqında hakimiyyətə xəbər verməyə motivi var;
iqtisadi subyektlərin fəaliyyətinin koordinasiyasına xərclər;

632 Bütün ölkələrdə təzahür edən, lakin ümumi qanuna uyğunluqları olan amirlik iqtisadiyyatının mahiyyəti:

cavabların hamısı doğru deyil.

- dövlətin iqtisadi sahədə sərt diktaturası;
insan kapitalı axını;

ifrat istehsal iqtisadiyyatı;
cavabların hamısı doğrudur;

633 Amirlik iqtisadiyyatında iqtisadi mexanizmlərdən hansı var?

cavabların hamısı doğrudur.

- dövlət mülkiyyəti əsas mülkiyyət forması kimi;
müflisləşmə institutu;
xüsusi mülkiyyət institutu;
qiymət mexanizmi (tələb və təklif əsasında);

634 Amirlik iqtisadiyyatında mexanizmlərdən hansı yoxdur?

- qiymət mexanizmi (tələb və təklif əsasında);
bərabərləşdirici bölgü sistemi;
cavabların hamısı doğrudur.
məhsul istehsalının həcmi haqqında verilənlərin saxtalaşdırılması;
iqtisadiyyatın «yuxarıdan» idarə edilməsi;

635 Azərbaycanda keçid dövrü başa çatmışdır:

2005-ci ildə.

- 2009-cu ildə;
2010-cu ildə;
2012-ci ildə;
2007-ci ildə;

636 Yanoş Kornan amirlik iqtisadiyyatını necə səciyyələndirmişdi?

institusional vakuum.

- defisit iqtisadiyyatı;
planlı iqtisadiyyat;
«tərsinə bazar»;
müvazinətli iqtisadiyyat;

637 Kateqoriyalardan hansı SSRİ amirlik iqtisadiyyatında rəsmi tanınırdı?

işsizlik.

- planlaşdırma;
kölgə iqtisadiyyatı;
xüsusi mülkiyyət;
informasiya;

638 M.Olsonun fikrincə, hansısa terminin tətbiqi praktik olaraq bütün iştirakçılarda qanunu pozmağa motiv yaradır.

institusional vakuum.

- «tərsinə bazar»;
müvazinətli iqtisadiyyat;
planlı iqtisadiyyat;
defisit iqtisadiyyatı;

639 İnstitusional alternativlərin seçiminin genişliyi hansı amillərdən asılıdır?

spesifik aktivlərə investisiya səviyyəsi, zorla pul qoparmaq şəklində opportunist davranış

- kommersiya və siyasi riskin səviyyəsi
əlyetər alternativlər dairəsi, opportunist davranış formaları
müqavilə münasibətlərinin islahatı, təbii inhisar subyektinin üstünlükləri
diskret institusional alternativlər, relevant verilənlərin gizlədilməsi şəklində opportunist davranış

640 İntitusal alternativ seçimində opportunist davranışın növləri hansılardır?

- işdən yayınma, aldatma, hədə-qorxu, malik olduğu üstünlüklərdən sui-istifadə
- relevant informasiyanın gizlədilməsi, zorla pul qopartmaq, hədə-qorxu, yayınma hədə-qorxu, aldatma, informasiya qeyri-müəyyənliyi, mövcud imkan üstünlüklərindən sui-istifadə informasiya assimetrikliyi, işdən yayınma, zorla pul qopartmaq, üstünlüklərdən sui-istifadə zorla pul qopartmaq, aldatma, hədə-qorxu, yayınma

641 Hansı variant Brayan Artur və Rol Devidə görə, texnoloji inkişafda vəziyyət əvvəlki inkişaf trayektoriyasından asılılıqla səciyyələşdirilməsini əks etdirir?

- Gerçəklə müşahidə olunan kütləvi texnologiyanın seçimi öncədən deyilə bilər
- Bütün variantlar doğrudur
Koordinasiya edilmiş və eyni zamanda həyata keçirilməsi lazım olan xərclərin kəmiyyəti səbəbindən bu seçimi praktiki olaraq dəyişmək qeyri-mümkündür
Gerçəklə müşahidə olunan kütləvi texnologiyanın seçimi öncədən deyilə bilməz
Kütləvi yayılmış texnologiya çox böyük ehtimalla qeyrisəmərəlidir

642 Dəyişikliyin yayılması, yəni dəyişdirilən institutun ünvanlandığı bütün adresatların institusional dəyişikliklə əhatələnməsi hansı yolla həyata keçirilir? Düzgün variantı seçin.

- Bütün cavablar doğrudur.
Dövlətin müdaxiləsi olmadan mərkəzləşdirmə
Dövlətin məcburetə potensialından istifadə etməklə əksmərkəzləşdirmə
- Dövlətin məcburetə potensialından istifadə etməklə mərkəzləşdirmə və təbii diffuziya yolu ilə əksmərkəzləşdirmə
Təbii diffuziya yolu ilə mərkəzləşdirmə

643 Hansı variant D.Nort tərəfindən işlədilmiş «Təcridetmə effekti» anlayışını düzgün əks etdirir.

- Bütün cavablar yanlıştır
- Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatlar tərəfindən qaydaların dəyişdirilməsinə maneələr yaradılmasından ibarətdir
Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsində marağı olmayan təşkilatların qaydaların dəyişdirilməsinə maneələrin tamamilə aradan qaldırılmasından ibarətdir
Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatlar tərəfindən qaydaların dəyişdirilməsinə şərait yaradılmasından ibarətdir
Qüvvədə olan qaydalardan istifadədən bölgü səmərəsi götürən təşkilatların mövcud qaydaların dəyişdirilməsinə laqeyidliyindən ibarətdir

644 Variantlardan hansı XIX əsrdə İngiltərə iqtisadiyyatının artması və İspaniya iqtisadiyyatının staqnasiasının səbəbini əks etdirir?

- İngiltərədə mütləq monarxiyanın hökmranlığını və zadəganlığı təmsil edən parlamentin olmaması
- Kral hakimiyyəti ilə iqtisadi fəal zadəganlığın qarşılıqlı münasibətlərinin xarakterində baş verən ciddi fərq
İspaniyanın İngiltərəyə nisbətən Amerika müstəmləkələrindən çox resurs olması
İqtisadiyyatın resurslarla təminatında kəskin fərqin mövcudluğu
İspaniyada müstəmləkələrdən gələn resursların istehlaka deyil, yığıma yönəldilməsi

645 Variantlardan hansı «inkrement» dəyişikliklər trayektoriyasına şərti misalı əks etdirir?

- Bütün cavablar səhvdir
- Müəyyən qanunun bir neçə il ərzində ona düzəlişlər edilməsi yolu ilə həyata keçirilən ardıcıl dəyişdirilməsi
Hər hansı adətə tədricən birdəfəlik yoxa çıxarılması deyil,
Müəyyən qanundan birdəfəlik imtina edilməsi və tamamilə yenisinin qəbul edilməsi
Hər hansı adətə ənənənin dövlət tərəfindən uzun müddət toxunulmaz təbii prosesidir

646 İntitusal ətalət – bu:

- Bütün cavablar doğrudur.

- Əvvəlki inkişafın trayektoriyasından asılılığı
Dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsi dərəcəsi
Əvvəlki inkişafın hərəkətverici qüvvəsi
Əvvəlki inkişafın trayektoriyasının periodiklik meyarı

647 İnstitusal dəyişikliklərin trayektoriyasının fərqli tiplərini hansı variant əks etdirir?

- İnkrement, harmonik və mnoton
İnkrement və funksional
Diskret, harmonik və inkrement
- İnkrement və diskret
Diskret, mnoton və funksional

648 İnstitusal dəyişikliklərin trayektoriyası – bu:

- Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun yaranma səbəblərinin əsas xarakteristikalarının məcmusudur.
Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı dəyişikliklərin ardıcılığıdır.
Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı bəzi dəyişikliklərin təhlili metodudur.
Nəzərdən keçirilən müəyyən (baza) institutun məruz qaldığı köklü dəyişikliklərin məcmusudur.
Nəzərdən keçirilən hər hansı institutun inkişafının kəmiyyət dəyişmələrinin keyfiyyət dəyişməsinə keçməsi anıdır.

649 D.Nortun tərifinə görə «institusal müvazinət» anlayışının mahiyyəti hansı variantda öz əksini tapır?

- Bütün variantlar (yanaşmalar) D.Nortun tərifini tam əks etdirmir.
Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçulardan heç biri müqavilələrin əks dəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün sərfəli saymır.
Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçulardan heç biri müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün və müqaviləni imzalayan digər tərəf üçün də sərfəli sayır.
Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçuların həmin qüvvələr nisbəti və iqtisadi münasibətləri əmələ gətirən həmin müqavilə münasibətləri dəstində oyunçuların əksəriyyəti müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi özü üçün sərfəli sayır.
Elə vəziyyətdir ki, bu zaman oyunçulardan heç birinin razılığını almadan qrupun lideri müqavilələrin əksdəyişdirilməsinə resurs sərf etməyi öz şəxsi maraqlar çərçivəsində həll edir.

650 İstitutun məcburi tətbiq edilməsinin əsasında nə durur?

- Bütün cavablar doğrudur.
Onların şəxsi gəlirlərini (və ya oyunçuların siyasi arenada təmsil etdikləri xüsusi maraqlar qrupunun gəlirlərini) maksimumlaşdıran qaydaları tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının xüsusi maraqları
Onların xərclərinin orta mənfəət normasını təmin edən həddə saxlayan qaydalar tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının maraqları.
Onların şəxsi gəlirlərini minimum səviyyədə aşağı düşməyə imkan verməyən qaydalar tətbiq etməyə çalışan bazar oyunçularının maraqları
Onların şəxsi xərclərini maksimumlaşdıran qaydalar tətbiq etməyə çalışan siyasi bazar oyunçularının xüsusi maraqları

651 Erix Poznerin siqnalizasiya mexanizmi öz mahiyyətini hansı variantda tapır?

- Bütün cavablar doğrudur.
Subyektin özü haqqında müəyyən informasiya yaratmaq məqsədi əsasında müşayiət olunan istənilən hərəkətdir.
Obyektlər arasında qarşılıqlı informasiya mübadiləsi ilə bağlı birgə xərclərlə müşayiət olunan hərəkətdir.
Subyektin rəqibləri haqqında müəyyən yalnız informasiya yaratmaq məqsədilə xərcləri ilə müşayiət olunan istənilən hərəkətdir.
İki və daha artıq sosial mənşəli subyektlər arasında informasiya alqı-satqısı ilə müşayiət olunan hərəkətdir.

652 Könüllü razılaşmalar vasitəsilə effektiv institutların hazırlana bildiyi vəziyyətləri ardıcıl əks etdirən variantı seçin.

- Bütün cavablar doğrudur.

- yekdil qərar, səs çoxluğu ilə qərar və xüsusi ikitərəfli razılaşma
Səs çoxluğu ilə qərar
Yekdil qərar
Xüsusi ikitərəfli razılaşma və yekdil qərar

653 İnstitutların yaranması probleminin həllinə «nəzəri –oyun» yaranmasının səbəbini əks etdirən variantı seçin.

- Xüsusi ikitərəfli razılaşmanın vacib olmaması.
Faktik olaraq metodoloji fərdilik prinsiplərini bölüşür və özünün quruluşuna görə oyunçuların çoxlu müxtəlif hərəkətlərini əks etdirir.
Özünün quruluşuna görə oyunçuların sadə təkrarlanan hərəkətlərini əks etdirir.
Faktik olaraq metodoloji kütləvilik prinsiplərini bölüşür.
Yekdil qərarın (konsensus) - qrup qərarının qəbul edilməməsi.

654 İnstitutların yaranması problemini tədqiq edən müəlliflərin xeyli hissəsi onun həllinə hansı «yanaşma» əsasında yanaşırlar?

- Bütün cavablar doğrudur.
Nəzəri-oyun
Nəzəri
Empirik
Fövqəladə

655 İnstitutun məqsədyönlü yaranması və ya dəyişməsi necə baş verir?

- Bütün cavablar səhvdir.
Müəyyən hazırlanmış plana müvafiq olaraq baş verir.
Bütün qrup iştirakçılarının maraqlarının realizəsi üçün qrup daxilində fərdlərin razılığı olmadan baş verir.
Kimsənin öncədən niyyəti və planı olmadan baş verir.
Yekdil qərar (konsepsas) qəbul etmədən baş verir.

656 Hüququn iqtisadi təhlili səpkisində ilk əsərlərdən biri-«Hüquqsuz qayda» kitabı kimə məxsusdur?

- D.Nayta
R.Elliksona
E.Poznera
R.Mak-Adamsa
D.Norta

657 İnstitutun spontan (qəflətən) yaranması və ya dəyişməsi necə baş verir?

- Bütün cavablar doğrudur.
Kimsənin öncədən niyyəti və planı olmadan baş verir.
Siyasi xidmətlərin öncədən niyyəti və uzaqgörənliyi vasitəsilə baş verir.
Dövlətin planlı qayda təsiri vasitəsi ilə baş verir.
Parlamentdə hər hansı millət vəkiliyin niyyətilə baş verir.

658 Variantlardan hansı D.Nort tərəfindən tətbiq olunmuş institusional dəyişikliklərin «baza» sxeminin müddəalarından birinə ziddir?

- Variantların heç biri D.Nortun «baza» sxeminin müddəaları ilə ziddiyyət təşkil etmir.
Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişmir.
Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.
Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
Qiymətlərin yeni səviyyələri həm də bu kimi hüquqlardan istifadənin dəyərini maksimallaşdırmağa imkan verən qaydaların yaranmasına aparır.

659 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərin «baza» sxeminə D.Nayt tərəfindən edilmiş əlavəni əks etdirir?

D.Nayt tərəfindən «baza» sxeminə heç bir əlavə edilməmişdir.

- İnstitusional dəyişikliklərin həyata keçirilməsi ilə yanaşı institutların xeyli dərəcədə ictimai nemətlərlə oxşar olması ilə əlaqədar «biletsiz» effektinin yaranması imkanı.
Dəyərin yaradılmasına müsbət təsir edən mümkün institusional dəyişikliklərdən qazancın bir iqtisadi agentlərin olması, onun həyata keçirilməsi xərclərini başqalarının çəkə bilməsi ehtimalı mütləq nəzərə alınmalıdır ki, bu da onun təzahürünə mane ola bilər.
Xarici amillərin bir sahədə dəyişdiyi, institusional dəyişikliklərin isə başqa sahədə yarandığı induksiya edilmiş institusional dəyişikliklərin yaranma imkanı.
Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.

660 İnstitusional dəyişikliklər mexanizmlərinin tiplərini hansı variant düzgün əks etdirir?

Yayıma mexanizmləri

Siyasi mexanizmlər

- İnstitutun və ya institusional dəyişiklik ideyasının yaranma mexanizmləri və dəyişikliklərin yayılma mexanizmləri.
Yaranma mexanizmləri
Bütün cavablar doğrudur.

661 İnstitut ideyasının yaranması hansı yolla baş verə bilər.

Mənimsənilmə

- Bütün cavablar doğrudur.
Kəşf etmə
Spontan (qəflətən)
Məqsədyönlü (layihələşdirilmə)

662 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərin «baza» sxeminə V.Ratten və Y.Hayami tərəfindən edilmiş, əlavəni əks etdirir?

Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərin onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.

- Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir.
Xarici amillərin bir sahədə dəyişdiyi, institusional dəyişikliklərin isə başqa sahədə yarandığı induksiya edilmiş, institusional dəyişikliklərin yaranma imkanı.
İxtiranın və ya yeni qaydaların formalaşdırılmasının xərclərini və bu qaydalara keçməyin məqsədyönlülüynə insanları inandırmağın xərclərini çəkən institusional sahibkar fiqurunun fərqləndirilməsi.

663 D.Nort tərəfindən tərtib olunmuş institusional dəyişikliklərin sxeminin müddəaları hansı variantda öz əksini tapır?

Qiymətlərin yeni səviyyələri həm də bu kimi hüquqlardan istifadənin dəyərini maksimumlaşdırmağa imkan verən qaydaların yaranmasına aparır.

- Bütün cavablar doğrudur.
Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir.
Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.
Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.

664 İnstitusional dəyişikliklərin baza sxemi kim tərəfindən verilmişdir?

S.Çen, Toni Yu

- D.Nort
D.Nayt
V.Ratten və Y.Hayami
Q.Leybkep

665 Variantlardan hansı Harold Demsetsin konsepsiyasının (sxeminin) mahiyyətini düzgün əks etdirir?

Bütün cavablar doğrudur.

- Mülkiyyət hüquqları kənar təsirləri internalizə etmək üçün və internalizədən isə qazanc ona çəkilən xərclərdən çox olanda inkişaf etdirilir.

Yeni texnologiyalar resursların nisbi qiymət səviyyələrini dəyişir.

Bilik səviyyəsində dəyişiklik yeni texnologiyaların meydana gəlməsinə aparır.

Qiymətlərin yeni səviyyələri dəyərləri potensial artan resursların sahiblərində onlara mülkiyyət hüququnu dəyişməyə həvəs yaradır.

666 İnstitusional dəyişikliklərin ilk sxemlərindən biri kim tərəfindən verilmişdir?

Q.Leybkep

- H.Demsets
V.Ratten və Y.Hayami
D.Nort
D.Nayt

667 Variantlardan hansı institusional dəyişikliklərə nümunəni əks etdirir?

Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsinə icazə verilməsi.

- Bütün cavablar doğrudur.
Cəzaların sərtləşdirilməsi ilə bağlı inzibati qanun pozuntuları haqqında məcəllədə düzəlişlərin edilməsi.
Ali məktəblərə vahid dövlət imtahanının nəticələrinə görə qəbula keçid.
Valyuta alqı-satqısının leqallaşdırılması.

668 Variantlardan hansı «institut»un tərkib elementini əks etdirir?

Tapşırıqların yerinə yetirilməsinə görə sanksiyaların təsviri və normanın qarantının (zaminin) xarakteristikası.

- Bütün cavablar doğrudur.
Fərdin və ya normanın adresatının xarakteristikası.
Normanın tətbiqi şərtlərini səciyyələndirən şəraitin təsviri.
Tapşırıqların hərəkətin müəyyənəşdirilməsi və ya normanın məzmunu.

669 İnstitusional dəyişiklik – bu.

Ayrı-ayrı fərqlərin qanun qarşısındakı məsuliyyətlərinin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı müşayiət olunan proseslərdir.

- İnstitutun bir və ya bir neçə tərkib hissəsinin dəyişdirilməsidir.
Davranışda ən müxtəlif səbəblərdən irəli gələn dəyişikliklərdir.
Fərdlərin qaydalar əməl etdikdə buraxdıqları səhvlər qeyri- dəqiqliklərə bərabər proseslərdir.
Adət və ənənələrin yerinə yetirilməsi zamanı yol verdiyi qeyri- dəqiqliklərə bərabər proseslərdir.

670 İnkişaf trayektoriyasından neçə asılılıq formasını ayırmaq qəbul edilmişdir:

5.0

- 3.0
2.0
1.0
4.0

671 Diskret institusional dəyişikliklərin mənbəyi rolunu nə oynamır:

kortəbii təbii fəlakətlər

- innovasiyalar və elmi inkişaf nailiyyətləri
işğal etmə
müharibələr
inqilablar

672 Duqlas Nort öz modelində instisional dəyişikliklərin əsas mənbəyindən hansını ayırmamışdır:

texnoloji innovasiyalar

- rentanın əldə edilməsi
insanların zövqü və üstünlüklərindəki dəyişiklikləri
nisbi qiymətlərdəki dəyişikliklər
institutların yenidən bölgü xarakteri

673 Kompüter proqramı, ixtira, şirkətin nüfuzu hansı institusional kateqoriyaya aiddir?

intellektual xidmət
intellektual mülkiyyət
royalti
intellektual fəaliyyətin nəticələri

- intellektual aktiv

674 Konkurs alışı sistemi üstünlükləri hansılardır?

İFN istehsalının həvəsləndirilməsi
irəli sürülmüş ideyanı innovasiya səviyyəsinə çatdırmaq
tədqiqatçının nüfuzunun yüksəldilməsi və təklif olunan ideyanın keyfiyyətinin artırılması
tədqiqatçıların ex-ante-seçiminə səbəb səylərin təkrarlanma xərclərinin minimumlaşdırılması

- risklərin minimumlaşdırılması, maliyyələşdirilmənin alınmış nəticələrlə daha yaxşı əlaqələndirilməsi, opportunist davranışdan qorunmanın təmin edilməsi.

675 İFN-ə müstəsna hüquqların verilməsi nəticəsində müəllif hansı imkanları əldə edir?

əldə olunmuş gəlirləri istənilən bankların depozitlərində yerləşdirmək
xarici rezidentlərlə sərbəst bazar əlaqələrinə girmək

- İFN-dən istifadəni məhdudlaşdırmaq, onlara inhisarçı qiymət müəyyənləşdirmək və nəticədə birinci vahidin istehsalına xərcləri kompensasiya etmək
innovasiya fəaliyyətilə məşğul olmaq
elmi-konstruktor büroları yaratmaq və elmi sınaq təcübələri aparmaq

676 İntellektual mülkiyyət institutlarının əsasında nə durur?

intellektual aktivlərini mənimsəmək
formal qaydaların qeyri-formal qaydalardan ayrılması

- İFN müəllifinə müstəsna hüquqların verilməsi
İFN yaradıcısına özgəninkiləşdirmə və istifadə hüquqlarının verilməsi
institutların formalaşdırılması

677 S.Maurer və S.Skotçmer yanaşmasına görə ümumi biliklər istehsalına ictimai dəstəyin əsas formaları hansılardır?

ölkə daxilində və xaricdə ümumi biliyin formalaşdırılması, biliyin mənimsənilməsində gənclərə dövlət dəstəyi, özəl yardımlar

ailə təsərrüfatında ümumi biliyin yaradılması, müvafiq təminat, səmərəli reallaşdırma üsulları
ümumi biliyin formalaşdırılması, ümumi biliyin qiymətləndirilməsi, ümumi biliyin sistemləşdirilməsi
özəl və ümumi sektor çərçivəsində ümumi biliyin mənimsənilməsi, subsidiyalar, güzəştlər

- ümumi biliyin ictimai sektor çərçivəsində istehsalı, mükafatlar, qrantlar, konkurs alışıları

678 Royalti nədir?

müstəsna hüquqlara prioritetliyi təsdiqləyən qoruyucu sənəd
ixtiralara görə müəllifin əldə etdiyi üstünlüklər
intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə kompensasiya ödənişləri
İFN-ə spesifikasişdirilmiş hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan qaydalar

- intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə əvəz qismində müəllifin aldığılardır

679 Patent nədir?

elə bir üstünlük əldə etmək hüququdur ki, onunla iqtisadi mübadilədə informasiyanın asimmetrikliliyi aradan qalxır və seçim effekti yüksəlir

müəlliflik sənədlərinə uyğun olaraq gəlir əldə etmək hüququ

intellektual mülkiyyət obyektlərinə istifadə hüquqlarının verilməsinə görə əvəz qismində müəllifin aldığıdır

- müstəsna hüquqlara, müəllifliyə və ixtiraya, faydalı modelə və ya sənaye nümunəsinə prioriteti təstiqləyən qoruyucu sənəd

İFN-ə müstəsna hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan institut

680 İntellektual mülkiyyət nədir?

müəllifin İFN-in istehsalında həmin nemətin xüsusi kefiyyətlərindən irəli gələn gəlirləri əldə edə bilməsi hüququ satıcıya İFN haqqında informasiyanı açıqlamağa, bu zaman informasiyanın açıqlanmasından sonra qazanc əldə etmək imkanını saxlamaqla, imkan verən mexanizmlərdir

diversifikasiya edilmiş tələb şəraitində ön plana öz şəxələnmiş məhsulunu konkret istehlakçının tələblərinə uyğunlaşdırmaq hüququ

- İFN-ə müstəsna hüquqların müəllifə verilməsinə əsaslanan institutdur konkret sifarişçi üçün bir nüsxədə istehsal edilən xidmət olub tirajlaşdırılmayan və öz istehsalı üçün yüksək peşəkar və zehni-fiziki əmək tələb edən xidmətdir

681 Deskriptiv institusional təhlil nədir?

«statik- dinamik» və «daxili və xarici» əlamətlər üzrə institutların öyrənilməsi

bu və ya digər problemlərin həllinə təyinatlanmış institutların məqsədyönlü layihələşdirilməsi və yaradılması probleminin tədqiqi

fərd və qrupların davranışının motivlərinin tarixi və məntiqinin vəhdətində aşkara çıxarılması

mikro və makro səviyyədə iqtisadi qaydaların araşdırılması

- mövcud olan və mövcud olmuş institutların fəaliyyətinin təhlili

682 Dinamik təhlil nəyi öyrədir?

danışıqların aparılması və müqavilələrin bağlanması, transaksiya xərclərinin ölçülməsi

transaksiya xərclərin minimumlaşdırılması səbəbləri, mülkiyyət hüquqlarının spesifikləşdirilməsi, mülkiyyət rejimlərinin müstəsnalığının təmin edilməsi

xarici effektlər, Kouz teoremi, Pozner qaydası

opportunist davranışın aradan qaldırılması yolları, spesifik aktivlərin müəyyənləşdirilməsi, internalizasiya prosesləri

- institusional dəyişikliklər, onların səbəbləri, hərəkətverici qüvvələri, formaları və həyata keçirilməsinin gedişi, iqtisadi və sosial proseslərə təsiri

683 Statik institusional təhlilin məqsədi nədir?

- hər hansı institutun bir anlıq «en kəsiyi», cari (və ya keçmiş) vəziyyəti, fərdlərin davranışına təsirinin qiymətləndirilməsi və başqa nəticələrin aşkarlanması

institusional dəyişikliklər nəticəsində yaxşılaşdırma imkanının qiymətləndirilməsi

deskriptiv institusional təhlil çərçivəsində mövcud və mövcud olmuş institutların tədqiqi

qazanc əldə edən və xərc çəkən qrupların aşkarlanması

müxtəlif fərdlər və təşkilatların müəyyən zaman kəsiyində aldığı və çəkdiyi qazanc və xərclərin nisbətinin müəyyənləşdirilməsi

684 Kompensasiya tiplərini təsvir etmək üçün istifadə olunan əlamətlər bunlardır.

qazanc və itkilərin səviyyəsi, müqayisə edilən tərəflərin səciyyəvi xüsusiyyətləri

fərd qruplarının rifah səviyyəsində pisləşmənin kompensasiya edilmə imkanları, gözlənilən qazanc artımı,

benefisiarın maddi vəziyyəti

həyata keçirilmiş dəyişikliklərin nəticələri, konkret tədbirlərin formalaşdırılması imkanları, davranışın səmərəlilik dərəcəsi

- kompensasiyanın subyekti, xarakteri və üsulu institusional dəyişiklik variantının seçilməsi, müvafiq informasiyanın toplanıb işlənməsi səviyyəsi

685 İntitusional təhlilin predmeti nədən ibarətdir?

institusional dəyişikliklərin statik və dinamik təhlili

iqtisadi proseslərin institusional mikro və makrotəhlili
 qruplar üçün itkilərə aparan dəyişikliklərə müqavimət imkanları, kompensasiyaların hesablanması
 resurslardan istifadə səmərəliliyi, institutun toxunduğu fərdlər və təşkilatlar qrupunun aşkarlanması

- institutların təhlili əsasında davranışdakı müntəzəmliyi şərtləndirən institutlar və fərdlər və təşkilatlar üçün onların fəaliyyətinin nəticələridir

686 İnstitusional təhlilin obyektinə nə aiddir?

nemət və qrupların tipologiyası, ierarxik strukturlar
 institusional dəyişikliklər, onların səbəbləri, hərəkətverici qüvvələri, formaları və həyata keçirilməsinin gedişi, iqtisadi və sosial proseslərə təsiri
 ictimai nemətlərin istehsalı, transaksiya xərclərinin hesablanması, informasiya asimmetriyası

- müxtəlif fərd qruplarının davranışında müşahidə olunan müntəzəmlik
 kollektiv fəaliyyətlər problemi, «biletsiz adam» problemi

687 İnstitusional təhlil nədir?

hər hansı institutun cari vəziyyəti, onun fərdlərin davranmasına təsirinin qiymətləndirilməsi və başqa nəticələrin aşkarlanması
 iqtisadi proseslərin məntiqi ardıcılıqla tədqiqi
 cəmiyyətin sosial-hüquqi və sosial-iqtisadi davranış qaydalarının təhlili

- mövcud institutların quruluşunun və onların yerinə yetirdiyi funksiyaların iqtisadi nəzəriyyə metodları ilə tədqiq edilməsi
 mübadilənin dinamik daxili və xarici təhlili

688 Təbii inhisar şəraitində müqavilə münasibətlərinin islahatının uğurla aparılması üçün nə edilməlidir?

qurğuların, azadlıqların texniki vəziyyəti və maliyyə vəsaitlərinin dəqiq kəmiyyəti haqqında daha yaxşı təsəvvürə malik olmağa imkan verən müstəqil audit aranılmalıdır
 lazımı qaydada tərtib olunmuş müsabiqə qaydaları və böyük məbləğdə seçimözü ödəniş tələbi olmalıdır
 sistemin vəziyyəti haqqında yalan və ya yetərli olmayan məlumatların verilməsi ehtimalını aradan götürmək
 təbii inhisar obyektindən spesifik aktivlərə investisiyaların həyata keçirilməsi zamanı kvazirentlərin zorla qoparılmasının qarşısı alınmalıdır.

- seçilmiş alternativ çərçivəsində ən çox ehtimal olunan opportunist davranış formalarının qarşısının alınması və aradan qaldırılması mexanizmi yaradılmalıdır

689 İnstitusional alternativlərin seçiminin genişliyi hansı amillərdən asılıdır?

müqavilə münasibətlərinin islahatı, təbii inhisar subyektinin üstünlükləri
 əlyetər alternativlər dairəsi, opportunist davranış formaları
 spesifik aktivlərə investisiya səviyyəsi, zorla pul qopartma şəklində opportunist davranış
 diskret institusional alternativlər, relevant verilənlərin gizlədilməsi şəklində opportunist davranış

- kommersiya və siyasi riskin səviyyəsi

690 Qiymətin təbii inhisar şəraitində, orta xərclər səviyyəsində müəyyənləşdirilməsinə keçid informasiya asimmetrikliliyi probleminə necə təsir edir?

ya mənfəəti azaldır, ya da əsaslı aktivləri artırır
 sığortalanmış inhisar firmalarına yatırımlar az çirklidir və buna görə o, təriflərin hesabların hesablanmasında səhmlərin gəlirlilik az faizinin götürülməsinə səbəb olur

- bir tərəfdən orta məcmu və dəyişən xərclərin səviyyəsini hesablamağı asanlaşdırır, digər tərəfdən kapitalın alternativ dəyərini müvafiq gəlir əldə edə bilər
 gəlirlilik səviyyəsi üzərində nəzarət məhsulu təbii inhisar şəraitində qiymətinin birbaşa tənzimlənməsini əvəz edir
 texnologiyanın və ya istehsalın təkmilləşdirilməsi nəticəsində yaranan iqtisadi mənfəətin hissəsinin təbii inhisar tərəfindən mənimsənilməsinə səbəb olur.

691 Təbii inhisarların tənzimləmə metodları hansılardır?

təbii inhisarın fəaliyyətini dayandırmaq vəziyyətinin araşdırılması, təbii inhisarın digər təbii inhisarla əməkdaşlıq imkanını aşkar etmək
 təbii inhisarlarda opportunist davranışın qarşısının alınması imkanlarının təhlili, təbii inhisar subyektinin təqdim etdiyi xidmətlərə tariflərin müəyyənləşdirilməsi

- Təbii inhisar məhsullarına qiymətin müəyyənləşdirilməsi, kapital aktivlərinin rentabelliği normativlərinin təyin edilməsi, qiymət tavanının müəyyən edilməsi
monitorinq funksiyasının həyata keçirilməsi xərclərini ölçmək, müqavilə alternativliyi şəraitində tənzimləmə orqanlarının yaradılması xərclərinin təyin edilməsi
Dövlət və təbii inhisar subyekti arasında müqavilə münasibətlərinin araşdırılması, informasiya asimetriyasının azaldılması mümkünlüyünün müəyyən edilməsi, təbii inhisarların fəaliyyətinin optimallaşdırılması yollarını aşkar etmək

692 İnstitusional alternativ seçimində opportunist davranışın növləri hansılardır?

hədə- qorxu, aldatma, informasiya qeyri- müəyyənliyi, mövcud imkan üstünlüklərindən sui-istifadə
informasiya asimetrikliyi, işdən yayınma, zorla pul qopartma, üstünlüklərdən sui istifadə
işdən yayınma aldatma, hədə-qorxu, malik olduğu üstünlüklərdən sui-istifadə
zorla pul qopartma, aldatma, hədə - qorxu, yayınma

- relevant informasiyanın gizlədilməsi, zorla pul qopartmaq, hədə -qorxu, yayınma

693 İnstitusional alternativlərin təhlili zamanı qeyri-müəyyənlik səviyyəsilə bağlı hansı məsələlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir?

gözlənilməyən hadisələrə qabaqcadan uyğunlaşma üsullarına malik olmaq, mövcud olmuş və mövcud olan vəziyyətin müqayisə olunması, gələcək vəziyyətin proqnozlaşdırılması
qeyri-müəyyənliyi törədən informasiya asimetrikliyi, informasiya şəbəkələrinin müasir modernləşmə səviyyəsi, fərdlər və qrupların davranış qeyri-müəyyənliyi
müəyyənlik meyarının seçilməsi, müvafiq göstəricilər sisteminin təyin edilməsi, institusional dəyişikliklərin optimallıq dərəcəsi
hadisələrin gedişi dinamikasını müəyyən edən amillər, statik proseslərin qeyri-müəyyənlik meyarları, qaydaları, institusional dəyişiklikləri

- qeyri-müəyyənliyin yaranma səbəbləri və onun səviyyəsinə təsir edən amillərin rəqiblət arasında bölgüsü ilə bağlı problemlər, qeyri-müəyyənlik səviyyəsinin azaldılması imkanları

694 Təbii inhisar subyektlərinin fəaliyyətinin hansı müqavilə alternativini fərqləndirmək olar?

korporativ idarəetmə olan təbii inhisar, xüsusi mülkiyyətdə olan təbii inhisar, dövlət mülkiyyətində olan təbii inhisar
spesifik aktivlərə malik olan təbii inhisar, xarici rezidentlərin idarəedilməsində olan təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar
institusional alternativ çərçivəsində yaradılan təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar, dövlət mülkiyyətində olan təbii inhisar

- tənzimlənməyən təbii inhisar dövlət mülkiyyətində olan və xüsusi bölmə tərəfindən idarə olunan inhisar, dövlət tərəfindən tənzimlənən təbii inhisar
özlə bölmədə olan təbii inhisar, tənzimlənməyən təbii inhisar, tənzimlənən təbii inhisar, spesifik üstünlüklərə malik təbii inhisarlar

695 Bazar iflası dedikdə nə başa düşülür?

səmərəli investisiya mühitinin olmaması, sahibkarlığın zəif inkişafı, dövlət qanunvericilik sənətlərinin kifayət qədər olmaması, bank kredit sisteminin natamamlığı
bazar qanunvericilik əsaslarının olmaması, məhsul istehsalının kifayət dərəcədə olmaması, infrastrukturun zəifliyi
rəqabət mühitinin olmaması, bazarın qeyri-normal təchizatı, təşkilati strukturların zəif olması

- qeyri-təkmil rəqabət, informasiya asimetrikliyi, yüksək transaksiya xərcləri, ictimai nemətlərin natamam istehsalı
xarici eksternaliyaların olması
sahibkarlıq mühitinin yetişməməi, inhisarçılığın hökmranlığı, xarici rezidentlərin təsirinin güclü olmaması

696 Birbaşa və dolaylı tənzimləmə təsirinin növləri hansılardır?

mənəvi, etik-psixoloji, iqtisadi
iqtisadi, hüquqi, sosial
normativ, iqtisadi, sosial
iqtisadi, institusional, inzibati

- iqtisadi, sosial, ekoloji

697 Tənzimləmə təsirinin qiymətləndirilməsi üsulu nədir?

seçilmiş variantın realizə olunması və sonrakı monitorinqinin təyin edilməsi
 həllinin tənzimlənməsinə yönəldilmiş problemin seçilməsi və onun səmərəliliyinin müəyyən edilməsi
 onun obyektiv reallığa uyğunluğunun müəyyən edilməsi, inkişaf perspektivinin seçilməsi, alternativ
 istiqamətlərin təyin edilməsi
 tənzimləmə təsirinin hüquqi normalara adekvatlığının müəyyənəndirilməsi, onun səmərəlilik dərəcəsinin
 ölçülməsi, reallaşdırılması üsullarının optimallığının təyin edilməsi

- tənzimləmənin əsas problemləri və məqsədlərinin müəyyənəndirilməsi, məqsədə çatmağın bir neçə mümkün variantının identifikasiyası

698 Rəqabətin məhdudlaşdırılmasına xidmət edən alətlər bunlardır?

- bazar iştirakçılarının sayına məhdudiyyətlər və ya potensial iştirakçılara tələblər, ayrı-ayrı təchizatçıların reklamlarına və məhsulun irəliləməsi üçün digər vasitələrinə, qiymətlərə, məhsulun səviyyəsinə məhdudiyyətlər xaricə çıxışa, lisenziyalaşdırmağa, sərbəst məhsul layihələndirilməsinə, tərəfdaşların seçilməsinə, qiymət qoyuluşuna məhdudiyyətlər sərbəst satış tərəfdaşının müəyyənəndirilməsi, resurs mənbələri və işçilərin seçilməsi, məhsula qiymət qoyuluşuna inhisarçı məhdudiyyətlər sahəyə, bazara, ölkəyə girişə məhdudiyyətlər, rəqabət mübarizəsinə məhdudiyyətlər, fəaliyyət lisenziyalarına verilən məhdudiyyətlər məhsulun dizaynına, onun layihələndirmə və texnoloji imkanlarına, texniki təkmilləşdirmələrə məhdudiyyətlər

699 Özünü tənzimləmənin hansı növləri vardır?

ev təsərrüfatı daxilində, firma daxilində, ölkə daxilində
 bazar, dövlət, alternativ
 həmtənzimləmə, diskret, könüllü

- ötürülmüş, könüllü, xalis
 firmadaxili, sahədaxili, ölkədaxili

700 İqtisadi tənzimləmənin növləri hansılardır?

həmtənzimləmə, bazar tənzimləməsi, alternativ diskret tənzimlənməsi, özünü tənzimləmə
 özünü tənzimləmə, dövlət tənzimlənməsi, institusional-iqtisadi tənzimləmə, bazar tənzimləməsi
 hüquqi- iqtisadi tənzimləmə, iqtisadi agentlərin alternativ diskret tənzimlənməsi, özünü tənzimləmə, bazar
 tənzimlənməsi

normativ-iqtisadi tənzimləmə, sosial-iqtisadi tənzimləmə, alternativ diskret tənzimlənməsi

- dövlət tənzimlənməsi, özünü tənzimləmə, bazar tənzimləməsi, həmtənzimləmə

701 Tənzimləmə sisteminin bölgü funksiyası nədən ibarətdir?

bazarın oyun qaydalarına riayət edilməsi imkanlarının təkrar bölgüsü
 bazar informasiyaları və nüfuzlarının rəqabət arasında bölüşdürülməsi
 resursların və rəqabət imkanlarının iqtisadi subyektlər arasında paylanması

- qazanc və xərclərin iqtisadi agentlər arasında təkrar bölgüsü
 rəqabət mübarizəsi üsullarının optimal tətbiqi

702 Tənzimləmə sisteminin əlaqələndirmə funksiyası nədən ibarətdir?

iqtisadi agentlərin təsərrüfat fəaliyyətini tənzimləyən leqal qaydalar yaratmaq

içtimai sərvəti ayrı-ayrı qrupların xeyrinə təkrar bölmək

- müxtəlif iqtisadi subyektlərin hərəkətlərinin tənzimlənməsi, onların davranışlarının və resursdan istifadə etmələrinin çoxsaylı əlyetər alternativlərinin məhdudlaşdırılması
 tənzimləmə iştirakçılarının ümumi maraqlar üzrə birləşdirilməsi
 qrup üzvlərinin xüsusi qaydada implisit razılığa gətirilməsi